

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BATI TRAKYA'DA İKİ DİLLİLİK VE TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ:
İSKEÇE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve TÜRKEK

Birinci Danışman: Doç. Dr. Sami BASKIN

TOKAT- 2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Sami BASKIN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Batı Trakya’da İki Dillilik ve Türkçenin Öğretimi: İskeçe Örneği” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

18/10/2023

Merve Türkel

İmza

JÜRİ KABUL VE ONAY

TEŞEKKÜR

Tez sürecimin en sıkıntılı zamanında, tamamlayamayacağımı düşünüp vazgeçme noktasına geldiğim dönemde kapısını çaldığım ve bu andan itibaren bana yardımını esirgemeyen, çalışmamı tamamlamamda çok büyük katkıları olan ve bundan sonraki hayatımda da daima müstesna bir yeri olacak değerli danışmanım Doç. Dr. Sami BASKIN'a; bu süreçte desteğini ve yardımını gördüğüm, öğrencisini kesinlikle mağdur etmek istemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Fatih YILMAZ'a; gönlümde büyük bir teşekkür, saygı beslediğim, düşündüğümde çok daha fazla yardımını gördüğüm, beni hiçbir zaman geri çevirmeyen İskeçeli manevi danışmanıma ve çalışmaya katkı sunan tüm İskeçeli soydaşlarımıza; bu yolda desteklerini unutamayacağım meslektaşlarım, arkadaşlarım, Sibel YAPICI' ya ve Elif DEDEOĞLU' na; ortaokulda öğretmeni olma şansını yakaladığım, şu an Ankara'da fen lisesi son sınıf öğrencisi olan canım öğrencim Havva İrem TATAR'a; destekleriyle yanımda olan değerli ablama, abime ve tabii ki annem Neziha TÜRKEK'e, babam Osman TÜRKEK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İTHAF

Bu çalışmamı Balkan topraklarındaki kıymetli varlığımız Batı Trakya Türklerine ithaf ediyorum.

ÖZET

BATI TRAKYA’DA İKİ DİLLİLİK VE TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİ: İSKEÇE ÖRNEĞİ

Türkel, Merve

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sami Baskın

Ağustos 2023, xiii + 164 sayfa

Balkan Yarımadası Türkiye Cumhuriyeti açısından oldukça anlamlı ve önemli bir bölgedir. Osmanlı Devleti döneminde uzun yıllar Türk yurdu olan Balkanlarda özellikle 19. yüzyılda yoğun toprak kayıpları yaşanmış ve zamanla bu coğrafya kaybedilmiştir. Ancak bu topraklarda azımsanmayacak ölçüde Türk nüfusu kalmıştır. Batı Trakya da Balkan Savaşları sonrasında Yunanistan yönetimine verilerek kaybettiğimiz, bugün hâlâ önemli ölçüde Türk varlığının olduğu bir bölgedir. Bu çalışmanın amacı; Batı Trakya’nın İskeçe şehrindeki Türkçe öğretimi, iki dilliliği, Türk kimliğinin mevcut durumunu incelemektir. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veriler ise görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Bu bağlamda İskeçeli olup halihazırda Türkiye’de üniversite okuyan 10 öğrenci, daha önce Türkiye’de üniversite eğitimi almış kırk yaş altı 13 ve kırk yaş üstü 9 kişiyle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler kategorileştirilerek bulgular ve yorum kısmında analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda: Lozan Antlaşması’na dayalı olarak İskeçe’deki Türk azınlık okullarında okul öncesi dönemi hariç çift dilli (Türkçe ve Yunanca) eğitim yapıldığı ve bu okullarda yıllardır çözüm bekleyen güncel ders kitabı, okul binası şartları, nitelikli öğretmen sorunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Batı Trakya Türk Azınlığı mensubu İskeçeli bireylerin büyük bölümünün Türkçeyi ilk olarak aile ortamında öğrendiği, bazılarının ise ana dilinin Pomakça olduğu ve bu kesimin Türkçeyi çoğunlukla okul döneminde öğrendiği görülmüştür. Bu durum ise Bölgede Türkçe öğretimi zorlaştıran bir faktördür. Batı Trakya Türk azınlığının önemli bir kısmı devletin Türk kimliğine yönelik engelleme ve baskıcı tutumunun olduğu görüşündedir. Buna rağmen azınlık halkı kendini hâlâ Türk olarak konumlandırmakta, kültürünü de Türk kültürü olarak tanımlamaktadır, Türkiye’yi ise ana vatan olarak nitelendirmektedir. Bu sebeple de üniversite çağındaki birçok genç lisans, yüksek lisans gibi eğitimleri Türkiye’de almaktadır. Katılımcıların geneli üniversite eğitimi sonrasında Batı Trakya’ya dönüp o bölmeye hizmet etmek istemektedir.

Türkiye’deki kişilerin ise Batı Trakya Türk azınlığından bîhaber olması bu kesimi üzen bir durumdur. Bu durumun aşılması için Türkiye’nin bölgeyi tanıtmaya yönelik çeşitli faaliyetler yapması beklenen bir durumdur. Ayrıca Batı Trakya Türk azınlığı eğitimi sorunları doğrudan diplomasiye dayadığı için bu konuda iki ülkenin çözüme odaklı adımlar atması beklenmektedir.

Anahtar Kelimler: Batı Trakya Türk Azınlığı, İskeçe, İki Dillik, Türkçe Öğretimi

ABSTRACT

BILINGUALISM IN WESTERN THRACE AND TEACHING OF TURKISH: A CASE STUDY IN XANTHI

Türkel, Merve

Master's Thesis, Turkish Education Department

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sami Baskın

August 2018, xiii + 164 pages

The Balkan Peninsula is an important region for the Republic of Turkey. Especially during 19th century, the Ottoman empire lost vast majority of the Balkan land which played a role as home for Turkish people. However, many of Turkish population continued to live in that land. Western Thrace (in other words the land we lost after Balkan wars by losing the control against Greek.) is still home for vast majority of Turkish people. The aim of the study is to evaluate the current situation of bilingualism, Turkish identity and teaching learners Turkish in the city of Xanthi. In this qualitative study, phenomenology pattern was used. Moreover, the data were collected by interviewing people. In this context, 10 students originally from İskeçe and studying at the universities in Turkey, 13 people under 40 and 9 people over 40 studied at universities in Turkey were interviewed. The data were categorized. Moreover, they were analyzed in conclusion part. As conclusion of the study, it can be said that bilingual education (Turkish and Greek) is provided except for preschool education to as a result of the Treaty of Lausanne in Xanthi. Moreover, there are difficulties in terms of materials physical conditions of the schools and quality teachers. They need to be solved. It was observed that vast majority of people from Xanthi who are members Western Thrace Turkish minority learn Turkish in their families. Some of them speak Pomace as their native tongue and they learn Turkish during their formal education. It's a condition that makes Turkish education difficult. Many of Western Thrace Turkish minority think that there is dictatory approach against Turkish identity. In spite of this, Turkish minority see themselves Turkish and define their culture as Turkish culture and define Turkey as their hometown. For this reason, many students get their undergraduate and graduate degrees in Turkey. Many of the participants want to serve in Western Thrace after getting educated at the universities in Turkey. The fact that the people in Turkey are unaware of the Western Thrace Turkish Minority is a situation disappointing and it's an expected situation that there are different events that Turkey can provide to introduce the region to overcome that problem. In addition, since

the problems of Western Thrace Turkish Minority education are directly based on diplomacy, it is expected that two countries will raise solution-oriented problems in this regard.

Keywords: Western Thrace Turkish Minority, Xanthi, Bilingualism, Teaching of Turkish

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ KABUL VE ONAY	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İTHAF	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLO LİSTESİ.....	xi
ŞEKİL / RESİM LİSTESİ	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	2
Önem	3
Sayıtlar	4
Sınırlılıklar	4
BÖLÜM II	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
Balkanlarda Türkçe Öğretimi.....	5
Arnavutluk.....	6
Bosna-Hersek	6
Bulgaristan.....	7
Hırvatistan	7
Karadağ.....	7
Kosova	8
Kuzey Makedonya.....	8
Romanya.....	9
Sırbistan.....	9
Slovenya	10
Yunanistan	10

Batı Trakya’da Türkler.....	11
Batı Trakya’da Türkçe Öğretimi	21
Batı Trakya Azınlık Okulları İçin Öğretmen Yetiştirilmesi	27
Encümen Heyetlerinin Görev ve Yetkileri.....	28
Türk Azınlık Okullarının Eğitim-Öğretim Süreci.....	29
İskeçe’de Türkçe Öğretimi.....	30
Batı Trakya Türk Azınlık Ortaokul ve Lisesi Ders Kitapları.....	31
İskeçe’deki Türklerin Ana Dili ve İki Dillilik/Çok Dillilik Durumu.....	49
İki Dillilik (Bilingualism) ve İskeçe’deki Türklerin İki Dillilik/Çok Dillilik Durumu	50
BÖLÜM III.....	60
YÖNTEM	60
Araştırma Modeli	60
Çalışma Grubu	61
Veri Toplama Araçları	61
Verileri Toplama Süreci.....	62
Verilerin Analizi.....	62
BÖLÜM IV.....	63
BULGULAR VE YORUM	63
BÖLÜM V	146
TARTIŞMA.....	146
BÖLÜM VI.....	154
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	154
KAYNAKÇA.....	158
ÖZGEÇMİŞ	164

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Mart 1920’de tamamlanan Müttefikler Arası Trakya Hükümeti TarafındanYapılan Nüfus Sayımı.....	12
Tablo 2: 1920’den 2011 Tarihine Kadar Nüfus Sayımı	13
Tablo 3: Lozan Konferansı’na Sunulan Batı Trakya Nüfusu.....	13
Tablo 4: Yunan Eğitim Sisteminde Okul Yapılanması.....	24
Tablo 5: Ortaokul Türkçe ders saati (İskeçe).....	30
Tablo 6: Lise Türk Dili ve Edebiyatı ders saati (İskeçe).....	30
Tablo 7: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 1.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	45
Tablo 8: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 2.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	45
Tablo 9: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 3.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	47
Tablo 10: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı lise 1.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	47
Tablo 11: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Lise 2.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	48
Tablo 12: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Lise 3.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli.....	48

ŞEKİL / RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1: Batı Trakya Haritası.....	11
Şekil 2: Batı Trakya’da Türklerin Yaşadığı Yerler.....	12
Şekil 3: Gümülcine.....	14
Şekil 4: Dedeoğlu.....	15
Şekil 5:İskeçe.....	15
Şekil 6: İskeçe Saat Kulesi.....	17
Şekil 7: Hamidiye Köprüsü.....	17
Şekil 8: İskeçe Ahiryan Camii.....	18
Şekil 9: İskeçe Amine Hatun Camii.....	18
Şekil 10: İskeçe Çınar Camii.....	19
Şekil 11: İskeçe Hürriyet Camii.....	19
Şekil 12: İskeçe Selveli Camii.....	20
Şekil 13: İskeçe Sünne Camii.....	20
Şekil 14: 1951 tarihli Türk- Yunan Anlaşması ve 3065/1954 Sayılı Kanun	23
Şekil 15: Gümülcine Celal Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi.....	25
Şekil 16: İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi.....	26
Şekil 17: Ortaokul 1. Sınıf Türkçe Ders Kitapları.....	32
Şekil 18: Ortaokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitapları.....	33
Şekil 19: Ortaokul 3. Sınıf Türkçe Ders Kitapları.....	34
Şekil 20: Ortaokul 1. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı.....	34
Şekil 21: Ortaokul 2. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı.....	35

Şekil 22: Ortaokul 3. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı.....	36
Şekil 23: Lise 1. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders kitabı.....	37
Şekil 24: Lise 2. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders kitabı.....	38
Şekil 25: Lise 3. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders kitabı.....	40
Şekil 26: Lise 1. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı.....	41
Şekil 27: Lise 1. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı.....	43
Şekil 28: Lise 2. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı.....	44

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Çeşitli sebeplerle şu an yurt dışında yaşayan Türklerin olması nedeniyle yurt dışında ana dili Türkçe öğretimi birçok insanı ilgilendiren bir alandır. Yurt dışında ana dili Türkçenin öğretiminin yanında yıllardır yurt dışında yaşayan, buralara bir şekilde yerleşip çocuklarını farklı bir dilin, kültürün hâkim olduğu yerlerde büyüten Türklerin dil durumları, ana dillerine karşı tutumları da araştırmalara konu olan önemli bir meseledir. Yurt dışında ana dili Türkçe öğretimi bir alanının var oluş sebeplerinde şüphesiz göçler başta gelmektedir. Ancak bazen göç etmeyip vatanında kalmak durumunda da kişinin ana dili orada anayasa ile kabul edilen resmî dil olmayabilir. Batı Trakya’da ana dili Türkçenin durumu da bu şekildedir.

Osmanlı Devletinin uzun yıllar Avrupa’da ve Balkanlarda hüküm sürmesinin ardından 19. yüzyılda bu bölgelerde yoğun toprak kayıplarının yaşanmasıyla sınırlar daralmış, Balkan Savaşlarının ardından Batı Trakya önce Bulgaristan yönetimine geçmiş, en nihayetinde ise Yunanistan’a dahil olmuştur. Tüm bu gelişmelerden sonra genel anlamda Balkanlarda, özelde ise Batı Trakya’da azımsanmayacak ölçüde Türk nüfusu kalmıştır. Şüphesiz bu durum beraberinde birçok problemi de getirmiştir. Hem Yunanistan’daki Türk nüfusunun fazlalığı hem de Anadolu ve İstanbul’da yüksek miktarda Rum nüfusunun bulunmasının oluşturduğu bu sorununa her iki devlet, nüfus değişimi politikasını bir çözüm yolu olarak görmüştür. 30 Ocak 1923’te imzalanan “Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Protokol” ile zorunlu mübadele süreci başlamıştır. Ancak Batı Trakya’daki Türkler ile İstanbul’daki Rumlar nüfus değişiminin kapsamı dışında tutulmuş ve yine Lozan Antlaşması’na bağlı olarak Batı Trakya Türk toplumu azınlık statüsü elde ederek kendi dillerinde eğitim alma hak ve hürriyetine sahip olmuştur. İsmail’in (2012, s.102) da çalışmasında belirttiği gibi Lozan Antlaşması’nda Batı Trakya Türk azınlığının eğitim hakları 40 ve 41. maddelerle belirlenmiştir. Buna ek olarak 1951 Türk-Yunan Kültür Antlaşması ve 1968 protokolü ile de garanti altına alınmıştır. Ancak günümüzde bu antlaşma ve protokoller ihlal edilmektedir. Lozan Antlaşması’na göre, azınlıkların kendi eğitim kurumlarını işletme hakkı olsa da Yunan

hükümeti, bu kurumları “Din İşleri ve Eğitim Bakanlığına” bağlayarak kontrolü kendi elinde tutmaktadır.

Lozan Antlaşması’nın Batı Trakya Türk Azınlığının eğitimle ilgili olan maddeleri şöyledir (Burma, 2008, s.32):

Madde: 40 – Müslüman azınlığa mensup olan Yunan uyrukluları, hukuken ve fiilen öteki Yunan uyruklulara uygulanan aynı işlem ve aynı güvenceden yararlanacak ve özellikle, masrafları kendilerine ait olmak üzere, her türlü yardımlaşma, dinsel ve toplumsal kuruluşlarını, okul ve öteki eğitim ve öğretim kuruluşlarını kurma, yönetme, denetleme ve buralarda kendi dillerini özgürce kullanma ve dinsel törenlerini yine özgürce yerine getirme hususunda eşit bir hakka sahip olacaklardır.

Madde: 41 – Genel eğitim konusunda, Yunan Hükümeti, Müslüman vatandaşların önemli bir oranda oturdukları kent ve ilçelerde bu Yunan uyruklu Müslümanların ilkokullarda kendi dilleriyle eğitim görmelerini sağlamak için gerekli kolaylığı gösterecektir. Bu hüküm, Yunan hükümetinin adı geçen okullarda Yunan dilinin öğretilmesini zorunlu kılmasına engel olmayacaktır.

Ana dilinin ait olduğu milletin varlığının en büyük simgesi olduğu düşünüldüğünde Batı Trakya’daki Türkler için Türkçenin durumu ve öğretiminin önemi daha iyi anlaşılabacaktır. Günümüzde Batı Trakya’da okul öncesi eğitim seviyesi hariç azımsanmayacak sayıda öğrenci Türkçe dersi almaktadır. Ana dili eğitimi buradaki bireylerin hem sosyal, bilişsel gelişimleri hem de kültürünü, benliğini kaybetmemesi açısından oldukça önemlidir. Bu bölgedeki azınlıklara yönelik eğitim sistemi ve Türkçe öğretimi ile ilgili birtakım çalışmalar mevcuttur ancak buradaki ana dili Türkçe öğretimine ilişkin değişik yaş gruplarının görüşlerine dayanan bir inceleme görülmemiştir. Bu bakımdan çalışmayla Batı Trakya’nın üç ana bölgesinden biri olan İskeçe ’de (Xanthi) ana dili Türkçe öğretimi, Türklerin varlığı ve iki dillilik durumlarına yönelik bir inceleme gerçekleştirilecektir.

Amaç

Balkanlarda yaşayan Türkler içinde önemli bir kesimi oluşturan Batı Trakya Türkleri, Yunan vatandaşı olarak varlıklarını sürdürmektedirler. Doğal olarak çok kültürlü ve çok dilli yaşam koşullarının içinde yer almaktadırlar. Dilin kimliği belirleyen önemli bir unsur olduğu düşünüldüğünde Lozan Antlaşması’ndan sonra azınlık statüsü elde eden bu kesim açısından ana dilinin yeri, öğretimi mühimdir. Bu sebeple, bu araştırmada Türk kültürünün taşıyıcısı olan Türkçenin mevcut konumunu, Türklerin varlığını ve iki dillilik durumlarını Batı Trakya’nın İskeçe şehri örneğinde katılımcı görüşleri çerçevesinde incelemek amaçlanmıştır. Bunun için geniş bir kesimden görüşme yoluyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- İskeçe’de (Xanthi) yaşayan Türklerin ana dili Türkçe hakkındaki değerlendirmeleri nelerdir?

- İskeçe’de (Xanthi) yaşayan Türklerin ana dili Türkçe eğitimi hakkındaki değerlendirmeleri nelerdir?

- İskeçe’de (Xanthi) yaşayan Türklerin kendilerindeki iki dillilik durumu hakkındaki değerlendirmeleri nelerdir?

- İskeçe’de (Xanthi) yaşayan Türklerin Türk kimliğine ve Türkiye’ye karşı tutumları nasıldır?

Önem

Yurt dışında ana dili Türkçe öğretimi, Türkiye’ de Türkçe öğretiminden farklı ve özel bir alandır. Yurt dışında ana dili eğitimi için görevlendirilecek öğretmenlerin, uygulanacak öğretim programları ve süreçlerinin çok dilli ve çok kültürlü ortam şartları göz önüne alınarak nitelikli bir şekilde sisteme dahil edilmesi gerekir. Bu konuya dair sadece yurt dışındaki ilgili devlet değil, Türkiye ve Türkiye’deki araştırmacılar da sorumludur. Çalışmanın bu açıdan alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İki dilli ve iki kültürlü bir ortamda yaşamlarını sürdüren Batı Trakya Türkleri için hem bilişsel hem de sosyal gelişim açısından mühim yeri olan ana dili eğitiminin nitelikli şekilde yapılması buradaki öğrencilerin gelişimine büyük katkı sağlayacaktır. Bu çalışma ile literatüre Batı Trakya’daki ana dili eğitimine, Türklerin varlığı ve iki dillilik durumlarına yönelik katılımcı görüşlerine çerçevesinde bir değerlendirme kazandırılacaktır.

Çalışmanın bu kısmını Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’ün şu sözleriyle sonlandırmak anlamlı olacaktır

Bugün Sovyetler Birliği, dostumuzdur; komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, ufalabilir. Bugün elinde sınıksız tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak, yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür. İnanç bir köprüdür. Tarih bir köprüdür. Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Onların (Dış Türklerin) bize yaklaşmasını beklememeliyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gereklidir (Bozdağ, 2009, s.114):

Sayıtlar

Araştırmayasonucuna etki edebilecek faktörlerden biri olduğu için bu çalışmada verilere ulaşma aşamasında iletişim kurulan Batı Trakya Türk azınlığı mensubu İskeçeli bireylerin belirttikleri görüşlerinde dürüst, samimi olacağı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Çalışma, Batı Trakya'nın her bölgesine ulaşmak zor olacağı için Türk azınlığının olduğu, Türkçenin yoğun olarak konuşulduğu İskeçe şehri ve burada yaşayan 32 kişi ile sınırlandırılmıştır. Katılımcılar üç grup hâlinededir:

- Halihazırda Türkiye'de üniversite okuyan 10 kişi
- Daha önce Türkiye'de üniversite okumuş kırk yaş altı 13 kişi
- Daha önce Türkiye'de üniversite okumuş kırk yaş üstü 9 kişi

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Balkanlarda Türkçe Öğretimi

Balkanlar; coğrafi, siyasi ve ekonomik açıdan olduğu kadar, tarihi, kültürel ve insani bağlar bakımından da Türkiye için öncelik taşımaktadır. Türkiye, Balkanların ayrılmaz bir parçasıdır. Balkanlar ile ülkemiz arasındaki ilişkileri, kökleri geçmişteki ortak değerlerimize dayanan komşuluk, dostluk ve bazılarıyla müttefiklik bağlarından güç alan bir bütün olarak tanımlamak mümkündür (www.mfa.gov.tr). Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı verilerine göre Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Yunanistan olarak sıralanabilen Balkan ülkelerinden Bulgaristan'da nüfusun %8,4'lük kısmı Türk'tür. Yunanistan'ın Batı Trakya bölümünde sayıları 150.000 civarında olan Müslüman Türk azınlık bulunmaktadır. Bununla birlikte Rodos ve İstanköy ağırlıklı olmak üzere Onikiadalar'da yaşayan Türk sayısı 6.000 civarındadır. Kuzey-Makedonya'da ise nüfusun %3,98'lik kısmı Türk'tür. Diğer ülkelerde de sayıları bu kadar olmasa da Türk nüfus bulunmaktadır.

Türkiye'nin özellikle son dönemde aktif bir şekilde takip ettiği kamu diplomasisi politikası faaliyetlerinde Balkan halkına Türkçe öğretimi özel bir yer tutmaktadır. Balkanlardaki Türkçe öğretimi çalışmalarının hitap ettiği iki ayrı kitle bulunmaktadır. Bunlardan birincisi farklı zaman aralıklarında buraya gelip yerleşmiş, ana dili Türkçe olanlar, ikincisi ise farklı nedenlerden dolayı Türk kültürüne ve Türkçeye ilgi duyanlardır (Sancak, 2022, s.60).

Açık ve Yavuz (2019) çalışmalarında Türkçe öğretiminin Balkanlardaki durumunu ortaya koymuş, Türkler için ana dili probleminin açıkça görüldüğünü ifade etmişlerdir. Bu bölgelerde Türkçe varlığını sürdürme gayreti içindedir fakat özellikle Yunanistan ve Bulgaristan'daki Türk azınlık açısından Türkçenin varlığı sıkıntılarla karşı karşıyadır. Onlara göre bölgede, Türkçenin öğretiminin önünde şu engeller bulunmaktadır: Balkanlarda Türk çocuklarına ana dillerini en etkili şekilde nasıl öğretilebileceği sorusuna yanıt vermek zordur ve sorun, her iki tarafından da ideolojileriyle ilişkilidir, bu bölgede Türk dili dersi veren öğrencilerin neyi, nasıl öğretecekleri konusunda yetersiz kalması, bu bölümlere Türkiye Cumhuriyeti'nin yeterli

desteği sağlamaması ve Balkan lkelerinin dil planlamaları kapsamında ğretmen yetiştirme, kaynak seçimi gibi alanlara müdahaleleri sonucunda Türkçe bölümlerinde eğitim giderek zayıflamakta, dolayısıyla Türkçenin bilim, sanat vb. alanlarda varlığı giderek azalmaktadır.

Balkanlarda Türk çocuklarına ana dillerini en etkili şekilde nasıl öğretilbileceği sorusuna yanıt vermek zordur. Sorun, iktidar olan ideolojiyle yakından ilişkilidir. Türkiye ile yakın ilişkilere sahip hkmetlerin iktidarda olduğu dönemlerde sorunlar azalırken tersi durumlar Balkanlardaki Türklerin yaşam koşullarını zorlaştırmaktadır. Türkiyenin Balkan lkeleriyle ekonomik ve siyasi ilişkilerini geliştirmesi, eğitim vb. alanlarda Türk soylulara destek olması, onların varlıklarını yaşadıkları ülkelerde koruyabilmeleri açısından önemlidir.

Arnavutluk

Balaban'ın (2014, s.198) ifadesiyle Arnavutluk'ta ise Türk ocuklarının Türkçe eğitim alma imknları yoktur. Devlet okullarında Türkçe eğitimi söz konusu değildir, Türkçe bazı Türk kolejlerinde seçmeli ders olarak verilmektedir. Çocuğun her gün okulda geçirdiği zaman ve bu zamanın Türkçeden tamamen kopuk olarak geçirdiği düşünüldüğünde Türk ocukların Türkçe dil gelişimini sağlıklı bir şekilde tamamlamasının mümkün olmadığı anlaşılacaktır.

Bosna-Hersek

Bosna-Hersek'te 2000 yılına kadar medreselerde (Türkiye'deki İmam–Hatip Liseleri) Türkçe zorunlu ders olarak okutulurken, daha sonra Bolonya kurallarına göre ve yeni eğitim sisteminden dolayı kaldırılmıştır (Solak, 2021; Akt. Uluçay, 2023, s. 167). Günümüzde “Tercihim Türkçe Projesi” erevesinde Türkçe Bosna Hersek'te seçmeli yabancı dil olarak okutulmaktadır. Tercihim Türkçe Projesi ile Bosna Hersek'te Türkçe ğrenen öğrencilerin motivasyonlarını artırmak, Bosna Hersek ve Türkiye arasında eğitim alanında iş birliği sağlamak, kültürel öğrenme fırsatı sunmak ve her iki ülke arasında eğitim ve kültür başta olmak üzere gençler arasında kaynaşma ve dayanışmayı artırmak amaçlanıyor (www.meb.gov.tr.)

Bulgaristan

Bulgaristan'ın durumuna bakıldığında burada, Bulgarlardan sonra Türklerin ülkede en yüksek nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkçenin Balkanlarda en çok kullanıldığı yerdir. Bulgaristan'da özellikle Türk azınlığın eğitim konusunda başlıca sorunu öğretmen eksikliğidir. Ülkenin tarihine bakıldığında 89 göçünün büyük etkisi olduğu görülmektedir. Bu göçle öğretmenlerin çoğu ülkeyi terk etmiş, Bulgaristan'da kalan Türkçe bilenlerin içinde formasyon eğitimi olan kişi sayısının ise oldukça az olduğu anlaşılmaktadır. Bazı öğretmenler ise Bulgar olup bildikleri az Türkçe ile çocuklara eğitim vermeye çalışmışlardır. Bu dönemde eğitim alan çocukların Türkçeleri oldukça bozuk olarak görülmüştür. Burada okullar açılmış olsa da göçten dolayı eğitim verecek öğretmen bir türlü bulunamamıştır (Çınar Kara, 2023).

Hırvatistan

Erdem'in (2018, s.192) ifadesiyle Hırvatistan'da bazı diller çok erken dönemlerde okullarda zorunlu veya seçmeli olarak verilmesine rağmen Türkçe eğitimi yapılmamaktadır. Hırvatistan'da Türkçe öğretimi Zagreb Üniversitesi ve Yunus Emre Enstitüsü vasıtasıyla yapılmaktadır. 1992 yılından sonra müstakil bir bölüm olarak çalışmalarına devam eden Zagreb Türkoloji bölümü yetiştirdiği öğrencilerle Türkoloji alanına önemli araştırmacılar kazandırmıştır. Zagreb Türkoloji Bölümü Avrupa'daki genel Türkoloji bölümleri için önemli olan Çağdaş Türkçe, Çağdaş Türk edebiyatı, İslam medeniyeti, eski ve yeni Türk toplumlarının genel ve kültürel tarihi gibi derslere sahiptir. Yunus Emre Enstitüsü daha çok pratiğe dönük öğretimi benimserken akademik bir birim olması sebebiyle Türkoloji bölümünde Türkçe öğretimi daha ayrıntılıdır (Nas, 2023, s.72).

Karadağ

İğci (2019, s.171) çalışmasının Türkçenin Karadağ'da öğretimine de değinmiş ve bununla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır:

“Karadağ”da tamamen Türkçe eğitim öğretim yapan bir kurum yoktur. Bu durum Türklerde yeni neslin Türkçe bilgisinde temel olumsuzluktur. Çeşitli okullarda seçmeli ders, kurs gibi kapsamlarda Türkçe öğretimi vardır. Bu eğitim çalışmalarında Türkiye Cumhuriyeti'nin Karadağ'daki kurumları çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Türkçe kursları, Karadağ'daki birçok topluluğun ilgisini çekmiştir. İlginin sebepleri

çeşitlidir. Türk kültürüne merak, Türkiye ilgisi, eğitim planları gibi çeşitli sebeplerle kursiyerler Türkçeye yönelmişlerdir. Söz konusu Türkçe kurslarının, Türk kökenli Karadağlı ailelerin Türkçe bilgisini geliştirme yönü vardır. Bunun yanında kurslar, bir Türkçe ağızını konuşan, bilen bu aile bireylerinin yazı diliyle tanışmasını veya yazı diline dair bilgilerini geliştirmesini de sağlayabilir.”

Kosova

Kosova’da Türkçe öğretiminin tarihine bakıldığında Babayonuz’ un (2012, s.40-41) çalışmasında da belirttiği gibi ülkede 1951-1952 öğretim yılında ilk kez Türk dilinde ilkokullar açılmış ve Kosova’da neredeyse tüm okullarda Türkler kendi dillerinde eğitim görmeye başlamışlardır. Kadroların yetiştirilmesi için Üsküp ve Priştine’de yaz ve kış kursları düzenlenmiş, öncelikle dört yıllık, sonra sekiz yıllık ve daha sonraları ilk, orta (meslek) okullarında ve liselerde eğitim ve öğretim devam etmiştir. Babayonuz, Kosova’da Türkçe öğretiminin bugünkü durumuna da değinmiş ve ülkede toplam beş yerleşim yerinde Türk dilinde eğitim- öğretim devam ettiğini, Mitroviça ve Vıçitırın’ da Türkçe eğitimin sona erdiğini, Gilan ve Dobırçan’da ise Türkçe eğitime kayıt sayısında düşüş gösterdiğini belirtmiştir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenler için de Yunus Emre Enstitüsü aracılığıyla Türkçe öğretimi yapılmaktadır. Buradaki kurslar Türkiye’den gelen, ana dili Türkçe olan, Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı mezunu okuyanlar tarafından düzenlenmektedir (Jılta, 2016, s.31)

Kuzey Makedonya

Balkanlarda Türkçe ve Türkçe öğretimine yönelik çalışmalar konusunda bazı ülkeler daha ön plana çıkmış durumdadır. Kuzey Makedonya bunlardan birisidir. Kayadibi (2021). Kuzey Makedonya’daki Türkçe öğretiminin durumunu anlatırken ülkede “azınlık okulları” şeklinde bir kavram söz konusu olmadığını ancak okullarda Türkçe, Makedonca ve Arnavutça eğitim veren sınıfların bulunabildiğini belirtmiştir. Bu durum, ülkenin anayasasında güvence altına alınan “ana dilde eğitim hakkı” kavramına dayanan bir uygulamadır. Bu çerçevede Türk öğrencilerin ilköğretim ve ortaöğretimde ana dilde eğitim alma hakkı bulunmaktadır. Okul öncesi eğitimi için ise devlete bağlı anaokulları bulunmamaktadır. Diğer kademelerde de Türkçe sınıf açılabilmesi için 12 öğrencinin kayıt yaptırması gereklidir. Bunun yanında ilköğretim düzeyinde Tefeyyüz

İlköğretim Okulunda, Üsküp Koliçani köyündeki Mustafa Kemal Atatürk İlköğretim Okulunda ve Kocacık köyü Necati Zekeriya İlköğretim Okulunda yalnızca Türkçe eğitim verilmektedir. Lise kademesinde Türk nüfusun yoğun olduğu şehirlerde Türkçe eğitim de yapılmaktadır. Üsküp, Kalkandelen, Gostivar, Struga, İştip, Radoviş, Resne ve Debre’de Türkçe eğitim veren liseler bulunmaktadır. Gostivar’da bulunan tıp, teknik ve iktisat liselerinin çok talep gördüğü bilinmektedir (Alil, 2012; Akt. Kayadibi, 2012, s.131).

Romanya

Romanya’da tüm azınlıklığın istemeleri durumunda ana dilde iki saat seçmeli ders alma hakkı vardır. Bunun için öğrenci velisinin okula bir dilekçe vermesi gerekmektedir. Dilekçe sayısı sekize ulaştığında Türkçe dersi sınıfı açılmaktadır. Bu dersler genelde hafta sonları gerçekleştirilmektedir. Ancak mevcut koşullarda eğitimin tüm kademelerinde tüm dersleri kapsayan Türkçe eğitimi yapılmamaktadır (Gerçek, s. 241). Szilárd’ın (2015, s.69) belirttiğine göre Romanya’da Türkçe eğitiminin kontrolünü ve düzenlenmesini Köstence, Tulça ve Bükreş’te bulunan eğitim müfettişliklerinde görevli olan Türk müfettişleri yapmaktadır.

Sırbistan

Yalap (2015) çalışmasında Sırbistan’daki Türkçe öğretiminden bahsetmiş, özellikle de Belgrad Üniversitesinin bu faaliyetler içerisindeki önemine değinmiştir. Sadece Balkanlar için değil bütün Avrupa coğrafyası için Türk dili ve edebiyatı alanında en önemli bilim merkezlerinden biri olan Belgrad Üniversitesinde 1960-1961 yıllarında Filoloji Fakültesi kurulmuş, 1965 yılından itibaren de Türk dili ve edebiyatı bölümüne Türkiye’den gelen Türk dili okutmanları katkı sağlamaya başlamıştır. Türk dili ve edebiyatı, günümüzde Belgrad Üniversitesi Filoloji Fakültesinde “Doğu Dilleri ve Edebiyatları” bölümü altında çalışmalarına devam etmekte ve Türk Dili” ve “Çağdaş Türk Dili” dersleri bölüm programının temelini oluşturmaktadır. İlgili bölümün akademik anlamda Türkiye ile bağlantısı olmaması sebebiyle Türk dili, edebiyatı, tarihi ve kültürü alanında yapılan çalışmalardan habersiz kalınmaktadır. Bu bağlamda ise Erasmus antlaşmaları ve değişim programları büyük önem taşımaktadır.

Diğer yandan ülkede Yunus Emre Enstitüsü aracılığıyla Yeni Pazar Belediyesi Kültür Müdürlüğüne bağlı olarak 2011 yılında Türkçe öğretimi başlamıştır ve bugün hâlâ

bu faaliyet devam etmektedir. Türkçe derslerine olan talep her geçen yıl daha da artmaktadır (Özdamar, 2015).

Slovenya

Koçak' ın (2023) ifadesiyle Slovenya'da Türkçe öğretimi birkaç özel teşebbüsün dışında resmî olarak ilk defa 2013 yılında Maribor Üniversitesi bünyesinde açılan Türkçe kurslarıyla başlamıştır. Daha sonra artan ilginin neticesi olarak 2019 yılında başkentteki Ljubljana Üniversitesi içerisinde yeni şubeler açılmıştır. Slovenya'nın ikinci büyük üniversitesi olan Maribor Üniversitesinde Türkçe öğretimi faaliyeti ilk defa 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Dışişleri Genel Müdürlüğü tarafından Maribor Üniversitesine bir Türkçe okutmanının görevlendirilmesiyle başlamıştır. Türkiye'nin öğretici desteğiyle o tarihten beri üniversitede Türkçe öğretimi devam etmektedir.

Yunanistan

Yunanistan'daki en kalabalık azınlık grup Türklerdir (Ünal, 2007, s.30). Bu Türkleri büyük çoğunluğu Müslümandır. Bunun dışında Yunanistan'da yaşayan Ortodoks Hristiyan dini inanca sahip olan ve ana dilleri Türkçe olan Gagavuz ve Karaman Türkleri de bulunmaktadır (Cin, 2015, s. 4051). Müslüman Türkler, daha çok Batı Trakya'da yaşarken diğer Türk grupları ağırlıklı olarak Doğu Makedonya ve Trakya'nın çevresinde yer alan Evros çevre biriminde yaşamaktadır. Yunanistan, ülkedeki etnik ve dinsel gruplar hakkında kesin bilgiler sunmadığı için buradaki nüfus verileri her zaman soru işaretleri oluşturmuş, bu konu zaman zaman tartışmalara yol açmıştır. Kaynaklara bakıldığında Yunanistan resmî kaynaklarının verileri ile resmî olmayan veriler arasında belirgin farklar görülmektedir ve resmî kaynaklarda azınlıkların sayısı, gerçek sayının oldukça aşağısında verilmektedir (Giasar, 2022, s.45).

Batı Trakya Türk Azınlığının dini, etnik ve kültürel açıdan Türkiye için önemi büyüktür. Türkiye'nin bu bölge ile bağları dönem dönem iki ülke açısından sorunlara neden olsa da buradaki Türklerin başta Lozan Antlaşması olmak üzere antlaşmalarla (1830 Londra Protokolü, 1881 İstanbul Milletlerarası Sözleşmesi, 1913 Atina Antlaşması ve 3 Numaralı Protokol, 1920 Sevr Antlaşması) koruma altına alınmış hakları vardır. Bunlar:

- eğitimle ilgili haklar,
- vatandaşlık hakları,
- hukuk önünde eşitlik,
- dini inanç özgürlüğü,
- mülkiyetle ilgili haklar,

Batı Trakya'da Türkler

Balkan Yarımadası'nın güneyinde Balkan Dağları, Karasu (Mesta) Nehri, Ege Denizi ve Karadeniz arasında kalan topraklara Trakya denilmektedir. Trakya'nın Meriç Nehri'nin batısında kalan yerleri Batı Trakya, Meriç Nehri'nin doğusunda Marmara'nın kuzeyi ile Karadeniz'in güneyinde bulunan yerleri ise Doğu Trakya'dır (Alp, 2005 ,s.613-614). Batı Trakya bölgesi toplam üç ilden oluşmaktadır: Rodop, İskeçe ve Meriç. Bu illerin merkez şehirleri sırasıyla Gümülcine (Komotini), İskeçe (Xanthi) ve Dedeağaç'tır (Alexandroupolis) (Hüseyinoğlu, 2014, s.134). Batı Trakya Osmanlı döneminden beri Türk azınlığın çoğunluktaki Rum nüfusla bir arada yaşadığı tek yerdir ve azınlık nüfusun çoğunluğu Rodop ve İskeçe'de yaşamaktadır (Hayrullah, Hüseyinoğlu, Kabza, 2014 s.5).

Şekil 1: Batı Trakya Haritası (www.batitrakya.gov.tr.)

Şekil 2: Batı Trakya’da Türklerin Yaşadığı Yerler (Alp, 2005, s.645)

Pervin Hayrullah (2018) “Balkan Savaşlarından Sonra Batı Trakya Türklerinin Sosyo-kültürel Hayatı ve Eğitim Tarihi” isimli doktora tezinde Batı Trakya’daki nüfus durumuyılailgili eski yıllarda yapılan nüfus sayımlarında din, dil gibi bilgilerin istatistiki verilere eklendiğini son yıllarda kişilik haklarının gizliliği binaen bu detaylar kayıtlar altına alınmakla birlikte yayımlanan verilere yansıtılmadığını ifade etmiştir. Hayrullah çalışmasında bazı sonuçlara yer vermiştir.

Bölge	Türk	Pomak	Bulgar	Yunan	Diğer	Toplam
Kumçiftliği	5		10.210	15.045	1.933	27.193
Dimetoka	1.274		4.956	18.856	1.227	26.313
Sofulu	2.770		10.998	7.435	47	21.250
Dedeagaç	642		11.543	3.355	777	16.317
Gümülcine	39.601	2.341	14.794	4.773	3.442	64.951
İskeçe	30.438	9.507	1.591	6.650	480	48.666
Toplam	74.730	11.848	54.092	56.114	7.906	204.690
%	36.5	5.8	26.4	27.4	3.9	

Tablo 1: Mart 1920’de tamamlanan Müttefikler Arası Trakya Hükümeti TarafındanYapılan Nüfus Sayımı

Nüfus Sayımı	İskeçe		Rodop		Evros		Toplam	
	Karışık	Müslüman	Karışık	Müslüman	Karışık	Müslüman	Karışık	Müslüman
1920							201.404	93.273
1928	89.974	39.229	89.488	50 432	124.417	12.510	303.879	102.171
1940	98.575		106.575		150.790		355.940	112.535
1951	89.891	42.245	105.723	49 660	137.654	6.934	333.268	98.839
1961	89.591		109.201		153.930		352.722	105.000
1971	82.917		107.677		135.968		326.562	
1981	88.777	42.000	107.957	62 000	145.531	10.000	342.265	114.000
1991	90.965	39.115	103.391	56 865	140.312	7.900	334.668	103.880
2001	102.959		111.237		149.283			363.479
2011	111.222		112.039		147.947		371.208	

Tablo 2: 1920’den 2011 Tarihine Kadar Nüfus Sayımı

Lozan Konferansı’na sunulan Batı Trakya nüfusu ise şu şekildedir:

<i>İller</i>	<i>Türk</i>	<i>Rum</i>	<i>Bulgar</i>	<i>Yahudi</i>	<i>Ermeni</i>	
Gümülcine	59967	8834	9997	1007	360	
Dedeagaç	11744	4800	10227	253	449	
Sofulu	14736	11542	5490	-	-	
İskeçe	42671	8728	552	220	114	
TOPLAM	129118	33910	26266	1480	923	191697

Tablo 3: Lozan Konferansı’na Sunulan Batı Trakya Nüfusu

Batı Trakya Türklerinin yaşam şekli ve geçim kaynağı olarak tarım ve hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Tütün, pamuk, kiraz, sebze ve süt ürünleri Batı Trakya azınlığının faaliyet gösterdiği başlıca tarım ürünleridir (Özcan, 2019, s.56). Hayrullah (2020, s.101) çalışmasında Batı Trakya Türklerini genel olarak şu ifadelerle tanımlamıştır:

Batı Trakyalı Türkler, yaşadıkları coğrafyanın özelliğine göre daha çok tarım ve hayvancılıkla uğraşan, küçük çapta ticarete ilgi duyan, okur-yazar oranı oldukça yüksek fakat eğitim düzeyi Avrupa ulusları içerisinde en düşükler arasında bir topluluktur. Milliyetçilikten ziyade milli şuuru yüksek, daha çok geniş ailede yaşayan, gelenek ve göreneklerine son derece bağlı bir etnik unsurdur. Dini alt yapıları - Yunanistan sınırları içerisinde “dini bir azınlık” olarak tanınmalarından olsa gerek- oldukça sağlam, dini birliği sayesinde yaşadığı tüm baskılara rağmen varlık ve birliğini koruyabilmiş bir azınlıktır.

Batı Trakya Şehirleri

Gümülcine (Komotini)

Şekil 3: Gümülcine (www.batitrakya.gov.tr)

Gümülcine Batı Trakya bölgesinin önemli miktarda bir Türk nüfusun yaşadığı en merkezi şehridir. Şehrin adını bölgeye ilk yerleşen kişilerden olan “kömürcü nine” den aldığı bilinmektedir. Kentin adıyla ilgili başka bir söylenti de şu şekildedir: Yunan hekimlerinden Bilkos cüzam hastalığına yakalanan kızı Rumçine’yi Gümülcine’ye gönderir. Şehrinin havası ve suyunun kızın hastalığını iyileştirmesi üzerine Rumçine de bu şehri imar ettirir. Böylelikle Yunanlılar bu şehre Rumçine adını verirler, Osmanlı-Türk yönetiminde ise bu isim Gümülcine olarak değiştirilir (www.batitrakya.gov.tr.)

Şehrin Osmanlı fethi öncesindeki durumu hakkında bilgi yoktur. Bizans hâkimiyeti sonlarında meydana gelen iç savaşlar, veba salgınları sebebiyle çok az nüfusa sahip olduğu bilinmektedir. Sultan I. Murad’ın 1361’deki fethinden sonra Anadolu’dan getirilen Türk aileleri buralara yerleştirilerek burası Türkleştirilmiştir (Yapar, 2007, s.202)

Bugün Gümülcine yarı yarıya Müslüman Türk ve Ortodoks Yunan nüfustan oluşmaktadır. Osmanlı eserlerinden günümüze kadar ayakta kalabilenleri Gazi Evrenos Bey İmaret, Eskicami, Yenicami, II. Abdülhamid tarafından 1302’de (1884-85) yaptırılan saat kulesi, Rusçuklu Vezir Şerif Hasan Paşa’nın karısı Fatma Hanım Türbesi’nin (1781) yanı sıra küçük camiler ve sanat değeri yüksek olmayan çeşmelerdir (islamansiklopedisi.org).

Dedeğaç (Alexandroupolis)

Şekil 4: Dedeğaç (www.kucukdunya.gov.tr)

Yunanistan'ın Evros (Meriç) bölgesinin en büyük şehri ve başkenti olan Dedeğaç ülkemizin Yunanistan sınırına oldukça yakın konumda yer almaktadır. Rivayete göre şehrin ismi 15. yüzyılda Osmanlı egemenliği sırasında burada kurulan tekkeye dayanmaktadır. Tekkeye bağlı topluluğun dedesinin altında oturduğu ağaç kutsal sayılmış ve buraya Dedeğaç ismi verilmiş (www.kucukdunya.gov.tr).

Dedeğaç Yunanlılar tarafından Balkan Savaşı'nda alınmış fakat 10 Ağustos 1913'te Bükreş Antlaşması ile tekrar Yunanistan'a verilmiştir. Yunan Kralı Aleksandros'a izafen şehre Aleksandrapolis adı verilmiştir (Yapar, 2007, s.202).

İskeçe (Xanthi)

Şekil 5: İskeçe (www.batitrakya.gov.tr)

İskeçe coğrafi konum olarak bir kısmı Karaoğlan Dağları'nın (Güney Rodoplar) eteklerinde, bir kısmı da Esketze Irmağı'nın iki yakasındaki ovaya yerleşmiş durumdadır. Burası bugünkü Trakya'yı Makedonya'dan ayıran Karasu (Nestos) Irmağı'nın 12 km doğusunda yer alıp Gümülcine'ye 57 km, Ege sahillerine ise 20 km uzaklıktadır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Batı Trakya haber ajansı verilerine göre İskeçe, Yunanistan'ın kuzeyinde, Batı Trakya'da, aynı adı taşıyan ilin merkezi olan kenttir. Yunanistan'da Gümülcine ve Dedeoğaç ile birlikte Türklerin en çok yaşadığı şehirlerden biridir. “Bin bir rengin şehri” olarak da anılan İskeçe'nin ismi “eskice” sözcüğünden gelmektedir. Bu ismin kaynağı ise şu şekildedir: Osmanlı döneminde buradaki iki yerleşim yerinden biri Eskice, diğerine ise Yenice olarak adlandırılmıştır. Aynı dönemde Yenice denilen merkezde büyük bir yangın olunca insanlar Eskice'ye taşınmış ve Yenice köy olarak kalmıştır.

Osmanlı döneminde Balkanlardaki Türk nüfusunu güçlendirmek amacıyla Anadolu ve özellikle Konya bölgesinden İskeçe ve civar illere halk yerleştirilmiştir. Osmanlı'nın genişleme döneminde, İskeçe, orduların çıkış noktalarından biri iken, Osmanlı'nın Balkanlar'daki hâkimiyeti azalma sürecine girdikten sonra, İmparatorluğun Balkanlar'da tutunmasında belirleyici rol oynamıştır (www.wikipedia.gov.tr.).

Ortodoks Yunan, Müslüman Türk ve Pomaklardan oluşan karışık bir nüfusa sahip kasabada birkaç kilise ve manastırın yanı sıra çoğu XIX. yüzyılda yapılan yedi cami vardır. Ayrıca II. Dünya Savaşı'na kadar burada Ladino diliyle konuşan Musevî topluluk da bulunmaktaydı. İskeçe'de bir müftülük ve bir Hristiyan Ortodoks piskoposluğu mevcuttur (www.islamansiklopedisi.gov.tr). Günümüzde İskeçe ili nüfusunun yüzde 40'ı Müslüman Türklerden oluşmaktadır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

İskeçe'nin tarihine bakıldığında 15. yüzyıldan beri Müslüman Türkler burada yaşamıştır fakat 19. yüzyıla kadar çoğunluğu Hristiyanlardan meydana gelen bir köy statüsünde bulunduğu için buraya büyük Osmanlı eserleri yapılmamıştır. O dönemde merkezi durumda olan Yenice-Karasu'yun 19. yüzyılın ortalarında Tanzimat reformları döneminde zayıflamasıyla idari merkez İskeçe'ye taşınmıştır. Böylelikle buradaki Müslüman nüfus artmış ve İslami hayatın simgesi olan birçok eser yapılmıştır (Yapar, 2007, s.202)

Avrupa Birliği tarafından verilen “Yunanistan'ın en iyi korunmuş eski şehri” unvanına sahip olan kent, her yıl şubat ayında düzenlenen Yunanistan'ın en popüler

karnavallarından biri olan İskeçe karnavalına ev sahipliği yapmasıyla tanınıyor (www.kucukdunya.gov.tr).

İskeçe'deki Türk Yapıları

Osmanlı Döneminde İskeçe'de önemli sayıda Türk nüfusunun olması nedeniyle bölgede hâlâ ayakta durabilen Türk eserleri mevcuttur. İskeçe'nin hem merkezinde hem de köylerinde birçok cami ve mescit bulunmaktadır.

Şekil 6: İskeçe Saat Kulesi (www.azinlikca.gov.tr.)

İskeçe Saat Kulesi, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan önemli bir tarihi eserdir. Saat kulesi, 1870 yılında Hacı Emin Ağa tarafından inşa ettirilmiştir. Şehrin sembolü olan tarihi anıt, İskeçe'de Türk-İslam varlığını sembolize eden değerli bir eserdir (www.abttf.gov.tr).

Şekil 7: Hamidiye Köprüsü (www.abttf.gov.tr).

İskeçe-Şahin Yolu'nun üçüncü kilometresinde İskeçe'nin kuzeyindeki Samakov Çayı üstünde kuruludur. Tamamen beyaz kesme taşlardan 1901 yılında inşa edilen köprü,

dört ayaklı ve üç kemerli olup 10-11 metre yükseklikte, 5 metre genişliktedir. Ancak, bugün köprü yalnızca iki kemere sahiptir, üçüncü kemer yerine blok beton dökülmüştür. (www.abttf.gov.tr.)

Şekil 8: İskeçe Ahiriyen Camii (www.gezmekeyfi.gov.tr.)

Ahiriyen Camii, 16.yüzyılda Dramalı Nazır (Bakan) Mehmet Paşa tarafından inşa edilmiştir. Müslüman Türk nüfusun yoğun olarak yaşadığı Ahiriyen Mahallesi'nde yer almaktadır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Şekil 9: İskeçe Amine Hatun Camii (www.trakyaninsesi.gov.tr.)

İskeçe merkez Karaiskaki 4 caddesinde bulunan cami, Ocak 1907 tarihinde inşa edilmiş ve mahalle sakinlerinin dini ihtiyaçlarına cevap vermiştir (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Şekil 10: İskeçe Çınar Camii (www.trakyaninsesi.gov.tr.)

İskeçe Çınar Camii, Miaouli ile Hristou Kopsida caddelerinin kesiştiği noktada bulunmaktadır. Çınar Camii, Hicrî 1189, miladî 1775 yılında İskeçe eşrafı Çıplak Hüseyin Ağa tarafından yapılmıştır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Şekil 11: İskeçe Hürriyet Camii (www.trakyaninsesi.gov.tr.)

Hürriyet Camii, İskeçe'nin Hürriyet Mahallesi'nde bulunmaktadır. Edinilen bilgilere göre miladi 1338 yılında yapılmıştır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Şekil 12: İskeçe Selveli Camii (www.trakyaninsesi.gov.tr)

Selveli Camii, 1912 yılında Bulgaristan'ın Tozbulun' dan göç eden Hacı Mehmet Selveli Efendi tarafından inşa edilmiştir. İskeçe'nin Aşağı Mahalle Skira Sokağı'nda yer almaktadır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Şekil 13: İskeçe Sünnü Camii (www.emtgreece.gov.tr)

Sünnü Camii rivayetlere göre, 400 yıl önce ve Lale Şahin Paşa'nın bölgemizde bulunduğu dönemlerde inşa edilmiştir. Cami 500 civarında Müslüman Türk ailenin

yaşadığı Sünne Mahallesi’nde bulunmaktadır (Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü, 2021).

Batı Trakya’da Türkçe Öğretimi

Rahmi Ali (2015, s.14) “Ebced’li Yıllardan Günümüze Batı Trakya Türkleri’nde Eğitim“ adlı kitabında Batı Trakya Türk azınlığı eğitiminin genel görünümü ortaya koyan dikkat çekici ifade kullanmış ve azınlık eğitimi hakkında sorunlarına çoğu kez “antlaşma”, “anlaşma” ve “kültür protokolleri” açısından yaklaşmış, meseleye “pedagojik” olarak yaklaşılmaktan daima uzak durulduğunu belirtmiştir.

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu internet sayfasında, Batı Trakya Türk Azınlığı eğitimi için geçen şöyledir (www.abttf.gov.tr):

Yunanistan'ın Trakya bölgesinde Azınlık eğitimi, yıllardan beri birikmiş, çok sayıda ve çeşitli sorunların baskısı altında bulunmaktadır. Azınlık eğitiminin statüsü ve ekonomik şartların ve sorunların zaman içerisindeki bir uzantısı olan müdahaleler sonucu önemli değişikliklere uğramıştır. Bunun sonucunda, kendi içinde çelişkili ve anlaşmalarla kurulan hassas dengelere uymayan, son derece karmaşık bir mevzuat yumağı ortaya çıkmıştır. Azınlık eğitiminin bugünkü çarpık yapısı, Yunanistan'ın olduğu kadar Avrupa Birliği'nin de vatandaşı olan azınlık çocuklarını yetersiz ve uyumsuz ikinci sınıf vatandaşlara dönüştürmektedir.

Bugünkü haliyle azınlık eğitim sistemi, azınlıkla devlet arasındaki bağları güçlendiren değil, aksine gerginleştiren ve güven bunalımı doğuran bir mahiyet taşımaktadır. Bu durum sadece Yunanistan'ın anlaşmalarla üstlenmiş olduğu yükümlülüklerle çelişmekte kalmamakta, aynı zamanda Avrupa Birliği'nin yerleşik mevzuat, direktif ve kriterleriyle de bağdaşmamaktadır.

Azınlık eğitiminin günden güne derinleşen problemlerinin çözümünün gecikmelere ve ertelemelere tahammülü yoktur.

Azınlığın bu alandaki sorunlarına geçmişin acı tecrübelerinin dikenli pertavsız yerine, mevcut anlaşmalar ile Avrupa'da geçerli yüksek hukuki ve insani standartların önyargısız, adil, güvenli ve aydınlık perspektifinden bakılması mümkün olabildiği takdirde, geleceğe dönük çözüm arayışlarının daha makul bir zemine oturtulabileceği ümit edilmektedir.

Böyle bir süreçte yöntem olarak, "hukukun üstünlüğüne saygılı, samimi diyalog" kıstaslarının tercih edilmesinin, kabul edilebilir ve uygulanabilirliği olan çözüm yollarının bulunmasına yardımcı olacağı şüphesizdir.

Batı Trakya azınlığında eğitim öncelikle 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile Yunanistan'ın koruması altına bırakılmıştır ancak o günden bugüne pek

çok değişiklik yapılmış, yeni yasalar çıkarılmış ve yeni protokoller imzalanmıştır (Burma, 2008, s.53). Batı Trakya azınlığında okullaşmanın 1930'dan sonra başladığı görülmektedir. Cami odaları yerine her kasabaya ve her köye imkanlar  er evesi içerisinde yeni okul binaları yapılmıştır. Bu okullara da encümen heyetleri tarafından öğretmenler yerleştirilmiştir. Bu okullarda belli bir "müfredat programı" ve "kayıt defterleri" bulunmamaktadır. Kayıtlar düzgün tutulmayıp, birkaç okulda tutulmuş olsa bile bu resmi evrakları korumak mümkün olmamıştır (Derntıman, 2017). Türkçe  ğretimi açısından bakıldığında ise Yunanistan için 1923 sonrası Türkçe  ğretim her ne kadar Batı Trakya dışında sonlanmış olsa da Türkçenin kullanımı ülke çapında tamamen sona ermemiştir. Bunun da başlıca sebebi mübadele sonucu Yunanistan'ın farklı yerlerine yerleştirilen Rumların önemli bir kısmının kendi aralarında Türkçe konuşmaya devam etmiş olmalarıdır (Hüseyinoğlu, 2021, s.380 -381). 1928 yılında Türkiye'de yapılan "Harf Devri" nden sonra Batı Trakya'da bazı azınlık ilkokullarındada "Yeni Türkçe" harflerle Türkçe  ğretimine geçilmiştir (Ali, 2015, s.77). Ali (2015, s.91) "Ebced'li Yıllardan Günümüze Batı Trakya Türkleri'nde Eğitim" adlı kitabında 1951 yılını "Türk- Yunan dostluğu ve azınlık eğitiminde en iyi dönem olarak değerlendirmiş, bu yılda yapılan eğitim-kültür ile Türkiye okullarına birçok Batı Trakyalı  ğrencinin gittiğini, G m lcine'de Celal Bayar Lisesinin açıldığını, Türkiye'den kontenjan  ğretmen gelerek azınlık okullarında görev yaptığının, Türkiye tarafından bazı köylere okullar yapıldığının belirtmiştir. Bunun ardından  ıkarılan 3065/1954 Sayılı Kanun'la Batı Trakya Türk ilkokulları yeni bir düzene sokulmuş, günün koşullarına göre bir müfredat programa kavuşturulmuştur.

6.1 Η ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ 1951

ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Μεταξύ του Βασιλείου της Ελλάδος και της Τουρκικής Δημοκρατίας.

(Ν.2073 της 18/23 Απριλίου 1952 (Α' 103). Περὶ κυρώσεως της μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας μορφωτικής Συμφωνίας της 20ης Απριλίου 1951).

Η Βασιλική Ελληνική Κυβέρνησις και η Τουρκική Κυβέρνησις Επιθυμούσαι να συνάψωσι Συμφωνίαν επί τω σκοπῷ της προαγωγῆς, δια φιλικῆς συνεργασίας και ανταλλαγῶν, της πληρεστέρας δυνατῆς συνεννοήσεως μεταξύ των οικήων αὐτῶν χωρῶν ἐπὶ το πνευματικῷ, καλλιτεχνικῷ και επιστημονικῷ πεδίῳ, ως ἐπίσης και της κατανοήσεως των θεσμῶν και του κοινωνικοῦ βίου των χωρῶν των. Διόρισαν κατὰ συνέπειαν προς τὸν σκοπὸν τούτον, Πληρεξούσιους οἱ οποίοι δεόντως εξουσιοδοτημένοι ἐπὶ τῷ τέλει τοι τῷ ὑπὸ των οικήων αὐτῶν Κυβερνήσεων, συνεφώνησαν τα ακόλουθα:

Καὶ ὡς 1. Εὐχόμενοι των Συνδεδειγμένων Κυβερνητικῶν ὁρίων καὶ

(Yunan-Türk Kültür Anlaşması -1951)

(Azınlık Eğitimi'ni Düzenleyen
3065/1954 Sayılı Kanun)

Şekil 14: 1951 tarihli Türk- Yunan Anlaşması ve 3065/1954 Sayılı Kanun (Ali, 2015 s.91)

Burma (2008, s.82) çalışmasında 1967-1974 arasının Batı Trakya Türk azınlığı için zor yılların olduğu bir dönem olarak nitelendirmiştir. Bu dönemde Türkçe müzik dinlenmesi, televizyon izlenmesi ve gazete okunması da yasaklanmıştır. Aynı dönemde azınlığa ait okul tabelalarındaki “Türk” kelimesi de çıkartılmıştır. Aynı çalışmada 1977 yılında eğitimle ilgili önemli iki yasanın çıkartıldığı belirtilmiştir. 694/1977 sayılı “Batı Trakya Müslüman Azınlığının Azınlık Okulları” ve 695/1977 sayılı “Selanik Özel Pedagoji Akademisi ve Azınlık Okulları Denetim ve Öğretim Görevlilerinin Sorunlarına İlişkin” başlıklı iki eğitim yasası. Bu yasalarla amacın her ne kadar azınlık eğitimi çağın gereksinimlerine uydurmak olduğu dile getirilmişse de yasaların içeriği azınlık eğitiminin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır (Burma, 2008, s.93).

Kelağa Ahmet’in (2005, s.99) ifadesiyle Batı Trakya Türk azınlığı eğitim olanaklarının genel olarak yeterli düzeyde olmaması ve 1995 yılına kadar azınlık mensubu gençlerin Yunan üniversitelerinde eğitim görme olanağından fiili engellerden dolayı yoksun kalmaları onları Türkiye’ye yönlendirmiş ve bu eğitimli kesimin çok azı geri dönmüştür. Sonuç olarak azınlık nüfusu ile orantılı bir aydın sınıftan yoksun kalmıştır.

Yunanistan eğitim sisteminin genel çerçevesi bugün şu şekildedir:

Google Dokümanlar ile açın

YUNANİSTAN EĞİTİM SİSTEMİNİN ŞEMASI						
YAŞ						
		DOKTORA YÜKSEK LİSANS				
		Üniversiteler	Açık Üniversite / Açık Öğretim Programları		Mesleki Yüksek Okullar	
	18	Akademik Lise	Genel Liseler	Mesleki Teknik Eğitim Okulları	Özel Yetenek okulu	
	17					
	16					
zorunlu eğitim	15	ORTAOKUL			Özel Ortaokul	
	14					
	13					
	12	İLKOKUL				
	11					
	10					
	9					
	8					
	7					
6	Okul Öncesi Eğitim					
5						
4						

Sayfa 75 / 160

Tablo 4: Yunan Eğitim Sisteminde Okul Yapılanması (Hayrullah, 2012, s.63)

Yunan Eğitim sisteminde anayasanın 16. maddesine göre zorunlu eğitim 9 yıldır. Yukarıdaki şemadan da anlaşılacağı gibi 7 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul ve 3 yıl lise eğitimi yapılmaktadır. 2006 yılında 3618 nolu yeni yasayla anaokulu eğitimi de zorunlu eğitime dahil edilerek zorunlu eğitim 6 – 15 grubunu kapsamıştır (Hayrullah, 2012, s.61).

Anaokulunda Yunanca dili ile eğitim esastır. Buna bağlı olarak Türk azınlık kesiminin çocuğunu ana diliyle de eğitim alabileceği bir çift dilli ana okuluna gönderme şansı bulunmamaktadır. Ayrıca Yunanca ile eğitimin yapıldığı ana okuluna gitmeyen çocuklar birinci sınıfa başlayamamaktadır.

İlkokulu bitirmiş bir Türk öğrencinin eğitiminin devamında dört tercihi bulunmaktadır: azınlık ortaokulu, devlet ortaokulu, medrese veya Türkiye’de ortaöğretim. 2000’lerden günümüze ortaokul ve lise eğitimi için Türkiye’ye gelen azınlık öğrencilerinin sayısında önemli oranda bir düşüş yaşanırken Yunan devlet okullarına devam eden Türk öğrencilerin sayısında artış gözlemlenmektedir (Hüseyinoğlu, 2021, s.400)

Ortaokul ve lise olarak Batı Trakya Türk azınlığının gidebileceği iki tane Türk okulu mevcuttur. Bunların birisi Gümülcine’deki Celâl Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi, diğeri İskeçe’deki İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesidir (eski adıyla Muzaffer Salihoğlu Azınlık Ortaokulu ve Lisesi). Bu iki okulda Lozan Antlaşması’na bağlı olarak çift dilli eğitim (hem ana dili Türkçe hem de devletin resmî dili Yunanca) yapılmaktadır. Her iki okulun da okul müdürlüğünü azınlık mensubu bir öğretmen, müdür yardımcılığı görevini devlet memuru Yunan bir öğretmen yapmaktadır.

Gümülcine Celal Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi:

Şekil 15: Gümülcine Celal Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi
(www.azınlıkça.gov.tr)

T. C. Cumhurbaşkanı Celâl Bayar’ın Yunanistan’a yaptığı ziyarette 2 Aralık 1952 yılında açılmıştır (Tunalp, 2012, s.92). Batı Trakya Türk Azınlığının “ilk orta dereceli okulu” olması bakımından azınlıkta orta dereceli eğitimin “miladı” sayılır. İlk 10 yılda okuldaki eğitim verimli olmuş fakat iki ülke arasında yaşanan her sürtüşmede okuldaki eğitim seviyesi hissedilir şekilde düşmüştür (Ali, 2015, s.139-140).

İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi:

Şekil 16: İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi (www.timebalkan.gov.tr.)

Okul, Yunanistan Krallığı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen 28767/ 10 Mayıs 1965 sayı ve tarihli bakanlık kararıyla kurulmuş, İskeçe valiliğinin de 17285/ 13 Temmuz 1965 sayı ve tarihli kararıyla da 1965-1966 öğretim yılında eğitim-öğretime başlamıştır (Şakir, 2012,).

İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi, İskeçe'deki 37 lisenin içinde çift dilli eğitim yapan (Türkçe-Yunanca) tek lisedir. İskeçe'de öğrenci sayısının en fazla olduğu okuldur.2022-2023 eğitim- öğretim yılı itibariyle 55 öğretmeni bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden 31'i Yunanistan vatandaşı Türk, kalan kesini ise Yunan öğretmenlerdir. Ayrıca 2022-2023 eğitim- öğretim yılında okulda 5 tane Türkçe/ Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni bulunmaktadır. Ortaokul Türkçe dersine ve lise Türk Dili ve Edebiyatı dersine bu 5 öğretmen ortak girmektedir. Bu eğitim-öğretim yılında okulda Türkçe branşı için kontenjan öğretmen bulunmamaktadır. Şu an toplamda 29 şube vardır ve sınıf mevcutları 26-36 civarındadır.

Okul binası eski tütün mağazasıdır, sonradan okula dönüştürülmüştür. Bina şartları yetersiz kalmasına rağmen hem okulun onarımına hem de yeni binanın yapımına izin verilmemektedir.

Batı Trakya Azınlık Okulları İçin Öğretmen Yetiştirilmesi

Kelağa Achmet'in (2005, s.125) ifadesine göre Batı Trakya azınlık okulları için öğretmen tahsisi dört yöntemle gerçekleşmektedir:

Birinci grup “formasyonlu öğretmenler” olarak adlandırılanlardır. Bu kesim Türkiye’deki öğretmen okullarından mezun olmuş Batı Trakyalı öğretmenlerdir. 1951 antlaşması ile Türkiye’de eğitim alan bu öğretmenler 1960-1961 yılı itibariyle göreve başlamışlardır. Resmî yetkililer eğitimlerini Türkiye’de almaları sebebiyle bu öğretmenlere hep şüphe ile yaklaşmıştır.

İkinci grubu “formasyonsuz öğretmenler” oluşturmaktadır. Öğretmenlik eğitimi almayan bu kişiler Gümölcine ve Şahin’deki iki medrese ya da ortaokul veya liseden mezundurlar. Bu grubun mesleki yeterliliği düşük kalmıştır.

Bir diğer grup “kontenjan öğretmeni” olarak adlandırılan Türk vatandaşı öğretmenlerdir. 1951 Kültür Antlaşması ya da 1968 Protokolü çerçevesinde bu grup oluşmuştur. Bu öğretmenlerin sayısı oranında Yunan vatandaşı öğretmen de İstanbul’daki Rum azınlık okullarında görev yapmak için gelmektedir. Rum azınlığın nüfusundaki düşmeyle İstanbul’daki ihtiyaç azalmıştır. Buna paralel olarak Batı Trakya’daki okullarda görev kontenjan öğretmenlerin sayısı da azalmıştır.

Dördüncü grup ise “Selanik Özel Pedagoji Akademisi” mezunu öğretmenlerdir. Bu kurumun açılmasındaki asıl amaç Yunanca eğitim almış, Türkçesi zayıf kalmış öğretmenler yetiştirilerek, Türkiye’de öğretmen okullarından mezun olan Batı Trakyalı öğretmenlerin önünü kesmektir (Ntoukiantzi, 2022, s.94). Bu öğretmenler Yunan devlet memuru statüsündedir. Selanik Özel Pedagoji Akademisi 2011 yılında kapatılmıştı.

Bugün de Batı Trakya Türk Azınlığı mensubu bireyler, yabancı uyruklu öğrenci kontenjanıyla Türkiye’deki üniversitelerden mezun olup Batı Trakya’daki azınlık okullarında görev yapmaktadırlar. Türkiye’den mezun olan öğrencinin öncelikle diplomasının tanınması gerekmektedir. Bunun için de belirlenen birkaç şart bulunmaktadır.

Encümen Heyetlerinin Görev ve Yetkileri

Bilindiği gibi Batı Trakya’da yaşayan Müslüman Türk azınlığın eğitimi, uluslararası anlaşmalar ve özellikle de Yunanistan ile Türkiye arasında imzalanan ikili antlaşmalarla garanti altına alınmıştır.

Bu antlaşmaların başında 1923 yılında İsviçre’nin Lozan Kentinde imzalanan “Lozan Antlaşması” ile 20 Nisan 1951 tarihinde imzalanan Kültür Anlaşması (2000 yılına kadar yürürlükte iken Şubat 2000 tarihinde imzalanarak 19 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Kültürel İşbirliği Anlaşması günümüzde bu anlaşmanın yerini almıştır) ve 1952 yılında gerçekleştirilen azınlık okullarında görevlendirilecek Kontenjan Öğretmenlerine Dair Nota Teatisi, bir diğeri de 1968 yılında imzalanan Kültür Protokolü, Batı Trakya Türkleri eğitiminin temel dayanaklarını oluşturmaktadır. Kültür protokolleri okullardaki kitap ve ders araç gereçlerinin Türkiye’den tedarik edileceği konularına temas etmektedir, ayrıca azınlık dilinin özgürce okullarda kullanılmasını teyit etmektedir.

Azınlık okulları encümen heyetlerinin seçimle işbaşına gelmektedir. Heyetin bazı yetkileri kısıtlanmış olsa da hâlâ encümen heyetleri azınlık okullarının en önemli unsurlarıdır.

En son yürürlükte olan Eğitim ve Din işleri Bakanlığının 62092/2002 sayılı kararında encümenlerin görev ve yetkileri sayılmıştır. Bu karadaki ibarelerden de encümen heyetlerinin konumu, okulların sağlıklı bir şekilde işleyişine devam edebilmesindeki önemi anlaşılmaktadır.

Batı Trakya'daki azınlık okullarındaki encümen heyetinin görev ve sorumlulukları aşağıdakiler olarak belirlenmiştir:

- Okul kasasındaki zorunlu bağışların ve her türlü gelirin tahsilatına özen gösterir.
- Okulun çalışma giderlerinin karşılanması için ekonomik araçları tahsis eder.
- Milli Eğitim Bakanlığının izni ile ve Batı Trakya azınlık ilk ve orta dereceli okullar eğitim Koordinatörünün devletlerarası karşılıklılık esasına dayanarak verilen onayından sonra, eğer aynı hak Türkiye'deki soydaş azınlık okullarında da varsa okulun taşınmaz mallarını ve malzemelerini satabilir. Encümen heyeti, satıştan elde edilen parayı her zaman devletlerarası karşılıklılık esası Türkiye'deki soydaş okullarında da geçerli

olduğunda, aynı belediyenin veya nahiyesinin veya bölgenin diğer okullarına tahsis edebilir.

- Milli Eğitim Bakanlığının izniyle ve Batı Trakya azınlık ilk ve orta dereceli okullar koordinatörünün, devletlerarası karşılıklılık esasına dayanarak verilen onayından sonra, eğer aynı hak Türkiye'deki soydaş azınlık okullarında da varsa okulun taşınmaz mallarını kiraya verebilir. Azınlık okulu taşınmaz malı kiralaması açık artırma sonucunda ve geçerli hükümlere göre yapılır.

- Sözleşmeli öğretmenlere maaşlarını öder.

- Devlet kasasından para alınmasını kararlaştırır.

- İlgili azınlık okulları ilköğretim müdürüne devlet yardımından alınan paraların yönetimi hakkında hesap verir.

- Okul kasasını yönetir.

- Yeni encümen heyetine Yönetim hakkında hesap verir ve veliler toplantısı huzurunda da açıklama yapar.

- Kasa defteri, taşınmaz mal defteri, demirbaş (araç gereç, masa, sandalye, yazı tahtası ve dahi okulun var olan bütün eşyaları) defteri, karar işlem defteri ve protokol defteri tutar ve okulun mührünü kullanır.

- Özel bir durumda eğer bir Vakıf okulda oluşursa ve bu vakfın malları var ise Okul Encümen Heyeti 694/1977 kanunu ve bakan kararı ile kendisine verilen görevleri ve yükümlülükleri yerine getirmekle sorumludur.

Türk Azınlık Okullarının Eğitim-Öğretim Süreci

Söz konusu kurumlar antlaşmalarda da yerini alan çift dilli eğitim veren azınlık okulları olduğu için yıllık tatiller de buna göre ayarlanmaktadır. Hem Müslümanların dinî günlerinde hem de ülkenin genelinde kutlanan dinî günlerde okullar en az birer gün tatil edilir. Bunların yanı sıra üç resmî tatil, bir yılbaşı ve bir tane paskalya tatili olmak üzere yaklaşık ikişer haftalık iki tatil olmaktadır.

Yıl boyunca Müslümanların dinî bayramı olan Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı'nda ve kandil günlerinde sadece İskeçe, Gümülcine ve Dedeagaç'taki azınlık okulları için tatil uygulanır.

Tüm Yunanistan için 4 Ekim İskeçe'nin Kurtuluş Günü olarak kutlanmakta, 25 Mart ve 28 Ekim millî bayramlar olarak kutlanmaktadır. Hem bu günlerde hem de Hristiyanların dinî günlerinde tüm ülke için okullar kapalıdır.

İskeçe'de Türkçe Öğretimi

Batı Trakya Türk Azınlık ortaokul ve liselerinde Türkiye eğitim sisteminde olduğu gibi her ders için bir öğretim programı bulunmamaktadır. Dolayısıyla İskeçe'de Türkçe öğretmenlerinin faydalanabileceği içerinde hedef kazanımların bulunduğu bir Türkçe öğretim programı mevcut değildir. Bununla birlikte öğretmene haftalık, aylık hangi konuları ve ders kitabı metnlerinin işleneceğine dair bir yıllık plan da bulunmamaktadır. Öğretmen günlük ve yıllık planını tamamen ders kitabına bağlı olarak yapmaktadır. Bu durumda şüphesiz öğretmenin mesleki yeterliliği de büyük rol oynamaktadır. Şu an geçerli olan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları da oldukça eski basımdır (1998 yılı basımı) ve bu kitaplar güncellenmemektedir.

Ortaokul Türkçe ve Lise Türk Dili ve Edebiyatı için ders saatleri şu şekildedir:

TÜRKÇE DERS SAATİ	ORTAOKUL		
	1. SINIF	2. SINIF	3. SINIF
	4	3	3

Tablo 5: Ortaokul Türkçe ders saati (İskeçe)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	LİSE		
	1. SINIF	2. SINIF	3. SINIF
	3	3	3

Tablo 6: Lise Türk Dili ve Edebiyatı ders saati (İskeçe)

Öğretmenin dönem sonu karne notunu belirlemesi için en az bir tane yazılı sınav yapması gerekmektedir. Diğer yandan öğretmen istediği takdirde ikinci ve üçüncü yazılıyı da yapabilmektedir. Karne notu için öğretmen kendi kanaat notunu da kullanmaktadır.

Batı Trakya Türk Azınlık Ortaokul ve Lisesi Ders Kitapları

Hali hazırda azınlık ortaokul ve liseleri de yetersiz ve çağdaşı kalmış ders kitapları sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Yeni ders kitaplarının onay ve basımı konusunda hükümetler arası görüşmeler henüz sonuçlanmamıştır (www.abttf.gov.tr).

ORTAOKUL		TÜRKÇE	
TÜRKÇE I		İÇİNDEKİLER	
DERS KİTABI			
Paris Eli	Erkân Cem GÖNEY	3	
Sala Oyunu	Muhtâr SEYİLEH	11	
Kaz Yolları mıdır?	Salm SAKAOĞLU	17	
Hasel Yazarmı?	Ruşen Eşref ÜNAYDIR	24	
Veremeyince Mabut, Neylecin Mahmut	Nall TAN	29	
Toylar (Serbest Okuma)	Hassan Lâmf SARİYÜCE	33	
Öğrencin, Tili ve Laylak	Beydile	34	
Forsa	Ömer SEYFETTİN	41	
Altet Beni Minik Serçe	Asi ÇAKIROĞLU	48	
Serçe Kuşu (Serbest Okuma)	Necati CUMALI	54	
Ağaç Bayramı	Asi ÇAKIROĞLU	56	
Sakın Kaşma	Mehmet Emin YURDAKUL	61	
Göce Bakçisi (Serbest Okuma)		66	
Büyük Savaş	Miguel CERVANTES	68	
Uzun İlahmet	Murat SERTOĞLU	74	
Mevlânâ'dan Hikâyeler	Mehmet ÖNDER	88	
Her Ağzdan Bir Lâf	Nall TAN	95	
Pırlantalar (Serbest Okuma)	Muzaffer REŞİT	98	
Göçü Baba	Mehmet ÖNDER	91	
Şerif'in Beklâmı	Göhan DAYIOĞLU	97	
Osman	Helide Huzret ZORLUTUNA	102	
İsaz Achide	Daniel DEFOE	108	
Alpkasnak	Michel MONTAIGNE	116	
Yağlı Değirmenci	Alphonse DAUDET	121	
Atasözlere (Serbest Okuma)		129	

TÜRKÇE		
Kurt Masalı	Orhan Seyfî ORHON.....	138
Mektup Arkadaşları.....	İpek ONGUN.....	138
Sağlığın Sesi.....	Rudyard KİPLİNG	142
Otobüste (Serbest Okuma).....	ASİME DAMAR	148
Pazar Yerinde Tanıdığım Çocuk	Hasan Lâmi SARİYÜCE.....	158
Denizin Dibiinde Gezinti.....	Jules VERNE.....	157
Tesadüfler	Şevket RADO	162
KELİMELER VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ		168

Şekil 17: Ortaokul 1. Sınıf Türkçe Ders Kitapları

ORTAOKUL	
TÜRKÇE 2	
DERS KİTABI	
İÇİNDEKİLER	
Dörmek ve Bakmak	1
Kamyon	5
Bir Şekertli Bir İspanaklı	11
Komşuluk Ötüyor	17
Mutluluk Oyunu	23
Açşam Rüzgarıda (Serbest Okuma)	30
İksiz Bahçe	31
Deliceler	35
Hayat Ne Tatlı	41
Tayland'daki Venedik	48
Konuşan Dağlar ve Kayalar	53
Nasihat	58
Cınar Ağacı ile Söz	65
Vecizeler	71
Çekirgeler (Serbest Okuma)	76
Gerçek Bir Hikaye	78
İftara Davet	82
Talih	88
Bir Kış Akşamı	93
Bu Sabah Hava Barrak	97
Hayvanlara İşkence	101

TÜRKÇE	
Menevşe	104
Fakirler	108
Çalikuşu	112
Okuma Zevki	117
Hillekar Tilki	122
Eğime Mektup	127
Sanat Sevgisi	131
Sonbahar	136
İrade Gücü	142
Aslanla Fare	147
KELİMELER VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ.....	152

Şekil 18: Ortaokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitapları

ORTAOKUL	
TÜRKÇE 3	
DERS KİTABI	
İçindekiler	1
Zarfa Hattak	7
Kuş Kuru	12
Nezretin Hoca San Fânâlar	18
İsmi Tâhîd	24
Trende	30
Ediş	36
Bingöl Çiçekleri (Serbest Okuma)	37
Garp Bir Zevce	43
Öl	47
Yek Çiçek	52
Yığar Al	58
Tembül	63
Çocuk ve Ağac	71
Kare Teyze (Serbest Okuma)	72
Çukurova Kader Rahat	76
Çukurova'daki Pazarlar	81
Birdi Çiçek	86
Armanlar San Mektubu	90
Tanrı	95
Hevaya Çiçekten Kırkılar	101
Alın	106

TÜRKÇE	
New York.....	111
Hatalarımız ve Başarı.....	117
Örs Başında.....	122
Geçmişten Geleceğe Televizyon.....	127
Alışkanlık.....	132
Aranılan İnsan Olmak.....	136
İbni Sina.....	143
Saadet Yolu.....	149
Define Arayan Adam.....	155
Çarga İle Tilki.....	159
3itkiler Nasıl Yardımlaşır?.....	163
3ir İnsan.....	169
AYSBERG.....	177

Şekil 19: Ortaokul 3. Sınıf Türkçe Ders Kitapları

Testli Uygulamalı KOMPOZİSYON DİL BİLGİSİ DİL YETENEĞİ	
İÇİNDEKİLER	
KOMPOZİSYON	
BÖLÜM 1 SÖZLÜ ANLATIM	
Konuşma	9
Okul ve Etkil Konuşma Kuralları	9
Karşılıklı Konuşma	11
Karşılıklı Konuşma Kuralları	11
Büyüklençle, Arkadaşlarımızla ve Tələfə Konuşma	12
Konu Uygusaması	14
Öğrenilə Konuşma	15
Öğrenilə (Məzə)	16
Təşə	17
Təşə, Şəşə, Həşə, Vəşə	18
Kutlā, Çöz Dəşə, Şəşə, Vəşə	19
Konuk Konuşma və Uğutma	19
Həşə, Şəşə, Ağ Konuşma Yəşə	20
Dəşə, Vəşə	21
Təşə, Anlaşma, Öykü (Həşə), Məşə, Anlaşma	22
An, Fəşə, Anlaşma, Ağıllama	23
Təşə, Kəşə, Təşə	24
Bir Aracı, Kəşə, Təşə	25
Təşə	26
Təşə Təşə (Ağ Çurum, Pəşə)	27
Fəşə, Şəşə, Məşə	28
Konuşma	29
Okuma, Okumanın Yararları, Okuma Təşə	30
İkinci Bölmə Dəşəndirmə Səşə	34
İkinci Bölmə Dəşəndirmə Səşə	35
BÖLÜM 2 VAZELİ ANLATIM	
Yazma	37
Nəşə	38
Özəl Çəşə	39
Rəşə, Yazma, Rəşə, Çəşə	40
Çəşə, Yazma, Çəşə, Təşə	41
Kəşə, Yazma	42
Kəşə, Yararları, Təşə	44
Anlaşma, Nəşə?	45
İkinci Bölmə Dəşəndirmə Səşə	46
BÖLÜM 3 YAZI TƏŞƏ	
Məşə	47
Özəl Məşə, Edəli Məşə	48
İş Məşə, Dəşə	49
Şəşə Məşə, Nəşə, Dəşə	51
Kəşə, Məşə	52
Şəşə, Fəşə, Rəşə	53
Şəşə, Dəşə	54
Şəşə, An	55
Gəşə, Yazma, Şəşə	56
Çəşə, Nəşə, Həşə, Roman, Fəşə, Dəşə	57
Eşə	58
Məşə, Şəşə	59
Səşə	61

Yazma	42	BÖLÜM 5 TÜRKÇEDE SÖZCÜK TÜRETME YOLLARI	120-125
Dramatizasyon	43	Kök, Gövde, Ek, Yapım Ekleri, Döşek Türemesi Ekleri	125
Münazara	44	Cekim Ekleri, Sesli ve Sessiz Sözcükler	127
Okulda Çıkarılacak Gazete ve Dergiler	45		
Okulda Bilgi Değerlendirme Testi	46	BÖLÜM 6 SÖZCÜK TÜRLERİ	128-134
BÖLÜM 4 KOMPOZİSYON BİLGİSİ		Ad (İsim)	128-134
Kompozisyon Nedir?	48	Konu Uygulaması	128-137
Kompozisyon Nasıl Yazılır?	49	Konu Testi 4	138-139
İlmi Yazma mı Denektir? Fikri Bilgi	50	İstif (Çin ağı)	140-145
Paragrafta Nedir?	51	Konu Uygulaması	147-148
Konu Uygulaması	52	Konu Testi 5	149-150
DİL BİLGİSİ		Zamir (Add)	151-159
BÖLÜM 1 DİL BİLGİSİ		Konu Uygulaması	160-161
Dil Nedir? Ses, Dil, Söz, Dil, Yazı Dil	53-54	Konu Testi 6	162-163
Tanımamın Özellikleri	55	Fil (Eylem), Ek 88	164-179
Ölün Tanım, Dile Çeşitlenmesi	56	Konu Uygulaması	180-187
Konu Uygulaması	57	Konu Testi 7	188-192
BÖLÜM 2 CÜMLE BİLGİSİ		Zarf (Nispet)	
İyi Bir Cümleden Haberleri	58	Konu Uygulaması	193-194
Cümlelerin Öğeleri	59	Konu Testi 8	195-196
Cümlenin Türleri	60	İstif	197
Cümlelerin Yaratma Öğeleri	61	Konu Uygulaması	200
Konu Uygulaması	62	Konu Testi 9	201
Cümle Türleri	63	İstif	202
Cümle Çeşitlenmesi	64	Konu Uygulaması	207
Konu Uygulaması 1	65-66	Konu Testi 10	208-209
Konu Testi	67-68	Ünvan	210
BÖLÜM 3 SÖZCÜK BİLGİSİ		Konu Uygulaması	211
Sözcüklerin Görevi ve Mecas Anlamı	69	Konu Testi 11	212
Genel ve Özel Anlam, Et Anlamı Sözcükler	70		
21 Anlam Sözcükler	71	BÖLÜM 7 NOKTALAMA İŞARETLERİ	213
Sözcüklerde Et Sözcük	72	Nokta	213
Sözcüklerde Çok Anlam ve Soyut-Somut Anlam	73	Virgül, Noktalı Virgül	214
Tamam, Dayım	74	İki Nokta, Üç Nokta, Soru İşareti, Ünvan İşareti	215
Konu Uygulaması	75	Konu Testi 12	216
Konu Testi 2	76-77	Tırnak İşareti, Çizgi ve Kırma İşareti	217
	78-79	Konu Uygulaması	218
		Konu Testi 12	219-220
BÖLÜM 4 SES BİLGİSİ		BÖLÜM 8 YAZIM KURALLARI	
Harf, Harf, Alfab	80-81	Büyük Harflerin Yazımı	221
Ünsüz Harfler	82	Sayıların, Tarihlerin, İsimlerin Yazımı	222
Büyük Ünsüz Uyumu Kuralı	83	İstif ve Ayn Yazılı	223
Küçük Ünsüz Uyumu Kuralı	84	Konu Uygulaması	224
Harf Çıkarma, Kaynaştırma	85	Konu Testi 13	225-226
Harf, Ünsüz Harfler, Harf Ünsüz Yaratma	86-87		
Harf Ünsüz Yaratma (Ünsüz Serbestliği)	88	BÖLÜM 9 GENEL TEST	
Ünsüz Çıkarma, Ses Türemesi	89	Genel Test	227-231
Konu Uygulaması	90-91	Genel Anlatılan	232-237
Konu Testi 3	92-93	Tamam Dile	238-240

Şekil 20: Ortaokul 1. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı

İÇİNDEKİLER		
SÖZLÜ KOMPOZİSYON		
BÖLÜM 1 SÖZLÜ KOMPOZİSYON		
Konuşma	15-18	2
Karşılıklı Konuşmalar	19	
Konu Uygulaması	18-21	
Topluluk Karşısında Konuşma (Türkçe)	22-23	
Tartışma ve Tartış	26	
Konu Uygulaması	27-28	
Okuma ve Tutarık	29	
Konu Uygulaması		
BÖLÜM 2 YAZILI KOMPOZİSYON		
Yazma, Gözle Yazmanın Yolları	30	
İz Yazma, Not Etme, Özet Çözme	31	
Rapor Yazma ve Rapor Tutarık	34-35	
Duyuru ve Özet Yazma, Tutarık	36	
Kısa Yazma	37	
Özet Yazma	38	
Sıparış Mektubu, Daviye Yazma	39	
Tutarık Yazma	40	
Konu Uygulaması	41	
Yaz Tutarık, Mektup	42	
Mektup, Fikri, Elazır	43	
Dilekçe, Dilekçe, Anı	44	
Gizli Yazma (Sıparış Mektubu), Yazma Öyküsü (Öykü)	45	
Öz Yazma Öyküsü (Öykü), Öykü (Mektup), Roman	46	
Tutarık	47-48	
Monolog, Sıra ve Tutarık, Nazım Bilgi, Şiir		
BÖLÜM 3 KOMPOZİSYON BİLGİLERİ		
Paragraf, Kuru, Fikri	49	
Betimsel (Tutarık, Fikri), Anı Dilekçe, Özet (Tutarık)	50	
Gözle Kompozisyon Yazma, Yolları	51	
Gizli Uygulama	52-54	
DİL BİLGİSİ		
BÖLÜM 1 CÜMLE BİLGİSİ		
Gizli Herşey	57	
Gizli Türkçe, Yolları, Tutarık Gözle Cümle	58	
Anlatımın Gözle Cümle	59-60	
Yazma Gözle Cümle, Yolları, Tutarık Gözle Cümle	61-63	
Cümlelerin Gözle, Cümlelerin Gözle Cümle	64	
Cümlelerin Gözle Cümle	65	
Cümlelerin Gözle Cümle	66	
Cümlelerin Gözle Cümle	67	
Cümlelerin Gözle Cümle	68	
Cümlelerin Gözle Cümle	69	
Cümlelerin Gözle Cümle	70	
Cümlelerin Gözle Cümle	71	
Cümlelerin Gözle Cümle	72	
Cümlelerin Gözle Cümle	73	
Cümlelerin Gözle Cümle	74	
Cümlelerin Gözle Cümle	75	
Cümlelerin Gözle Cümle	76	
Cümlelerin Gözle Cümle	77	
Cümlelerin Gözle Cümle	78	
Cümlelerin Gözle Cümle	79	
Cümlelerin Gözle Cümle	80	
Cümlelerin Gözle Cümle	81	
Cümlelerin Gözle Cümle	82	
Cümlelerin Gözle Cümle	83	
Cümlelerin Gözle Cümle	84	
Cümlelerin Gözle Cümle	85	
Cümlelerin Gözle Cümle	86	
Cümlelerin Gözle Cümle	87	
Cümlelerin Gözle Cümle	88	
Cümlelerin Gözle Cümle	89	
Cümlelerin Gözle Cümle	90	
Cümlelerin Gözle Cümle	91	
Cümlelerin Gözle Cümle	92	
Cümlelerin Gözle Cümle	93	
Cümlelerin Gözle Cümle	94	
Cümlelerin Gözle Cümle	95	
Cümlelerin Gözle Cümle	96	
Cümlelerin Gözle Cümle	97	
Cümlelerin Gözle Cümle	98	
Cümlelerin Gözle Cümle	99	
Cümlelerin Gözle Cümle	100	
Cümlelerin Gözle Cümle	101	
Cümlelerin Gözle Cümle	102	
Cümlelerin Gözle Cümle	103	
Cümlelerin Gözle Cümle	104	
Cümlelerin Gözle Cümle	105	
Cümlelerin Gözle Cümle	106	
Cümlelerin Gözle Cümle	107	
Cümlelerin Gözle Cümle	108	
Cümlelerin Gözle Cümle	109	
Cümlelerin Gözle Cümle	110	
Cümlelerin Gözle Cümle	111	
Cümlelerin Gözle Cümle	112	
Cümlelerin Gözle Cümle	113	
Cümlelerin Gözle Cümle	114	
Cümlelerin Gözle Cümle	115	
Cümlelerin Gözle Cümle	116	
Cümlelerin Gözle Cümle	117	
Cümlelerin Gözle Cümle	118	
Cümlelerin Gözle Cümle	119	
Cümlelerin Gözle Cümle	120	
Cümlelerin Gözle Cümle	121	
Cümlelerin Gözle Cümle	122	
Cümlelerin Gözle Cümle	123	
Cümlelerin Gözle Cümle	124	
Cümlelerin Gözle Cümle	125	
Cümlelerin Gözle Cümle	126	
Cümlelerin Gözle Cümle	127	
Cümlelerin Gözle Cümle	128	
Cümlelerin Gözle Cümle	129	
Cümlelerin Gözle Cümle	130	
Cümlelerin Gözle Cümle	131	
Cümlelerin Gözle Cümle	132	
Cümlelerin Gözle Cümle	133	
Cümlelerin Gözle Cümle	134	
Cümlelerin Gözle Cümle	135	
Cümlelerin Gözle Cümle	136	
Cümlelerin Gözle Cümle	137	

Şekil 21: Ortaokul 2. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı

ORTAOKUL

Testli Uygulamalı

KOMPOZİSYON DİL BİLGİSİ DİL YETENEĞİ

Nazmi ŞENTÜRK

3

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 KOMPOZİSYON NEDİR?

Kompozisyonün Ögeleri (Konu, Amaç, Plan)	19
Planın Bölünmesi	13

BÖLÜM 2 PARAGRAF BİLGİSİ

Paragrafın Amaç Doğruluğu	18
Paragraf Türleri	18
Konu Uygulamaları	18
Konu Testi	20-21

BÖLÜM 3 ANLATIM

Anlatım Başlangıcı	22-23
Anlatım Bölünüşleri (Dil Varlıkları)	24
Konu Uygulamaları	25

BÖLÜM 4 ATARÖZLEMLER VE ÖZDEYİŞLER

Atarözelliler ve Özellikler	26
Özellikler	28

BÖLÜM 5 DEYİMLER

Deyimler	31
Konu Uygulamaları	31
Konu Testi	34-35

BÖLÜM 6 NERİS VE NAZİM BİLGİSİ

Neris (Dile yeri)	36
Nazim Bilgisi: Nazım, Manzum, Maruzun, Serbesti Nazım, Şiir, Mevna (Dile, Beyit), Kite, Öge (Vakit), Hakk Olmayan, Anlat Olmayan, Kafiye (Uyuk), Rast Kafiye Örnekleri, Buzak	36

BÖLÜM 7 BÖZÜL ANLATIM TÜRLERİ

Konuşma	40
Topluluk Karşısında Konuşma Türleri	41
Tartışma ve Tartışma	46
Konu Uygulamaları	50

BÖLÜM 8 YAZILI ANLATIM TÜRLERİ

Yazma	51
İçerik: Kısık, Kısık	52
Özel Çıkarma	52
Rapor Yazma	54
Özellik ve Karar Yazma	55
Özellik Yazma	56
Mektup Yazma	57
Konu Uygulamaları	58
Söyleyiş Türleri: Mektup, Öyle (Hikaye), Roman	59
Fikre, Gecik Yazma (Seyahatname), Makale, Anı (Hikaye)	61
Söyleyiş, Örnekleme, Fabel, Şiirler (Hikaye)	62
Şiir, Şiir Türleri	62
Tiyatro ve Tiyatro	64
Yazma Örnekleri (Biyografi) Raporları	65
Genel Uygulamalar	65-67

DİL BİLGİSİ

BÖLÜM 1 DİL VE DİL BİLGİSİ

Dil	70
Dil Bilgisi ve Dil Bilgisi	71
Dil Bilgisi Çözümleri	72

BÖLÜM 2 SES BİLGİSİ

Ses, Harf, Alfabeye, Ünlü Harfler	73
Ünlü Harflerin Sesli Harfler, Söylen Ünlü Harfler	74

Kısa Örs Uygulama	76
Uzun Harf ve Uzun Harflere İlgili Kurallar	77
Uzun Harfler	78
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	79
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	80
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	81
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	82
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	83
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	84
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	85
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	86
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	87
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	88
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	89
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	90
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	91
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	92
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	93
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	94
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	95
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	96
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	97
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	98
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	99
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	100
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	101
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	102
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	103
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	104
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	105
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	106
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	107
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	108
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	109
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	110
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	111
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	112
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	113
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	114
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	115
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	116
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	117
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	118
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	119
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	120
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	121
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	122
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	123
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	124
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	125
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	126
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	127
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	128
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	129
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	130
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	131
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	132
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	133
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	134
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	135
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	136
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	137
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	138
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	139
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	140
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	141
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	142
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	143
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	144
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	145
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	146
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	147
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	148
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	149
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	150
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	151
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	152
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	153
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	154
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	155
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	156
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	157
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	158
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	159
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	160
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	161
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	162
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	163
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	164
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	165
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	166
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	167
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	168
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	169
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	170
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	171
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	172
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	173
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	174
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	175
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	176
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	177
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	178
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	179
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	180
Uzun Harflerin Uzun Harflere Dönüşmesi	181

Kısa Test	182-184
Uzun Test	185
Uzun Test	186
Uzun Test	187
Uzun Test	188
Uzun Test	189
Uzun Test	190
Uzun Test	191
Uzun Test	192
Uzun Test	193
Uzun Test	194
Uzun Test	195
Uzun Test	196
Uzun Test	197
Uzun Test	198
Uzun Test	199
Uzun Test	200
Uzun Test	201
Uzun Test	202
Uzun Test	203
Uzun Test	204
Uzun Test	205
Uzun Test	206
Uzun Test	207
Uzun Test	208
Uzun Test	209
Uzun Test	210
Uzun Test	211
Uzun Test	212
Uzun Test	213
Uzun Test	214
Uzun Test	215
Uzun Test	216
Uzun Test	217
Uzun Test	218
Uzun Test	219
Uzun Test	220
Uzun Test	221
Uzun Test	222
Uzun Test	223
Uzun Test	224
Uzun Test	225
Uzun Test	226
Uzun Test	227
Uzun Test	228
Uzun Test	229
Uzun Test	230
Uzun Test	231
Uzun Test	232
Uzun Test	233
Uzun Test	234
Uzun Test	235
Uzun Test	236
Uzun Test	237
Uzun Test	238
Uzun Test	239
Uzun Test	240
Uzun Test	241
Uzun Test	242
Uzun Test	243
Uzun Test	244
Uzun Test	245
Uzun Test	246
Uzun Test	247
Uzun Test	248
Uzun Test	249
Uzun Test	250
Uzun Test	251
Uzun Test	252
Uzun Test	253
Uzun Test	254
Uzun Test	255
Uzun Test	256
Uzun Test	257
Uzun Test	258
Uzun Test	259
Uzun Test	260
Uzun Test	261
Uzun Test	262
Uzun Test	263
Uzun Test	264
Uzun Test	265
Uzun Test	266
Uzun Test	267
Uzun Test	268
Uzun Test	269
Uzun Test	270
Uzun Test	271
Uzun Test	272
Uzun Test	273
Uzun Test	274
Uzun Test	275
Uzun Test	276
Uzun Test	277
Uzun Test	278
Uzun Test	279
Uzun Test	280
Uzun Test	281
Uzun Test	282
Uzun Test	283
Uzun Test	284
Uzun Test	285
Uzun Test	286
Uzun Test	287
Uzun Test	288
Uzun Test	289
Uzun Test	290
Uzun Test	291
Uzun Test	292
Uzun Test	293
Uzun Test	294
Uzun Test	295
Uzun Test	296
Uzun Test	297
Uzun Test	298
Uzun Test	299
Uzun Test	300

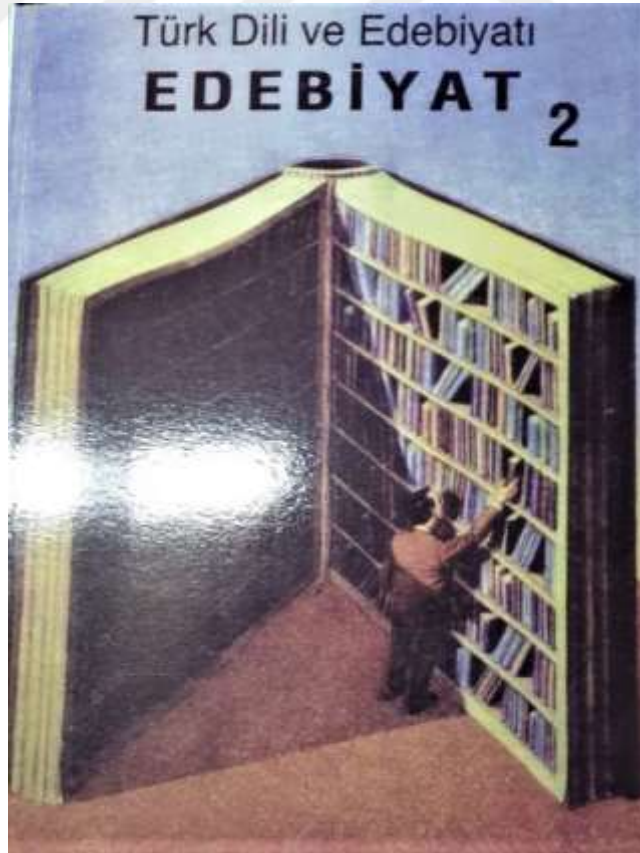
Şekil 22: Ortaokul 3. Sınıf Kompozisyon-Dil Bilgisi- Dil Yeteneği Ders kitabı

İÇİNDEKİLER	
I. BÖLÜM	
EDEBİYAT, İNSAN VE TOPLUM	
1. Edebiyat; tanımı, kavramı, işlevleri, metodu	14
2. Edebiyatın tanımı ve işlevleri	14
3. Edebiyatın tanımı ve işlevleri	14
4. Edebiyatın tanımı ve işlevleri	14
Or ve Rıza Mehmet Kaplan	15
II. BÖLÜM	
TARİHİ İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI	
1. Türk edebiyatının devirleri ayrışmasında kullanılan kriterler (Dil anlayışı, kökeni, işlevi, dil, hayat, dil, coğrafya vb.)	16
2. Türk edebiyatının devirleri:	
a. İlk Devir Türk Edebiyatı	16
b. İkinci Devir Türk Edebiyatı	16
c. Son Devir Türk Edebiyatı	16
III. BÖLÜM	
EDEBİYATTA İFADE TARIZLARI	
1. Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21
2. Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21
a. Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21
b. Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21
3. Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21
Edebiyatın Tanımı, Tanımı ve İşlevi	21

IV. BÖLÜM	
MANZUM ESERLER	
2. GİRİŞ ve unsurları	25
a. GİRİŞ gâhî özellikleri (nazım birimi, mısra, beyit, kûf'a ve b	26
Çingirak- Ahmet Kutsal Yeter	26
b. Muhteva unsurları (konu-tema)	27
Çöken Çeşme- Faruk Nafiz Çamlıbel	27
c. Ahenk unsurları: Ölçü, kafiye ve çeşitleri; vurgu ve tonlar	28
Uzun Kuyruk- Rıza Teyfik Bâkırbaşı	28
ç. Ölçü ve ölçüleri (ilâhî özellikler, söz sanatları; teşbih, mecaz, tenâsüp, idrâk, hüsn-ı tahrîr, tecaşül-i ârif, mecaz-ı mürsel, teşhis, mecaz, tezat, mütââfâ vb.)	32
Mardiven- Ahmet Hâşim	32
3. Türk Edebiyatında Manzum Eserler:	
A. Tanzimat ve Sonrası Devri Türk Edebiyatında Manzum Eserler	35
Sevaz- Celâl- Yahya Kemal Beyatlı	35
Yollar- Ahmet Hâşim	36
Seyr- Baba- Mehmet Âkif Ersoy	37
Murad- Nâzım Kemal	40
B. Türk Halk Edebiyatında Manzum Eserler	42
1. Halk Edebiyatında belli başlı nazım şekilleri ve nazım türleri (mâni, türkü, ninni, bilmece, koşma, semâ, lâhî, nûk vb.)	43
2. Hece ölçüsü ve özellikleri	43
3. Anonim Halk Edebiyatı Türk Şiiri	44
Mâni	45
Türkü	47
Ninni	48
Bilmece	51
4. Dinî-Yasavî Türk Şiiri	53
Hâfî- Yunus Emre	54
Hâfî-Azîz Mahmut Hüdaî	57

Şekil 24: Lise 1. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders kitabı

İÇİNDEKİLER	
I. BÖLÜM	
EDİBYAT, EDİBYAT TARİHİ VE EDİBYATIN ÖĞER BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ	
1. Edîbyat - Edîbyat Tarihî İlişkisi	15
2. Edîbyat Tarihî - Genel Tarihî İlişkisi	16
3. Edîbyat Tarihî - Toplum Bilimi İlişkisi	16
4. Edîbyat Tarihî - Halk Bilimi İlişkisi	16
5. Türk Edîbyatının Arsa Devirleri	17
II. BÖLÜM	
TÜRK EDİBYATINDA DEVİRLER	
A. İSLÂMIYET ÖNCESİ TÜRK EDİBYATI	
1. Devrin Genel Özellikleri	18
2. Eserler	18
a. Şiirî Eserler	18
1. Şagûrler	19
2. Kısaklar	20
3. Eserler	21
4. Destanlar (Çöğür Kağan Destanı, Ergenekon Destanı vb.)	22
5. Yazar Örnekları: Göktürk Kitâbı (Medînesi)	23
3. Dünya Edîbyatı (Kuşgırmaz Destanı Örnekları)	32
B. İSLÂMİ DEVİR TÜRK EDİBYATI	
1. Genel Özelliği	35
a. Türk Kültürü ve İslâmiyet Arasındaki İlişkiler	35
b. İslâmiyet ve Türk Edîbyatı	35
2. XI. ve XII. Yüzyıl Türk Edîbyatı	36
a. Genel Özellikleri	36
b. Eserler	36
1. Menzur Destanı	37
2. Kutadgu Bilig'den Seçmeler	38
3. Divânî (Lügatî) - Türkî'nin Seçmeler	41
4. Akabecî - Halkîyân Seçmeler	42
5. Divânî - Hikmetî'nin Seçmeler	43
3. XIII. ve XIV. Yüzyıl Türk Edîbyatı	47
a. Genel Özellikleri	47
b. Manzum Eserler	49
1. Mevlânâ Celâleddîn Rûmî	49

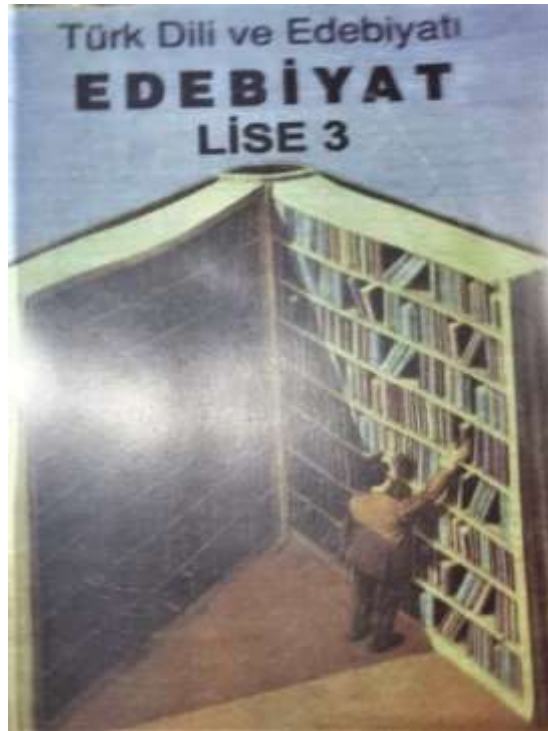
2. Yunus Emre	52
3. Hacı Bektaş Veli	52
4. Gâzîler	52
5. Ahmedî	57
6. Kadi Burhaneddin	59
c. Mensur Eserler	59
1. Nâzîmî Hoca	60
3. Hallâzî Yahya Burgazî	60
4. XIII. Yüzyıl Dünya Edîbyatı	60
a. Genel Özellikleri	60
b. Manzum Eserler	60
1. Ali Şîr Nevvî	70
2. Süleyman Çelebi	70
3. Seyyidî	72
4. Hacı Bayram Veli	74
c. Mensur Eserler	76
1. Dede Korkut Hikâyeleri	77
2. Kuygusuz Abdal	77
3. Ali Şîr Nevvî	81
4. Sinan Paşa	85
6. XVI. Yüzyıl Türk Edîbyatı	88
a. Genel Özellikleri	88
b. Manzum Eserler	89
1. Fuzûlî	89
2. Bâkî	94
3. Gâzîler	96
4. Kırâzî	98
5. Pir Sultan Abdal	100
c. Mensur Eserler	102
1. Bâbü'r Şâh	102
2. Fuzûlî	104
3. Lâfî	107
4. Seyyidî	109
5. Akîkî	111
7. XVI. Yüzyıl Dünya Edîbyatı	113
1. Shakespeare	113
2. Montaigne	118

8. XVII. Yüzyıl Türk Edîbyatı	118
a. Genel Özellikleri	118
b. Manzum Eserler	119
1. Nâzî	119
2. Nâzî	121
3. Karacaoğlu	124
4. Gâzîler	127
5. Akîkî	129
6. Nâzî	131
c. Mensur Eserler	133
1. Eskiye Çelebi	133
5. Karamanî Akîkî	141
6. XVIII. Yüzyıl Dünya Edîbyatı	142
1. Racine	143
2. Corneille	145
3. Molière	148
10. XVIII. Yüzyıl Türk Edîbyatı	152
a. Genel Özellikleri	152
b. Manzum Eserler	153
1. Nedî	153
2. Şeyh Gâzî	156
3. Ezzamânî Rûfîkî Hakkî	160
11. XVIII. Yüzyıl Dünya Edîbyatı	162
Göthe	162
III. BÖLÜM	
EDİBYATIN VARLIĞI VE AMACI	
1. Edîbyatın Sosyal Yapı Arasındaki İlişki ve Etkileşim	165
2. Edîbyatın Fikir Akademi Arasındaki İlişkiler ve Etkili Akademi	165
IV. BÖLÜM	
12. XIX. Yüzyıl Türk Edîbyatı	169
a. Genel Özellikleri	169
b. Manzum Eserler	170
1. Yâzîrî	170
2. Enderunlu Yâzîrî	171
5. Seyyidî	172

8. Bayraktar Zîvî	179
13. XIX. Yüzyıl Dünya Edîbyatı	181
1. Victor Hugo	181
2. L. Tolstoy	187
3. R. Tagore	190
4. Stendhal	191
5. Charles Dickens	193
6. P. Verlain	196
V. BÖLÜM	
BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDİBYATI	
Tanzimat Fermanı'ndan Gönümlere Uyanan Türk Edîbyatı'nın Dönemleri	198
1. Tanzimat Devri Türk Edîbyatı - I	198
Klasik Edîbyattan (Divan Edîbyatı) Ayrılma Dönemi	198
a. Genel Özellikleri (Siyasî, Sosyal ve Estetik Yapılarınadaki Değişiklikler)	198
b. Manzum Eserler	200
1. Ziya Paşa	200
2. Namık Kemal	202
c. Mensur Eserler	204
1. İsmail	204
2. Namık Kemal	207
Tanzimat Devri Türk Edîbyatı - II	210
a. Genel Özellikleri	210
b. Manzum Eserler	210
Abdülhak Hâmit Tarhan	210
c. Dönemin Bağimsız İsimleri	212
Mensur Eserler	212
1. Ahmet Mithat Efendi	212
2. Muallim Naci	215
3. Ahmet Vefik Paşa	217
2. Edîbyat-ı Cedîde	221
a. Edîbyat Toplukları	221
Edîbyat-ı Cedîde (Servet-i Fünûn) Topluğu	221
1. Genel Özellikleri	221
2. Manzum Eserler	222
Tevfik Fikret	222
3. Mensur Eserler	227
1. Halit Ziya Uşaklıoğlu	227
2. Mehmet Rauf	233

4. Dönemin Bağımız İsimleri	236
1. Ahmet Haşim	236
2. Hüseyin Rahmi Gürpiner	237
3. Ferit At Topuluğu	241
Kuruluş Bilgileri	241
Ahmet Haşim	243
4. Millî Edebiyat Akımı	245
a. Genel Özellikleri (Tarih ve Milliyetçilik İhtilafı Arayışları Edebiyata Yansıması)	245
c. Mensur Esitler	248
1. Ömer Seyfettin	248
b. Mensur eserler	268
Halide Nusret Zorlutuna	268
SÖZLÜK	283
KAYNAKÇA	282

Şekil 25: Lise 2. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders kitabı

LBÖLÜM

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

A. CUMHURİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI

1. 1940 Yılları Kısası Türk Edebiyatı	13
a. Genel Özellikler	13
b. Mektuplar	16
c. Fıkra ve Satır	17
d. Menekşe Edebiyatı	18

1. Hikaye

Reşat Nuri Güntay	19
Halim Kocak	22

2. Roman

Reşat Nuri Güntay	23
-------------------	----

3. Şiir

a. Genel Özellikler

b. Mektuplar

Faiz Namiye Bağcı	24
Zeki Önen	25
Alihan Mıhçı - Örneği	26
Ömer Seyfî	27
Reşat Nuri Güntay	28
Reşat Nuri Güntay	29
Atilla İlhan	30
Reşat Nuri Güntay	31
Reşat Nuri Güntay	32

c. Menekşe Edebiyatı

1. Hikaye

Reşat Nuri Güntay	33
Halim Kocak	34
Ömer Seyfî	35
Reşat Nuri Güntay	36
Reşat Nuri Güntay	37

2. Roman

Reşat Nuri Güntay	38
Reşat Nuri Güntay	39

3. Tiyatro

Reşat Nuri Güntay	40
Reşat Nuri Güntay	41
Reşat Nuri Güntay	42

4. Şiir ve Hikaye

Reşat Nuri Güntay	43
Reşat Nuri Güntay	44

5. Menekşe - Edebiyatı

Reşat Nuri Güntay	45
Reşat Nuri Güntay	46

6. Edebiyatı Tarih

Reşat Nuri Güntay	47
Reşat Nuri Güntay	48

B. GÜNÜMÜZ TÜRK EDEBİYATI

1. Genel Özellikler

2. Tiyatro

Reşat Nuri Güntay	49
Reşat Nuri Güntay	50
Reşat Nuri Güntay	51
Reşat Nuri Güntay	52
Reşat Nuri Güntay	53

İÇİNDEKİLER

II. BÖLÜM

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI

1. Türk Edebiyatı ile Dünya Edebiyatının Birlikte Olması	110
--	-----

2. Edebiyatımızın Zaman

İçinde Kendine Has Özellikleriyle Gelişimi	116
--	-----

Fransız Edebiyatı	117
Alman	118
İngiliz Edebiyatı	120
J. R. R. Tolkien	121
İrlanda Edebiyatı	122
George Bernard Shaw	124
Norveç Edebiyatı	126
Knut Hamsun	127
Alman Edebiyatı	130
Heinrich Böll	131
Amerikan Edebiyatı	135
F. S. Eliot	136
Testlerin Cevapları	139
Sözler	140

9

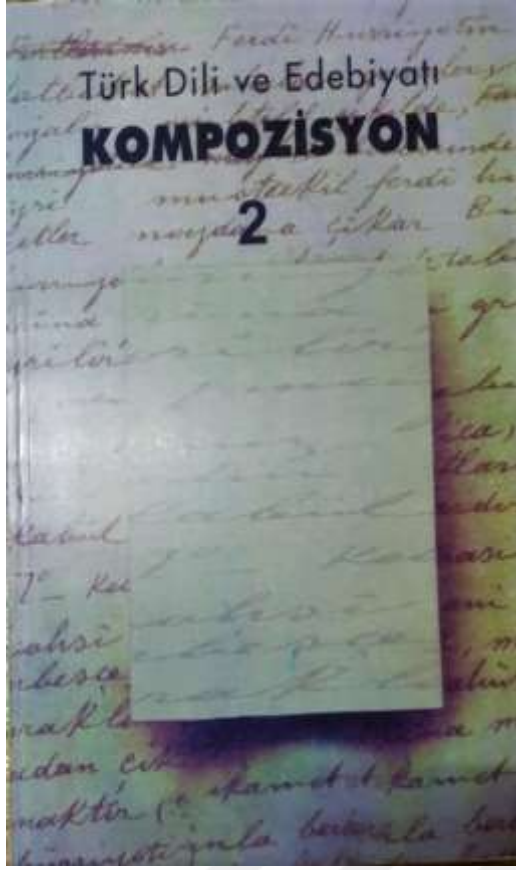
10

9. Niçin konuşuyoruz?	39
a. Etil ve gövde konuşmanın önemi	39
b. Sağlıklı utapmanın ve millî birliğin gerçekleşmesinde konuşmanın yeri	39
9. Konuşmada başarı olmanın kuralları:	40
a. Konuşma öncesi hazırlık:	41
1. Kendine güvenme	41
2. Tedbiri ve ihtiyat olma	41
3. Fiziki kontrol	41
4. Zihni faaliyet	41
b. Konuşma ile ilgili hazırlık:	41
1. Konu seçimi ve tespiti	41
2. Aracın belirlenmesi	42
3. Araştırma ve bilgi toplama	42
4. Konuşma planı	42
5. Konuşma praksi	42
c. Konuşmaya başlarken göz önünde bulundurulacak hususlar:	42
1. Söze bağlarken duruş, kıkıltı düzenlenmesi	42
2. Konuşulan mekân ve dinleyicinin değeriendirilmesi	42
3. Göz hâbi	42
4. Ses tonunun ayarlanması	43
5. Konuşma ile hareketler arasında uyum sağlama	43
6. Canlı, inandırıcı ve ilgi çekici olmaya özenle etme	43
7. Konuşma süresinin kontrolü	43
ç. Konuşurken ses bakımından dikkat edilecek hususlar:	43
1. Konuşmada ses unsurunu etkili kullanma	43
2. Vurgu ve vurgu işaretleri	43
3. Telâfuz	44
4. İfadeye sıcaklık, içtenlik	44
d. Konuşma sonunda edilecek bağlantı:	44
1. İlgili çekici ve inandırıcı şekilde bitirip	44
2. Dinleyicilere teşekkür etme	44
3. Dinleyicilerden gelecek sorulara kısa, açık cevaplar verme	44
10. Konuşurken yapılan yanlışlar:	45
a. Söyleyişle ilgili yanlışlar:	45
1. Yapmacık bir söyleyişle hep	45
2. Yanlış telâfuz	45

3. Anlamsız kelimeler kullanma ve yanlış devranlarda bulunma	45
4. Şey, filân, efendim gibi kelimeleri kullanma, "ee...", "ı..." vb. sesleri çıkarma	45
5. Argo ve kaba kelimeler kullanma	46
b. Konuşma kurallarını bilmemekten doğan yanlışlar:	46
1. Yersiz duraklamalar	46
2. Konuşma sırasında dilin muskisini bozma	46
3. Yanlış vurgulama	46
c. Söyleyiş ile ilgili uygulamalar:	46
1. Söyleyiş zor kelimelerden oluşan tekerlemelerle çalışmalar	46
2. Şey, filân, efendim, yani vb. kelimeler ile ee..., ı... gibi sesleri çıkarmadan konuşma uygulamaları	47
3. El, kol ve yüz hareketlerinden faydalanarak konuşma	47
11. Günlük konuşmalar:	48
a. Selâmlama	49
b. Tanırma ve tanıştırma	49
c. Karşılıklı günlük konuşmalar	50
ç. Kendini tanıma	50
d. Teşekkür etme, özür dileme	50
e. Adres sorma, yer tarif etme	51
f. Bayram, ziyaret, tebrik, taziyeler, karşılama ve uğurlama konuşmaları	51
12. Konuşma uygulamaları:	52
a. Hazırlıksız konuşmalar:	52
1. Konusu öğretmen tarafından belirlenen konuşmalar	52
2. Konuyu öğrencinin belirlediği konuşmalar	52
3. Toplum birinci dereceden ilgilendiren konular üzerine serbest konuşmalar	53
4. Hatıraların anlatılması	54
5. Nökte yapma, hazırcılık	56
b. Hazırlıklı konuşmalar:	58
1. Fıkra anlatma	59
2. Hikâye anlatma	60
3. Masal anlatma	64
4. Verilen bir konuda kısa konuşmalar hazırlama ve sunma	67
III. BÖLÜM	
SOSYOLOJİK DURUM	
1. Dilin költür taşıyıcılık fonksiyonu	69
2. Sağlıklı bir kişilik ile dile bağlı birikim bağlantısı	70

3. Ferdî benlik, millî benlik kavramları	71
4. Ferdî kimlik, millî kimlik kavramları	71
5. Benlik ile bencilik arasındaki fark	71
6. "Benlik"i kimliğe dönüştürmede dilin rolü	72
7. Ferdî kimlik ve kişiliğin millî kimlik ve kişilik hâline dönüştürülmesinde dilin üstlendiği görev	72
8. Sözlü ve yazılı çalışmalar	73
a. Atasözü, vecize türünden özlü ifadelerin açıklanması	74
b. Tarih, sanat, edebiyat ve millî költür konulu sözlü ve yazılı ifade çalışmaları	77

Şekil 27: Lise 1. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı

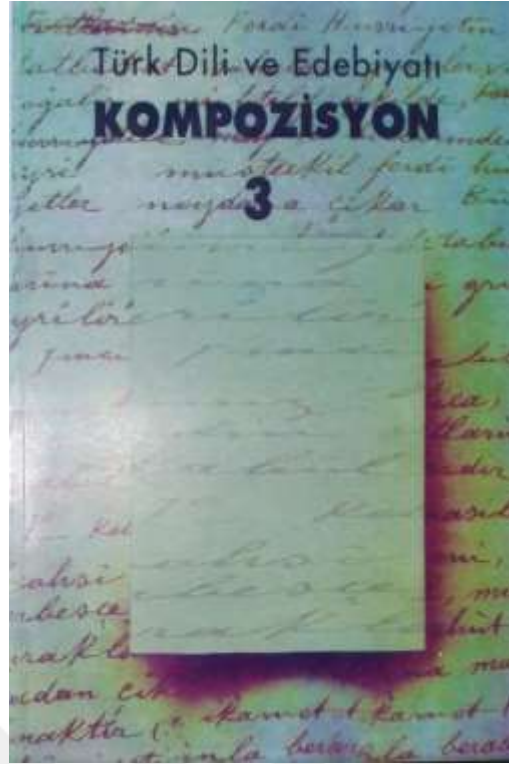

İÇİNDEKİLER	
I. BÖLÜM PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME	
1. Kompozisyon (tanım)	8
2. Sözlü ve Yazılı İfadelerde Kompozisyon Kavramı	10
II. BÖLÜM DİNLEME	
1. Birlikim Kazanmak Üzere Dinleme :	13
a. Konu ve konuşmacı üzerinde dikkati yoğunlaştırma	14
b. Ön yargılardan uzaklaşma	14
c. Kavrayarak dinleme	14
ç. Dinleme süresinde ana fikir ve yardımcı fikirler bulma	14
d. Dinlerken not alma	15
2. Konuşmacıya Soru Sorma :	15
a. Karmaşık olanı sorma	16
b. Örneklendirilmesini isteme	16
c. Yoğun ve açık olmayan ifadeleri sorma	16
III. BÖLÜM KONUŞMA	
b. Okuduğu bir eseri tanıtmaya	18
c. Konferans	20
ç. Sempozyum	21
d. Açık oturum	23
e. Münazara	25
f. Mülakat	27
g. Anket	29
2. Hazırlıksız Konuşmalar :	31
a. İkili sohbet	31
b. Grup sohbeti	32

c. Tartışma	33
ç. Farklı konuşmaları değerlendirme	33
IV. BÖLÜM OKUMA	
1. Okumanın Bilgi ve Kültür Birikimi Kazanmadaki Rolü	36
2. Genel Olarak Okuma :	37
a. Seçmeksiz okuma	39
b. Zevkine geliştirmek veya tatmin etmek için okuma	40
c. Araştırma amacıyla okuma	40
3. Sörekli Okumanın Kazandırdıkları :	41
a. Kelime hazinesi	42
b. Konuşma ihtiyacı ve etkili konuşma	42
c. Yazma alışkanlığı	42
ç. Zihni geliştirme	43
d. Meslek bilgisini genişletme ve meslekte ilerleme	43
4. Birlikimleri Artırıcı Okumanın Kuralları :	44
V. BÖLÜM YAZMA	
1. Tarih, kültür, bilim ile yazının bağlantısı ve yazmanın önemi :	48
2. Niçin yazarız?	50
3. Kelime ve kelime grupları :	53
a. Günlük hayatta çok kullanılan kelimeler (ilk manalı kullanım)	53
b. Belirli bir alanı ilgilendiren kelimeler (terimler)	53
c. Kavramlar	54
ç. Mecaz anlamlı kelimeler	54
d. Deyimler	54
4. Cümle:	55
a. Cümlelerin türleri	56
b. Doğru cümlelerin özellikleri:	56
1. Cümlede dil bilgisi bakımından doğruluk	56
2. Cümlede anlamca açıklık	57
3. Cümlede tasvirlik	58
c. Verilen kelimelerle doğru, açık, etkili cümle kurma çalışmaları	59
ç. Basit, birleşik ve sıralı cümle kurma çalışmaları	59
d. Cümlede imtîâ ve noktalama çalışmaları	59
a. Konu nedir?	61

b. Konu nasıl sınırlandırılır?	61
c. Konu seçiminde ve sınırlandırılmasında nelere dikkat edilir?	62
6. İfade Yolları:	65
a. Tasvir yoluyla ifade	66
b. Hikâye etme (tahkiyeli anlatım)	67
c. İddia ve ispat yoluyla ifade (ilim ve fikir amaçlı ifade)	68
ç. Açıklama yoluyla ifade	69
7. Paragraf:	70
a. Paragraf nedir?	71
b. Paragraf içi bütünlük	71
c. Paragraf çeşitleri	71
VI. BÖLÜM SOSYOLOJİK DURUM	
1. Toplumun diliyle değer, norm ve sosyal kontrol unsurları arasındaki bağlantı	75
2. Dilin inceliklerine sahip olmanın toplumu etkilemekte yeri	77
3. Millî, ahlâkî, insanî değerleri tanıma, tanıtmaya, benimsetmeye dilin fikri ve edebî metinlerdeki rolü	79
4. Sözlü ve yazılı ifade uygulamaları	80
Sözlük	85

Şekil 28: Lise 2. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı

İÇİNDEKİLER	
I. BÖLÜM PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME	
1. Başkalarıyla İlişki Kurmada	
a. Kendine saygı	
b. Mutasabza saygı	
c. Kendi içinde ve ilişkilerinde dengeli olma	13
2. Güzel ifade şekillerinin liberli Oluş Sebepleri	16
Test 1	21
II. BÖLÜM DİNLEME	
1. Dinlenenleri Değerlendirme	25
3. Dinlenenlerden Seçmeler Yapma	29
4. Dinleme Sırasında Seçilenleri Söz ve Yazıda Kullanma	31
Test 2	33
III. BÖLÜM KONUŞMA	
1. Şiir ve Ağzı Kavramları	37
2. Yazı Dili (kültür dili) Nedir?	42
3. Yazı Dilinin (kültür dilinin) Bütünleştirici Gücü	43
4. Sanatta, Edebiyatta ve İlmî Çalışmalarda Yazı (kültür) Dilinin Yarı ve Önemi	44
Eğitimin Önemi	45
b. Toplumu birinci dereceden ilgilendiren konularda ilmi konuşmalar	50
c. Dramatizasyon çalışmaları	
ç. Şiir ezberleme ve okuma	
Test 3	60
IV. BÖLÜM YAZMA	
1. Yazma Çalışmaları	63
a. Konu tespiti (Kavram, problem)	
b. Konunun sınıflandırılması (Problem hangi yönünü yazılabilir?)	
c. Ana fikir tespiti (Problem için belirlenen ana fikir cümlesi nedir?)	66
ç. Ana fikir geliştirme yollarından hangilerinin kullanılacağına tespit (statistik, gözlem, deney, anı, künden gelim, tıme varımı)	
d. Fikirlerin ve uygun türün belirlenmesi: Hikâye etme (kısık hikâye, uzun hikâye ve roman); İddia ve ispat (çizim, makale, fıkra, deneme, eleştiri, hatıra, gazetesi); İstisnâ ve tahsil (tezis) unsurlarının belirlenmesi	71
2. Plan nedir?	68
3. Plan yapma çalışmaları	80
a. Kısık hikâye planı yapma	
b. Kısık hikâye yazma	
c. Biyografi, otobiyografi, gündelik yazma	
d. Fikri plan yapma	
e. Fikri planda yazılan türler	
f. Fıkra ve deneme yazma	
g. Mektup, diyalog, telgraf, davetiye yazma	
4. Planlı Yazma Çalışmaları	106
a. Kısık hikâye yazma	
1. Ana çizgileriyle konuyu belirleyen kısık hikâye yazma	
2. Bir olay zincirinin ilk parçaları verilerek kısık hikâye yazma	
3. Kendilerine bırakılarak kısık hikâye yazma	
b. Kısık fikri yazılar oluşturma:	
1. Fıkra yazma	
2. Makale yazma	
3. Deneme yazma	
5. Yazıların İncelenmesi	114
a. Plan yönünden	
b. Dil bilgisi yönünden	
c. İlmî yönünden	
ç. Noktalama yönünden	
d. Bileşimlerden yararlanma yönünden	
Test 4	118

Şekil 29: Lise 3. Sınıf Kompozisyon Ders kitabı

Ortaokul 1.Sınıf		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRKÇE	TÜRKÇE	4
DİN DERSİ	TÜRKÇE	2
MATEMATİK	TÜRKÇE	4
FİZİK	TÜRKÇE	1
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	1
İNGİLİZCE	BRANŞLI	2
RESİM- EV EKONOMİSİ	TÜRKÇE	1
BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	2
MÜZİK	TÜRKÇE	1
ESKİ YUNANCA ÇEVİRİ (ARCHAIA ELLINIKI METAFRASI)	YUNANCA	2
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2
ESKİ YUNANCA DİLİ (ARCHAIA ELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
YUNANCA DİLBİLGİSİ (ELLINIKI GRAMMATIKI)	YUNANCA	3
MODERN YUNANCA DİLİ (NEOELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
BİLGİSAYAR (YPOLOGISTI)	YUNANCA	1

Tablo 7: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 1.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

Ortaokul 2.Sınıf		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRKÇE	TÜRKÇE	3
DİN DERSİ	TÜRKÇE	2
MATEMATİK	TÜRKÇE	4
FİZİK	TÜRKÇE	2
KİMYA	TÜRKÇE	1
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	1
İNGİLİZCE	BRANŞLI	2

BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	2
ESKİ YUNANCA ÇEVİRİ (ARCHAIA ELLINIKI METAFRASI)	YUNANCA	2
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2
COĞRAFYA (GEOGRAFIA)	YUNANCA	2
ESKİ YUNANCA DİLİ (ARCHAIA ELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
YUNANCA DİLBİLGİSİ (ELLINIKI GRAMMATIKI)	YUNANCA	2
MODERN YUNANCA DİLİ (NEOELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
BİLİM-TEKNOLOJİ (EPISTIMONIKI -TECHNOLOGIA)	YUNANCA	1

Tablo 8: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 2.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

Ortaokul 3.Sınıf		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRKÇE	TÜRKÇE	3
DİN DERSİ	TÜRKÇE	2
MATEMATİK	TÜRKÇE	4
FİZİK	TÜRKÇE	2
KİMYA	TÜRKÇE	1
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	1
İNGİLİZCE	BRANŞLI	2
BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	2
MÜZİK	TÜRKÇE	1
ESKİ YUNANCA ÇEVİRİ (ARCHAIA ELLINIKI METAFRASI)	YUNANCA	2
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2
SOSYAL POLİTİK EĞİTİM (KOINONIKI POLITIKI AGOGI)	YUNANCA	2
ESKİ YUNANCA DİLİ		

(ARCHAIA ELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
YUNANCA DİLBİLGİSİ (ELLINIKI GRAMMATIKI)	YUNANCA	2
MODERN YUNANCA DİLİ (NEOELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
BİLGİSAYAR (YPOLOGISTI)	YUNANCA	1

Tablo 9 : 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Ortaokul 3.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

LİSE 1.Sınıf		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	TÜRKÇE	3
DİN DERSİ	TÜRKÇE	2
MATEMATİK	TÜRKÇE	3
GEOMETRİ	TÜRKÇE	2
FİZİK	TÜRKÇE	2
KİMYA	TÜRKÇE	2
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	2
İNGİLİZCE	BRANŞLI	3
RESİM- EV EKONOMİSİ	TÜRKÇE	1
BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	2
YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI (ELLINIKI GLOSSA KAI LOGOTECHNIA)	YUNANCA	4
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2
ESKİ YUNANCA DİLİ (ARCHAIA ELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	5
YURTTAŞLIK BİLGİSİ (PLIROFORIES ITHIKONIAS)	YUNANCA	2
BİLGİSAYAR UYGULAMA (EFARMOGI YPOLOGISTI)	YUNANCA	2

Tablo 10: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Lise 1.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

LİSE 2. SINIF		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	TÜRKÇE	3
DİN DERSİ	TÜRKÇE	2
MATEMATİK	TÜRKÇE	3
GEOMETRİ	TÜRKÇE	2
ANALİTİK GEOMETRİ	TÜRKÇE	3
GENEL FİZİK	TÜRKÇE	2
İLERİ FİZİK	TÜRKÇE	2
KİMYA	TÜRKÇE	2
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	2
İNGİLİZCE	BRANŞLI	2
RESİM- EV EKONOMİSİ	TÜRKÇE	1
BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	2
YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI (ELLINIKI GLOSSA KAI LOGOTECHNIA)	YUNANCA	4
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2
ESKİ YUNANCA DİLİ (ARCHAIA ELLINIKI GLOSSA)	YUNANCA	2
FELSEFE (FILOSOFIA)	YUNANCA	2
BİLGİSAYAR UYGULAMA (EFARMOGI YPOLOGISTI)	YUNANCA	2

Tablo 11: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Lise 2.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

LİSE 3. SINIF		
DERSLER	DİLLERİ	SAATLERİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	TÜRKÇE	3
DİN DERSİ	TÜRKÇE	1
MATEMATİK	TÜRKÇE	6
FİZİK	TÜRKÇE	6
KİMYA	TÜRKÇE	6
BİYOLOJİ	TÜRKÇE	6

İNGİLİZCE	BRANŞLI	2
RESİM- EV EKONOMİSİ	TÜRKÇE	1
BEDEN EĞİTİMİ	TÜRKÇE	3
YUNAN DİLİ VE EDEBİYATI (ELLINIKI GLOSSA KAI LOGOTECHNIA)	YUNANCA	6
TARİH (ISTORIA)	YUNANCA	2

Tablo 12: 2022-20223 Eğitim-öğretim Yılı Lise 3.Sınıf haftalık Ders Dağılım Cetveli

İskeçe’deki Türklerin Ana Dili ve İki Dillilik/Çok Dillilik Durumu

Ana dili, anneden öğrenilen dil olarak tanımlanırsa İskeçe’de Türklerin ana dili Türkçe, Türkiye Türkçesi, olarak kabul edilebilir. Onlar; evde, sokakta ve resmî olmayan kamusal alanlarda Türkçe ile iletişim kurmaktadır. Ancak aldıkları eğitim, içinde bulundukları ülke ile bağları Türkçenin yanında Yunancanın öğrenilmesine, bazen de Pomakça, İngilizce gibi dilleri de öğrenmeyi beraberinde getirmektedir. Böylece bölge insanı doğal olarak birden fazla dil edinmiş olmaktadır.

Ana dili, kişinin bilişsel, duyuşsal ve kültürel açıdan gelişimi bakımından oldukça önemlidir. Örneğin beynin (Canan, 2020, s.45) bilişsel işlevini en iyi şekilde yerine getirebilmesinde ana dilinin önemi büyüktür. Çelebi (2006, s.295), insan zihninin eğitilmesinin ancak kişinin öğrenmek istediği konu hakkında soru sorması, yorumlaması, öğrenmiş olduğu temel bilgi parçacıklarını birleştirip bütün haline getirmeye çalışması ile mümkün olacağını belirtip, “İnsan en iyi kendi dilinde düşünür, anlar ve çıkarımlar yapabilir.” diyerek bu konunun önemine değinmiştir. Gerek akademik yaşamda gerek mesleki yaşamda ana dili iyi ve doğru kullanmak, ana dilinin inceliklerini bilmek ve düşünceleri düzgün bir biçimde ifade etmek bireyin yaşamını kolaylaştırmakta; beraberinde başarıyı getirebilmektedir (Demircan & İnandı; 2008, s.3). Bireylerin başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, eğitim sürecinde her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri şüphesiz ana dilini etkili kullanmalarına bağlıdır (Önkaş, 2010, s.122).

Batı Trakya’daki Türklerin ana dillerinin (Türkçe) kişisel gelişimin yanında bir de ulusal ve uluslararası bağlılıklar açısından önemi vardır. Türkçenin öğrenilmesi, kullanımının yaygınlaşması bölgedeki Türk varlığının devamını ve Türkiye ile

ilişkilerinin güçlenmesini sağlarken tersi bir durum oradaki Yunan nüfuzunun ilerlemesine zemin hazırlayacaktır. Bu yüzden Türkiye Türkçenin gelişimi için çaba harcarken Yunanistan tam tersi politikalar geliştirmektedir. Ancak Yunan politika üreticileri ana dilinin gelişiminin ikinci ve daha fazla dilin gelişimine katkılarını göz ardı etmektedir. Pek çok araştırma ana dilinin gelişiminin diğer dilleri öğrenme hususundan doğrudan etkiye sahip olduğunu belgelemiştir. Örneğin Ekmekçi (2012), iki dilli çocukların ana dillerini bilmelerinin, sanılanın aksine, yaşanan toplumla uyum açısından da gerekli olduğunun yapılan araştırmaların neticesinde görüldüğünü bildirmiştir. Buna ek olarak iki dilli çocuklardan; ana dilini kurallarına göre ve iyi düzeyde bilenlerin ikinci dili daha iyi ve çabuk öğrendiğini, kendine özgüveninin daha yüksek olduğunu, okulda ve sosyal hayatta daha başarılı olduklarını söylemiştir. Hayrullah ve diğerleri (2014, s. 20) de pedagojik çalışmalarda ana dilde edinilen kavrama/algılama bilgilerinin ikinci bir dile daha rahat bir şekilde aktarıldığının ortaya konulduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ana dilini iyi öğrenen bir çocuğun ikinci bir dili daha çabuk öğreneceğini, doğru düşünüp başarılı olacağını ifade etmişlerdir. Yine Şen'e (2016) göre, iki dilli bireylerin toplum dilini etkili bir şekilde öğrenip kullanmaları, yaşadıkları toplumla uyumlu ve barışık olmalarının yolu ana dili eğitiminden geçmektedir denilebilir. Bu durum göz önüne alındığında iki dilli Türk çocuklarının ana dillerini en iyi şekilde öğrenmelerinin gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır (Şen, 2016, s.519).

İki Dillilik (Bilingualism) ve İskeçe'deki Türklerin İki Dillilik/Çok Dillilik Durumu

İki dillilik terimi, İngilizce karşılığı “bilingualism” olan iki dillilik terimi, Latince “iki” anlamına gelen “bi” ve “dil” anlamına gelen “lingua” sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur (Bican, 2017, s.99). Bu zamana kadar bu kavramla ilgili birçok tanım yapılmaya çalışılmış fakat iki dilliliğin durağan bir yapıda olmayışı bunu zorlaştırmıştır. İki dilliliğin sabit bir fenomenden ziyade sürekli değişen (Baker, 2001, s.86) bir yapıda olması ve bu kavramın çok boyutlu oluşu bir tanım birliğine gidilmesini güçleştirmektedir. Ayrıca iki dilliliğin dilbilim alanıyla sınırlı kalmaksızın psikoloji, sosyoloji vb. bilim dallarını da ilgilendirmesi, kavramın tanımlanmasının önündeki sınırları genişletmektedir (Altıparmak Yılmaz, 2020, s.31). Çalışma alanı multidisiplinerdir. Çeşitli sosyal bilimler iki dillilik alanına katkıda bulunur ve dahil olan her disiplin kendi yöntemlerini ve terminolojisini beraberinde getirir (Hoffmann, 1991, s. 6). Baker (2000, s.1) bu durum için, “iki dilli olmak iki dile sahip olmaktan çok fazlasıdır.

İki dilliliğin eğitimsel, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik sonuçları vardır.” demiştir. Ayrıca Baker (2001) iki dillilik kavramının tanımlanmasının kolay olmayışını metafordan yararlanarak da ifade etmiştir. Bir bisikletin iki tekerleği olduğu, dürbünün iki göz için olduğundan iki dilliliğin sadece iki dilden ibaret anlaşıldığını söylemiştir. Baetens Beardsmore, (1986, s.1) da iki dilliliğin kavram olarak açık uçlu anlambilime sahip olduğunu, tanımların sayısız olduğunu belirtmiş ve iki dillilik teriminin sadece iki dil söz konusu olduğunda kullanılmadığı bu kavramın çoğu zaman çok dilliliği de kapsayıcı şekilde kullanıldığı yönüne de değinmiştir. Skutnabb-Kangas (1981, s.80) iki dilliğin homojen ve iyi tanımlanmış bir kavram gibi algılanabildiğini ancak durumun hiç de böyle olmadığını neredeyse onu araştıran bilim adamı kadar iki dillilik tanımı olduğuna dikkat çekmiştir. Tüm bunların yanında iki dilliliğe dair tanımlar da alan yazında mevcuttur. Altarriba & Heredia (2018, s. 7) da iki dillilik tanımlarının büyük ölçüde farklılık gösterdiği ve bu konuda fikir birliğine varılmadığını söyleyerek bu araştırmacılarla aynı yöne görüş ortaya koymuşlardır.

İki dilliliğe dair yapılan tanımlar içerisinde en çok dikkat çekenlerden biri Bloomfiel’in(1933, s.56) yaklaşımı olmuştur. İki dile de ana dili konuşur gibi hâkim olma durumu olarak ifade edilen bu tanım bazı araştırmacılar tarafından eksik görülmüş ve eleştirilmiştir. Hamers, Blanc (2000, s.7) Bloomfiel’in bu tanımının sadece mükemmel iki dillileri içerdiğini belirterek hem iki dilde ana diline benzer yeterlilikten hem de ikinci dilde asgari yeterlilik bekleyen bu tanımların bir dizi teorik ve metodolojik zorluk doğurduğuna dikkat çekmişlerdir. Ayrıca bu kitapta daha önce yapılan tanımlar dil davranışı teorisi açısından değerlendirilmiş ve tanımlar bu teori çerçevesinde de yetersiz bulunmuştur.

Skutnabb-Kangas (1981, s. 82-83) ise eserinde iki dillilik için genel kabul görmüş bir tanım olmadığından yapılan tanımlamaları yeterliliğe dayalı olanlar, fonksiyona göre olanlar ve tutuma bağlı olanlar şeklinde sınıflandırıp değerlendirmiştir. Yeterliliğe göre yapılan tanımların ya çok dar olduğunu, bu nedenle hemen hemen hiç kimsenin kritere giremediğini ya da çok geniş olduğunu, böylece pratikte herkesin iki dilli kabul edilebileceğine vurgu yapmıştır. Bu değerlendirmeye göre Bloomfiel’in tanımı dar bir tanımdır.

Chin & Wigglesworth (2007, s.5) “Bilingualism: An Advanced Resource Book”adlı eserlerinde iki dillilikle ilgili tanımları beş ana konu etrafında gruplandırmışlardır:

- iki dillilik derecesine atıfta bulunan
- iki dil edinimi bağlamına atıfta bulunan tanımlayıcılar
- edinme yaşına atıfta bulunan tanımlayıcılar
- kullanım alanına atıfta bulunan tanımlayıcılar
- sosyal yönelime atıfta bulunan tanımlayıcılar

Çalışmada yapılan tanımların merkezinde daha çok dil yeterliliği konusu olduğu belirtilmiştir. Dil yeterliliği veya iki dillilik derecesi olarak da adlandırabileceğimiz ve iki dilli bir kişinin iki dilli olarak kabul edilmesi için her iki dilde de ulaşması gereken dilsel yeterlilik düzeyi olarak açıklanabilen bu kavramın odak noktası kabul edilmesi problemli görülmüştür. Böyle bir durumda iki dillilikle alakalı sosyo-kültürel ve bilişsel faktörlerin gözden kaçırılacağı ifade edilmiştir. Bu bağlamda eserde; “iki dilli biri iki tek dilli gibi işlev gören biri midir yoksa iki dil bilen biri, bir veya iki dilde yalnızca minimum düzeyde yeterliliğe ihtiyaç duyan biri midir?” şeklinde bir soru sorulmuş ve her iki dilde de yeterlilik derecelerinin bir dilin kullanılma şeklinden büyük ölçüde etkilendiği, bunun kişiden kişiye farklılıklar gösterdiği, buna bağlı olarak da iki dillilerin deneyimleri incelendiğinde tek dilli performansı gösteremedikleri belirtilmiştir.

François Grosjean (2010, s.19-20) “Bilingual: Life and Reality” isimli eserinin temeline iki dillilikte yeterliliği, akıcılığı almış ve üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmadan bahsetmiştir. François Grosjean, bu çalışmada üniversite öğrencilerinden iki dillilikte akıcılığın önemini 1’den 5’e kadar değerlendirmelerini istemiş ve “iki dilde akıcılık” önem olarak 4.7 gibi yüksek bir ortalamada çıkmıştır. Her iki dilde de tek dilli gibi akıcı olma durumu ve bu tür kişiler için François Grosjean, “nadir bireyler” yorumunu yapmış, kendi kitabının amacı iki dil bilenlerin bu nadir bireylere benzemediklerini göstermek olarak belirlemiştir. Araştırmacıya göre iki dilli kişiler için iki dili de akıcı şekilde konuşuyor olma düşüncesi yaygındır fakat çoğu iki dilli dillerini farklı amaçlar için farklı bağlamlarda, farklı insanlarla kullanır. Bu yüzden iki dillileri dil akıcılığı yönüyle tanımlamak sorunludur. Bu açıdan birçok araştırmacının tanımlayıcı ölçütü dil kullanımıdır. François Grosjean ise kendi tanımını, iki dillilerin günlük yaşamlarında iki veya daha fazla dilli kullanması şeklinde ifade etmiştir.

François Grosjean (2008, s.14) “Studying Bilinguals” isimli başka bir eserinde ise iki dillilikte yeterlilik hususunu açıklamak için analogiden yararlanarak iki dillilik ile atletizm arasında benzerlik kurmuştur. Yüksek engelli, yüksek atlama ve sprint (sürat koşusu) olarak iki yeteneği kendinde toplar fakat bu sporcu, bireysel olarak sprinter veya yüksek atlamacı ile karşılaştırıldığında her iki alanda da yeterlilik seviyesini karşılamaz. Bir bütün olarak bakıldığında bu atlet bir sporcudur. François Grosjean, bu benzetmesinin ardından atletizmde hiçbir uzmanın her ne kadar iki alanın özelliklerini kendinde harmanlamış olsa da yüksek engelli bir koşucuyu, sprinter veya yüksek atlamacıyla kıyaslamadığı yorumunu da eklemiştir. İki dilli kişi de iki dilli birlikte veya ayrı ayrı, farklı insanlarla ve farklı amaçla kullanır. İki dilin ihtiyaçları ve kullanımları genellikle farklıdır. Bir dildeki akıcılık, o dile duyulan ihtiyaca bağlı olduğu için iki dilli kişide her iki dilde de eşit kullanım ve tamamen akıcılık beklenemez.

Hamers & Blanc (2000, s. 26-29) İki dilliğin çok boyutlu bir fenomen olduğunu söyleyerek bu terimin boyutlarını şu şekilde maddelendirmişlerdir:

- göreceli yeterlilik
- bilişsel organizasyon
- edinme yaşı
- dışsallık
- sosyo-kültürel statü
- kültürel kimlik

1.Göreceli Yeterlilik: İki dilliliğin göreceli doğasını hesaba katmamızla ilgili husustur. Burada “dengeli iki dillilik” terimine dikkat çekilerek bunun iki dilde çok yüksek derecede yeterlik ile karıştırılmaması belirtilmiş ve bu kavramın daha çok, tek dilli yeterlik ile karşılaştırıldığında iki dilde edinilen yeterlilik düzeylerinin ulaştığı bir denge durumu olduğu yorumu yapılmıştır.

2. Bilişsel Organizasyon: Bilişsel organizasyonun türü, yaşı ve edinimin bağlamı arasında bir ilişki vardır fakat bilişsel temsilin biçimi ile edinim yaşı arasında bire bir örtüşme beklenemez. Çocukken her iki dili de aynı bağlamda öğrenen bir bireyin, iki çeviri eşdeğeri için tek bir bilişsel temsile sahip olması ihtimali daha yüksektir. Buna karşın; ikinci dili farklı bir bağlamda öğrenen kişinin, muhtemelen iki çeviri eşdeğeri için ayrı temsilleri olacaktır.

3. Edinme Yaşı: Bu faktörün iki dillinin gelişiminin dilsel, nöropsikolojik, bilişsel ve sosyokültürel gelişiminde rol oynadığı belirtilerek öncelikle çocuklukta iki dillilik,

ergenlik döneminde iki dillilik ve yetişkin iki dillilik arasında bir ayrım yapılmasına vurgu yapılmıştır.

4. Dışsallık: İçsel veya dışsal iki dillilik, çocuğun sosyal çevresinde her iki dilin konuşma topluluklarının bulunup bulunmadığı ile ilgilidir. İçsel dil, bir toplulukta anadil olarak kullanılan ve kurumsal amaçlar için kullanılabilen veya kullanılamayan dil olarak açıklanırken dışsal dil ise resmî, kurumsallaşmış bir dil olarak kullanılan ancak siyasi varlıkta konuşma topluluğu olmayan bir dil olarak tanımlanabilir.

5. Sosyo- kültürel Statü: İki dilin toplumda değer görüp görmemesi çocuğun iki dillige yönelik tutumunu etkileyecektir. Toplumda iki dile yeterince değer verilirse çocuğun bilişsel gelişimi tek dili akranlarıyla karşılaştırıldığında iki dillilik deneyiminden en yüksek seviyede fayda sağlayabilecek ve daha fazla bilişsel esnekliğe sahip olabilecektir. Diğer yandan sosyo-kültürel bağlam bu durum karşısında pozitif bir tavır sergilemiyorsa çocuğun bilişsel gelişiminde tek dilli akranına gecikme gerçekleşebilir ve aşırı noktalarda iki dil bilen çocuk bu gecikmeyi telefi edemeyebilir.

6. Kültürel Kimlik: İki dilli bir kişi, iki kültürel grupla olumlu bir şekilde özdeşleşebilir ve her grup tarafından üye olarak tanınabilir. Bu durumda o kişi aynı zamanda iki kültürlüdür.

Bazı araştırmacılar ise iki dillilik tanımından ziyade iki dilli bireylerin özelliklerine dikkat çekmiştir. Net bir iki dillilik tanımı olmadığı gibi iki dilli kişilerde homojen bir grup oluşturmaz. Baker (1996), iki dillilerin heterojen durumuna yönelik renkler üzerinden örnek vermiş, siyah ve beyaz arasında sadece grinin birçok tonu değil, aynı zamanda çok çeşitli renklerin de mevcut olduğu belirterek iki dilli olma durumunu buna benzeterek iki dilliliğin çok renkli olduğunu ifade etmiştir.

Oluştugu bağlama göre iki dilli bireylerin farklılık gösterdiğine dikkat çekmek isteyen Hoffman, iki dillileri şu şekilde gruplandırmıştır:

- * Annesiyle İngilizce, babasıyla Welsh dilini konuşan iki yaşındaki çocuk,
- * Oyun ortamında İngilizce evde Bengali dilini konuşan dört yaşındaki çocuk,
- * ABD’de yaşayan İtalyan kökenli bir ailenin çocuğu; bu çocuk büyüdükçe evde ve dışarıda İngilizce konuşur ancak bazı akrabaları ona İtalyanca hitap eder.
- * Kanadalı çocuk, ailesinin İngilizce geçmişi vardır, okul ortamı Fransızcadır.
- * On bir yıl boyunca Fransızca üzerinde çalışan genç bir üniversite mezunu,
- * Hayatının büyük bir kısmını Lehçe yazılmış eski metin ve kaynaklar üzerinde
- * çalışarak geçirmiş herhangi bir bilim adamı,

- *Teknik tercüman,
- *Önemli bir kamu yöneticisinin özel tercümanı,
- *Uzmanlık alanıyla ilgili yazıları İngilizce okuyan Portekizli bir kimyacı,
- *Kendi iş yaşamında, iletişiminin büyük bir kısmını İngilizce ile sağlayan Japon pilot,
- *Almanya'ya göç eden Türk göçmen; bu kişi evde, arkadaş çevresinde Türkçeyi kullanırken, yöneticisiyle ve resmi makamlarla sözlü ve yazılı olarak Almancayı kullanır.
- *Türk göçmenin eşi; bu kişi alışveriş yaparken Almancayı kullansa da bu dilde okur yazarlık becerisi yoktur.
- *Yeni Zellanda'da yaşayan Danimarkalı göçmen; bu kişi son kırk yıldır Danca ile iletişimini kesmiştir.
- *Brüksel'de yaşayan Belçika hükümetinin memurları; bunların arkadaş ve akrabalarının çoğu Flamanca konuşucusu olup iş ortamları ise tamamen Fransızcadır. İş arkadaşları Flamanca konuşucusu olsalar bile iş gereği sadece Fransızca konuşurlar.
- *Evde ve iş yerinde Katalanca konuşan milliyetçi Katalan; bu kişi, çevrede ve medyada İspanyolca ortamında bulunduğundan İspanyolca konusunda da dil sorunu yaşamıyor (Hoffmann, 1991; akt. Molali, 2005, s.8)

Wie (2000 s.5-7), “The Bilingualism Reader”adlı eserinde tek dilliliğin ve tek kültürlülüğün normal yaşam biçimi olarak tanıtıldığı bir toplumda yetişen insanlar, genellikle iki dilliliğin sadece birkaç özel insan için olduğunu düşündüğünü fakat durumun hiç de böyle olmadığını belirtmiş ve iki dilli bir kişiyi tanımlarken dikkate alınması gereken temel değişkenleri şu şekilde sıralamıştır:

- yaş ve edinme şekli
- belirli dillerde yeterlilik seviyesi
- dil kullanım alanları
- kendini tanımlama ve tutum

1. Yaş ve Edinim şekli: Popüler varsayımın aksine bu husus, bireyin belirli dillerdeki yeterlilik düzeyi üzerinde çok az etkiye sahiptir. Bu madde daha çok, doğumla birlikte iki dilli ortamda kalanlar ile ikinci dili daha sonraki yaşamlarında edinenleri ve ikinci dili doğal ortamda edinenler ile resmi öğretim yoluyla ikinci dili öğrenenleri ayırmaya yardımcı olur.

2. Belirli Dillerde Yeterlilik Seviyesi: Wie göre iki dilli kişinin dil yeterliliğini değerlendirmek çok karmaşık bir meseledir. Bu çerçevede bir değerlendirme yapılabilmesi için okuma, yazma, konuşma, dinleme dil becerilerinin tamamının dikkate alınması gerekir. Ayrıca kişinin iki dilli olarak tanımlanması için her iki dilde de eşit yeterliliğe sahip olması gerektiği düşüncesi sorunludur, bu tür dengeli iki dillilik gerçekte çok nadirdir. Buradan Wie' nin iki dillilik anlayışının Bloomfiel ile örtüşmediği görülmektedir.

3. Dil Kullanım Alanları: Her iki dilli dillerini farklı alanlarda, farklı amaçlarda kullanır. Dil kullanım alanları örtüşmediği durumlarda, iki dil bilgisinin farklı kullanımı ortaya çıkar, örn. İspanyolcayı evde aile ve arkadaşlarla, İngilizceyi ise iş arkadaşları ve diğer kişilerle iş yerinde kullanabilir. Diğer durumlarda, iki dilli kişi tüm bağlamlarda her zaman her iki dili de kullanır.

4. Kendini Tanımlama ve Tutum: “Tutum” faktörünün iki dillileri tanımlarken ihmal edilen çok önemli bir husus olduğu eserde vurgulanmış. Kendilerini sosyal statü olarak dezavantajlı konumda gören iki dilliler bu kimliklerini gizlemeyi tercih ederler ve iki dilli olarak tanımlanmak istemezler.

Bialystok (2001, s.10) ise soru yöntemiyle, iki dillilik açısından çoğu araştırmada odak noktası olan yeterlilik konusuna dikkat çekmiştir. “Kimin iki dilli olduğunu bilme sorunu daha derin bir soruyu beraberinde getiriyor: Ne kadar yeterli?” Devamında ise “Dil yeterliliği ile ne demek istiyoruz? Bilişenleri nelerdir ve kabul edilebilir varyasyon aralığı var mı?” sorularıyla bu meselenin karmaşıklığını hissettirmiştir. Baker (200, s.2) de soru yöntemini kullanmış ve “Bir dilde akıcı olan ancak diğer dilde daha az akıcı olan iki dilli midir? Dillerinden birini nadiren kullanan veya hiç kullanmayan biri iki dilli midir?” sorularıyla konunun bu yönüne dikkat çekmeye çalışmıştır.

İki dilliliğin boyutlardan olan bireysel iki dillilik ve toplumsal iki dillilik de bu kavrama yönelik tanım yapılmasını, iki dilli profillerini gruplandırmayı zorlaştıran başka bir faktördür. Bireysel iki dillilik daha çok doğal süreç içerisinde veya kişinin kendi isteği ve çabasıyla gerçekleşmektedir. Toplumsal iki dillilik ise toplumun çeşitli sebeplerle iki dili de konuşması durumudur. Süreç içerisinde bireysel iki dillilik boyuta yönelik hem olumlu hem de olumsuz yorumlar yapılmıştır. İki dilliliğin bu boyutu dilin doğasının daha iyi anlaşılmasını kolaylaştıran ve iki dil hakkında daha derin bir kavrayış kazanma fırsatı sağlayan zenginleştirici nitelik olarak görülür. Ayrıca çok dilli grup üyeleri, tek dilli grup

üyelerine göre daha geniş kapsamlı dilsel kaynaklara sahiplerdir ve dünyada artan uluslararası iletişime daha açıktırlar. Diğer yandan ise bireysel iki dillilik, geçmişte iki dilli bir çocuğun okuldaki ve zeka testlerindeki başarısızlığın sebeplerinden biri olarak kabul edilmiştir. Özellikle azınlık üyelerinin bu anlamda eksikliğinin ana sebebi olarak görülmüştür. Bununla birlikte çoğunluk üyelerinin ayrımcılık taşıyan tavırlarının karşısında azınlık üyeleri de iki dilliliğe yönelik olumsuz tutum geliştirmişlerdir. (Hofmann, 1991, s.4-6).

Skutnabb-kangas'ın(1981) “Bilingualism or Not: The Education of Minorities” adlı eserindeki iki dilli kişileri gruplandırma şeklinde bireysel ve toplumsal iki dilliliğin etkisi görülmektedir. Bu çalışmada iki dilli bireyler; iki dilli seçkinler, dilsel çoğunluktan gelen çocuklar, iki dilli ailelerden gelen çocuklar olarak üçe ayrılmış ve bu kişilerin özelliklerinden bahsedilmiştir. Elit iki dilliler olarak da adlandırılan iki dilli seçkinler, kendi isteğiyle iki dilli olmaya karar vermiş kişilerdir. Bunlar daha çok bir süreliğine yurt dışına seyahat eden veya yurt dışında yaşayan üst ve orta sınıf vatandaşları, akademisyenler, diplomatlar gibi kişileri kapsar. Bireysel düzeyde zenginleşme olduğu için olumlu bir şey olarak görülmüştür. Dilsel çoğunlukta olan çocuklar ise daha çok iki sebepten iki dilli olurlar. İlk olarak bir azınlık dilinin çoğunluk olarak eğitim dili olarak kullanılması, azınlık dilinin resmi amaçlar için kullanılması şeklinde daha çok azınlıklar için toplumsal huzursuzluğun önlenebileceği durumlar. İkinci olarak ise çoğunlukla daha prestijli olan bir azınlık dilinin veya bir dünya dilinin eskiden sömürgeleştirilmiş bir ülkede dilsel bir çoğunluğa öğretildiği durumlarda ortaya çıkar. Birçok Avrupa ülkesinde durum bu şekildedir. Son olarak da iki dilli ailelerin çocuklarından bahsedilmektedir. Bunlar, anne ve babalarının farklı ana dillerinin olduğu ailelerin çocuklarıdır. İki dili olmaları için toplumda hiçbir baskı söz konusu değildir. Bunun yerinde zaman zaman aile içinde baskıya maruz kalınabilir.

İki dillilerin çoğu dillerini farklı amaçlarla, farklı durumlarda, farklı insanlarla iletişiminde kullanır (Wie, 2000 s.5 ; François Grosjean 2010 s.20). Bu farklılıkların yanında iki dillilerin dillerini edinme biçimleri de aynı değildir, farklılıklar barındırır. Bu çerçevede iki dili edinirken ev ortamı, okul veya üniversite hayatı, çalışma ortamı, yabancı bir ülkeye yapılan seyahatler ve dış ülkelerde bir süre ikamet etme gibi faktörler büyük rol oynar. İki dillilik çalışmalarında iki dilli profilleri benzer olsa da hiçbir iki dillinin anı deneyime sahip olmadığını gözden kaçırmamak gerekir (Chin, 2007). İki dillikle ilgili bu değişkenler iki dillik türlerini belirleme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

İki Dillilik Türleri	Tanım
Eklemeli İki Dilli	İki dili tamamlayıcı ve zenginleştirici tarzda birleştiren kişi.
Yükselen İki dilli	Dili daha fazla kullanmaya başladıkça ikinci dildeki kullanım yeteneği artan kişi.
Dengeli İki Dilli (Eş dilli, Simetrik iki dilli, Birleştirici İki Dilli)	İki dilin yeterliliği aşağı yukarı eşit olan kişi.
Bileşik İki Dilli	Aynı anda ve genellikle aynı bağlamda iki dili öğrenen kişi.
Eşgüdümlü iki dilli	İki dili belirgin bir şekilde ayrı bağlamlarda öğrenen kişi.
Gizli İki Dilli	Tutumsal eğilimlerden dolayı ikinci dilini gizleyen kişi.
Çapraz İki Dilli	Aynı dil ailesinden olmayan ölçünlü (standart) bir dilde veya ölçünlü olmayan bir dildeki bir lehçede iki dilli olan kişi.
Baskın İki Dilli	Kendi dillerinden birinde daha fazla yeterliliğe sahip ve onu diğer dil(ler)den daha iyi kullanan kişi
Atıl İki Dilli	Belirli bir süre için yurt dışına göç eden ve ilk dilini aktif olarak kullanmak için çok az fırsatı olan kişi.
Erken İki Dilli (Doğuştan İki Dilli)	Çocukluğunda iki dili birden öğrenen kişi.
İşlevsel İki Dilli	Elindeki görevi yapabilmek için tam akıcı ya da tam akıcı olmayan bir şekilde iki dili kullanabilen kişi.
Yatay İki Dilli	Aynı veya benzer statüye sahip iki farklı dilde iki dilli olan kişi.
Yeni Başlayan İki Dilli	Diğer dilin tam olarak geliştirilmediği, iki dilliliğin erken aşamalarındaki kişi.
Geç İki Dilli (Çaba Sonucu Elde Edilen İki Dil)	Çocukluktan daha sonra iki dilli olan kişi.
Maksimal İki Dilli	İki veya daha fazla dilde o dillerin anadili konuşucusuna yakın kontrol sağlayan kişi.
Minimal İki Dilli	İkinci bir dilde sadece birkaç sözcük ve
Doğal İki Dilli (Birincil İki Dilli)	Herhangi bir dil eğitimi almamış ve sık sık iki dil arasında yorumlama ya da çeviri yapma durumunda olmayan kişi.
Üretken İki Dilli	İki veya daha fazla dilde sadece dili anlayan değil aynı zamanda konuşan ve büyük bir olasılıkla o dilde yazma becerisi olan kişi.

Alıcı İki Dilli (Yarı İki Dilli, Asimetrik İki Dilli, Pasif İki Dilli)	İkinci dil konuşulduğunda ya da yazıldığında birini ya da her ikisini anlayan ama zorunlu olmadıkça o dilde konuşmayan ya da yazmayan kişi.
Çekinik İki Dilli	Kullanım eksikliği nedeniyle, kolaylıkla kendini ifade etmede ya da anlamada bazı zorluklar hissetmeye başlayan kişi.
İkincil İki Dilli	Eğitim yoluyla birinci diline ikinci dil eklenen kişi.
Yarı Dilli	Her iki dilde de yetersiz bilgiye sahip kişi.
Eş Zamanlı İki Dilli	Konuşmaya başlamasından beri iki dili olan kişi.
Alt İki Dilli	Birinci dil kullanımında ikinci dilden kalıpları yerleştirerek kullanan kişi.
Eksiltici İki Dilli	İlk dilindeki edinimlerini kaybetmek pahasına ikinci dili öğrenen kişi.
Ardışık İki Dilli (Ardıl İki Dilli)	İlk dilinin gelişmeye başlamasından sonra herhangi bir aşamada ikinci dilinin eklendiği birey.
Dikey İki Dilli	Aynı Dil ailesinden başka bir dil ya da lehçeyi ikinci dil olarak edinen kişi.

Tablo 1. İki Dilliliğin Çeşitleri (Wei, 2000, s.6-7)

Batı Trakya’da Türkler Türkçenin yanında Yunanca, bazen Pomakça ve İngilizce de konuşmaktadır. Yunanca, bulundukları ülkenin resmî dilidir. Bu dili Türkler genellikle okulda öğrenmekte ve okul başta olmak üzere diğer kamusal alanlarda bu dili kullanmaktadırlar. Pomakça bölgede konuşulan dillerden biridir. Pomakların önemli bir kısmı aynı zamanda Türkçe de bilmektedir. Bunlar da Türkçeyi genellikle azınlık okullarında ve Türkçe konuşan arkadaşlarından öğrenmektedir. İngilizce ise eğitim sürecinde verilen yabancı dil öğretimi sayesinde öğrenilmektedir. Bu yüzden bölgede dört dil bilen, üç dil konuşabilen pek çok insan vardır. Bunlar çok dilli bireylerdir. Türkler, en azından iki dili (Türkçe ve Yunanca) öğrenmektedir. Bu yüzden konu, iki dillilik olarak ele alınmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Batı Trakya’da Lozan Antlaşması’na bağlı olarak azınlık statüsünde yer alan Türkler hem ana dili olarak Türkçe hem de ülkenin resmi dili olarak Yunancanın konuşulduğu, bununla ilişkili olarak da iki farklı kültürün yer aldığı bölgelerde yaşamaktadırlar. Böyle bir durumun söz konusu olduğu İskeçe’deki katılımcı görüşlerine dayanan bu çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, insana özgü bireysel özelliklerin farklı ve derin doğasına odaklanır. Bu kapsamda genellemelerden ziyade bilginin derinliği ve özgünlüğünün önemli olduğu iddiasını savunan nitel araştırma, büyük örneklem yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve özellikli verilere odaklanır (Baltacı, 2019, s. 369)

Çalışmanın araştırma deseni olarak fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmada araştırmacıların tanımlamak istedikleri şey bir olgunun temel yapısıdır. Araştırmacılar bu çalışmada farklı insanlar tarafından tecrübe edilen olgularla ilgili birçok algıyı inceler ve bu algılamalar için ortak algıların ne olduğunu belirlemeye çalışır. Yani böyle çalışmalarda bir fenomen hakkında bireylerin yaşadığı ortak deneyimleri çözümlemek ve bir sonuç elde etmek amaçlanır (Yalçın, 2022, s.217). Bu çerçevede veri toplama aşamasında da görüşme yöntemi kullanılmıştır. Türnüklü (200, s.544) görüşme tekniğini madencinin değerli bir madeni bulmak için yaptığı derinlemesine kazıya benzetir. Araştırmacı da madenci gibi ortaya çıkarmak istediği sonuçlar çerçevesinde sistematik sorularla kişilerin düşünüş tarzını, algılarını, düşüncelerini, duygularını ve yorumlarını gün ışığına çıkarmaya ve öğrenmeye çalışır.

Nitel araştırmalarda en çok tercih edilen görüşme tekniğinin yüz yüze görüşme olduğu bilinse de son yıllarda gelişen teknolojiyle telefon görüşmesi ve çevrimiçi görüşme türleri giderek daha fazla kullanılmaya başlanmıştır (Karahana, Uca ve Güdük, 2022, s.85).

Çalışma Grubu

Çalışmanın örneklem grubunu İskeçe'den Türkiye'ye eğitim için gelen halihazırda üniversite öğrencisi olan 10 öğrenci, daha önce Türkiye'ye gelip burada eğitim alan 40 yaş altı 13 kişi ve 40 yaş üstü 9 kişi oluşturmaktadır. Bu kişilerin hepsi Batı Trakya Türk Azınlığı mensubudur.

Katılımcılara ait demografik bilgiler

Grup No	Doğum Yerleri	Cinsiyet		Görüşme Yapılan Kişi Sayısı
		Kadın	Erkek	
1. Grup: Türkiye'de öğrenci olanlar	İskeçe (9), Kavala (1)	6	4	10 Kişi
2. Grup: Daha önce Türkiye'de okuyan 40 yaş altı kişiler	İskeçe (10) Gümülcine (10) Medine (1)	9	4	13 Kişi
3. Grup: Daha önce Türkiye'de okuyan 40 yaş üstü kişiler	İskeçe (6) Gümülcine (2) Kubrat (1)	0	9	9 kişi

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak literatür taranarak görüşme formu oluşturulmuştur. Bu çerçevede araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde altı başlığa dayalı görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu başlıklar ise şunlardır:

- Kişisel verilere ilişkin sorular
- Eğitim hayatına ilişkin sorular
- Mezuniyet sonrası kariyer planlama / hayatını devam ettirme
- Var olan dil durumunun tasviri
- Türkçe öğrenim süreciyle ilgili durum

- Türkiye’ye gelip eğitim alma süreciyle ilgili yaşantılar

Bu ana başlığa dayalı alt sorularla birlikte katılımcıların dereceli seçim yapabileceği bir bölüm de mevcuttur.

Verileri Toplama Süreci

İlk olarak verilerin elde edileceği katılımcı grup oluşturulmuştur. Bunun için halihazırda Türkiye’de üniversite okuyan öğrencilere, daha önce Türkiye’de üniversite okumuş 40 yaş altı ve 40 yaş üstü kişilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu aşamada İskeçe’de ikamet eden kişilerin büyük katkısı olmuştur. Katılımcıların 22’si ile yüz yüze görüşme yapılmış, diğerleri ile de gruplar oluşturularak onlarla ilk olarak zoom üzerinden görüşme yapılmış ve bu görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Sonrasında ise bu kayıtlar yazıya geçirilmiştir. Son olarak da yazılı metinler katılımcılara okutulup onların onayı alınmıştır. Görüşmeler esnasında katılımcıların kendilerini doğal bir ortamda hissetmelerini sağlayabilmek için zaman zaman kısa sohbetler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verileri toplama aşaması bitiminde her bir görüşme formu katılımcı gizliliğini sağlayabilmek için K1, K2 şeklinde kodlanmıştır. Ardından kodlanan bu formlar; halihazırda Türkiye’de üniversite okuyan öğrenciler, daha önce Türkiye’de üniversite okumuş 40 yaş altı ve daha önce Türkiye’de üniversite okumuş 40 yaş üstü kişiler olarak üç gruba ayrılmıştır. Bu gruplar içerisinde de her katılımcının cevabı ait olduğu soru maddesinin altında toplanmıştır. Bundaki amaç; ortak görüşleri ya da görüş farklılıklarını, belirli bir noktaya yığılmaları daha net görebilmektir. Bu işlemler tamamlandıktan sonra her maddeye yönelik değerlendirmeler ve yorumlar yapılmıştır. K6 ile görüşmeler çeşitli sebeplerle tamamlanamadığı için bu katılımcıdan elde edilen veriler dahi edilmemiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

► Eğitim Hayatına İlişkin Sorular

1. Hangi üniversitede eğitim görüyorsunuz/gördünüz?

1.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu öğrencilerin toplandığı belirli bir şehir yoktur. Muhtelif şehirlerde eğitimlerine devam etmektedir. Görüşme yapılan kişiler şu üniversitelerde eğitim almaktadır:

- K3: Sakarya Üniversitesi
- K4: Uludağ Üniversitesi (mezun)
- K4: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (okuyan)
- K5: Ankara Üniversitesi
- K8: Onsekiz Mart Üniversitesi
- K9: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- K10: Selçuk Üniversitesi
- K17: Sakarya Üniversitesi (lisans)
- Marmara Üniversitesi (Yüksek lisans öğrencisiyim.)
- K28: Ankara Üniversitesi
- K29: İstanbul Üniversitesi
- K30:Trakya Üniversitesi

1.2. Daha önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu grup öğrenciler daha çok Marmara Bölgesi’nde toplanmıştır. Şehir olarak katılımcıların en fazla İstanbul’u, üniversite olarak da Marmara Üniversitesini tercih ettikleri görülmektedir. 13 katılımcının 9’u İstanbul’dan, 4’ü Edirne Trakya Üniversitesinden mezun olmuştur. Görüşme yapılan 40 yaş altı kişiler şu üniversitelerden mezun olmuştur:

- K1: Marmara Üniversitesi
- K7: Trakya Üniversitesi
- K11: Marmara Üniversitesi

K12: Trakya Üniversitesi
K14: Marmara Üniversitesi
K16: Marmara Üniversitesi
K18: İstanbul Üniversitesi
K19: Marmara Üniversitesi
K21: Trakya Üniversitesi
K22: Yıldız Teknik Üniversitesi
K23: Trakya Üniversitesi
K26: İstanbul Üniversitesi
K27: Marmara Üniversitesi

1.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu grup katılımcıların da okudukları şehirlerde çeşitlilik olsa da çoğunlukla Ankara ve İstanbul mezunu oldukları görülmektedir. Elde edilen veriler şu şekildedir.

K2: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
K15: Marmara Üniversitesi
K13: Marmara Üniversitesi
K20: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
K24: Dokuz Eylül Üniversitesi
K25: Ondokuz Mayıs Üniversitesi
K31: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
K32: İstanbul Teknik Üniversitesi
K33: Marmara Üniversitesi

2. Okuduğunuz fakülte ve bölüm hangisi?

2.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite öğrencisi olup görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğu ilahiyat fakültesinde eğitim almaktadır. 10 katılımcının 6’sını ilahiyat fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Diğer 4 katılımcı ise farklı alanlarda öğrencidir. Bu öğrencilerin kayıtlı oldukları fakülteler şu şekildedir:

K3: Fen Edebiyat Fakültesi- Sosyoloji Bölümü
K4: İlahiyat Fakültesi (lisans)

Manevi Danışmanlık ve Rehberlik (yüksek lisans)
K5: Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi- Psikoloji bölümü
K8: İlahiyat Fakültesi
K9: Eğitim Fakültesi- İngilizce öğretmenliği
K10: İletişim Fakültesi- Gazetecilik Bölümü
K17: İlahiyat Fakültesi (lisans)
Dinler Tarihi (yüksek lisans)
K28: İlahiyat Fakültesi
K29: İlahiyat Fakültesi (lisans)
İslam Hukuku (yüksek lisans)
K30: İlahiyat Fakültesi

2.2. Daha önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşmenin yapıldığı 40 yaş altı mezun öğrencilerin bitirdikleri fakültelerde çeşitlilik mevcuttur. Şu an üniversiteye kayıtlı öğrencilerde olduğu gibi belirli bir alana yönelme burada görülmemektedir. Görüşme yapılan bu gruptaki kişiler şu fakültelerden mezun olmuşlardır:

K1: İlahiyat Fakültesi
K7: Fen Fakültesi-Biyoloji Bölümü.
K11: Eğitim Fakültesi / İngilizce Öğretmenliği
K12: Edebiyat Fakültesi Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı
K14: Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
K16: İlahiyat Fakültesi
K18: Sağlık Bilimleri Fakültesi / Beslenme ve Diyetetik
K19: Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği
K21: Fen Fakültesi- Fizik Bölümü.
K22: Kimya-Metalurji Fakültesi- Matematik Mühendisliği Bölümü.
K23: Fen Fakültesi- Biyoloji Bölümü
K26: Diş Hekimliği Fakültesi
K27: Fen-Edebiyat Fakültesi -Kimya Bölümü

2.3. Daha önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre görüşmeye katılan 40 yaş üstü kişilerin mezun oldukları fakülteler; ilahiyat, eğitim ve mühendislik fakültesi olarak üç gruptan oluşmaktadır. Bulgular şu şekildedir:

K2: Eğitim Fakültesi- İngilizce Öğretmenliği

K15: İlahiyat Fakültesi

K13: İlahiyat Fakültesi

K20: Eğitim Fakültesi- İngilizce Öğretmenliği

K24: İlahiyat Fakültesi

K25: Eğitim Fakültesi- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği

K31: Mühendislik Fakültesi - Makina Mühendisliği

K32: Bilgisayar Mühendisliği

K33: İlahiyat Fakültesi

3. Lisans eğitiminden sonra eğitim aldınız mı/almayı düşünüyor musunuz?

3.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre şu an Türkiye’de eğitim alan İskeçeli öğrenciler lisans sonrasında da eğitimlerine devam etmekte ya da devam etmek istemektedir. Bu öğrencilere ait bulgular şu şekildedir:

K3: Şu an doktora öğrencisiyim.

K4: Manevi danışmanlık ve rehberlik yüksek lisans öğrencisiyim.

K5: Evet, yüksek lisans eğitimi almayı düşünüyorum.

K8: Tefsir bölümü üzerine yüksek lisans yapmayı düşünüyorum.

K9: Evet.

K10: Evet almayı düşünüyorum. Gerekli yerlere müracaatta bulundum.

K17: Evet, akademisyen olmak istiyorum.

K28: Şimdilik düşünmüyorum.

K29: Şu an yüksek lisans yapıyorum.

K30: Şimdilik buna yönelik planım yok.

.

3.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Elde edilen verilere göre bu grup katılımcıların geneli lisans eğitiminin devamında eğitim almamış veya almayı düşünmemektedir. Bununla birlikte verilere göre 13 katılımcının 3’ü ise lisans eğitiminin devamında eğitim aldığını belirtmiştir. Bu grup için elde edilen veriler şu şekildedir:

K1: Şu an düşünmüyorum.

K7: Hayır.

K11: Evet. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans yaptım.

K12: Evet, yüksek lisansa devam ettim.

K14: Açık Öğretim- Anadolu Üniversitesi Fakültesine başladım ancak tamamlama fırsatım olmadı.

K16: Düşünmüyorum.

K18: Açık öğretim fakültesi grafik tasarımı bölümü eğitimi alıyorum, yüksek lisans düşünmüyorum.

K19: Tezsiz yüksek lisans eğitimi aldım.

K21: Devamında eğitim almadım.

K22: Almayı düşünüyordum ancak yaşadığım bazı ailevi durumlardan dolayı eğitimime devam edemedim.

K23: Almadım.

K26: Almadım, düşünmüyorum.

K27: Hayır.

3.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcıları bir kısmı lisans sonrası eğitim almamıştır. Birkaç katılımcı ise açık öğretim ve yüksek lisans gibi eğitimlere devam etmiştir. Görüşme yapılan kişilerin yanıtları şöyledir:

K2: Açık Öğretim- Dış Ticaret

K15: Hayır.

K13: Hayır.

K20: Açık Öğretim -İlahiyat

K24: Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Türk Tarihi bilimsel hazırlık ve yüksek lisans bitirdim. Ayrıca Anadolu Üniversitesi Medya ve İletişim bölümü mezunuyum.

K25: Hayır, almadım.

K31: Aynı üniversite ve bölümde yüksek lisans yaptım.

K32: Hayır.

K33: Lisans eğitimi sonrası eğitim almayı istedim, yüksek lisansı kazandığım halde maalesef devam edemedim.

► Mezuniyet Sonrası Kariyer Planlama / Hayatını Devam Ettirme

4. Nerede yaşıyorsunuz (şehir, ev/yurt)?

4.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: İskeçe’den gelen öğrenciler genellikle devlet yurtlarında barınmaktadır. Kişisel evlerinde kalmayı tercih edenlerin sayısı azdır: Bu duruma ait bulgular şu şekildedir:

K3: Sakarya- yurt

K4: İstanbul- ev

K5: Ankara- yurt

K8: Çanakkale- yurt

K9: İstanbul- yurt

K10: Konya- yurt

K17: İstanbul- yurt

K28: Ankara- yurt

K29: İstanbul- ev

K30: Edirne- yurt

4.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı bu gruptaki kişilerden biri hariç tamamı İskeçe’de ev ortamında yaşamaktadır. İskeçe dışında yaşayan katılımcı ise İstanbul’da ikamet ettiğini belirtirmiştir. Bu gruba ait veriler şu şekildedir:

K1: İskeçe- ev

K7: İskeçe- ev

K11: İskeçe- ev
K12: İskeçe- ev
K14: İskeçe-ev
K16: İskeçe-ev
K18: İstanbul- ev
K19: İskeçe-ev
K21: İskeçe-ev
K22: İskeçe-ev
K23: İskeçe-ev
K26: Şahin köyü- İskeçe- ev
K27: İskeçe- ev

4.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu gruptaki katılımcıların sadece biri Gümülcine’de ikamet etmektedir. Diğer katılımcılar İskeçe’de ev ortamında yaşamaktadır. Bulgular şu şekildedir:

K2: İskeçe-ev
K15: Gümülcine-ev
K13: İskeçe-ev
K20: İskeçe-ev
K24: İskeçe-ev
K25: İskeçe-ev
K31: İskeçe-ev
K32: İskeçe-ev
K33: İskeçe-ev

5. Kimlerle yaşıyorsunuz?

5.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu kısım için veri elde edilen üniversiteye kayıtlı olan öğrencilerden yurttaki arkadaşlarıyla, kişisel evlerde barınanlar ise ya tek başlarına ya da aileleriyle yaşamaktadır. Bu gruptaki katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

K3: Arkadaşımla.

K4: Tek kalıyorum.

K5: Bir Kazak ve bir de Somalili oda arkadaşımla kalıyorum.

K8: Tek başıma yaşıyorum.

K9: Yurtta tek kişilik odadayım.

K10: Yurtta oda arkadaşlarım.

K17: Yurtta arkadaşlarımla. Tatillerde Yunanistan'da ailemle.

K28: Arkadaşlarımla

K29: Evliyim, eşimle yaşıyorum.

K30: Arkadaşlarımla.

5.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı bu gruptaki kişilerin tamamı ailesiyle yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgular şu şekildedir.

K1: Ailemle.

K7: Eşim ile yaşıyorum.

K11: Eşim ve oğlumla.

K12: Ailemle.

K14: Ailemle.

K16: Ailemle.

K18: Eşimle.

K19: Eşim ve oğlumla.

K21: Eşim ve çocuklarımla.

K22: Eşim ile yaşıyorum.

K23: Eşim ile yaşıyorum.

K26: Ailemle.

K27: Annem ve babamla yaşıyorum. Abim iş nedeniyle yurt dışında.

5.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı 40 yaş üstü katılımcıların tamamı ailesiyle yaşadığını belirtmiştir. Elde edilen veriler şöyledir:

K2: Ailemle.

K15: Ailemle.

K13: Ailemle.
K20: Ailemle.
K24: Eşimle yaşıyorum.
K25: Ailemle (eşim ve kızım).
K31: Ailemle.
K32: ailemle.
K33: ailemle.

6. Üniversite öncesinde nerede yaşıyordunuz?

6.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre şu an Türkiye’de okuyan İskeçeli öğrencilerin önemli bir kısmı üniversite öncesinde kendi şehirlerinde yaşamaktaydı. Ancak üniversite çağı öncesinde Türkiye’ye gelen ve burada erken yaşlardan itibaren eğitim almaya başlayan öğrenciler de mevcuttur. Soruyla ilgili bulgular şu şekildedir:

K3: İskeçe’de aile evinde.
K4: İskeçe’de.
K5: İskeçe’de.
K8: İskeçe’nin Yassıören köyünde ailemle.
K9: İskeçe’de aile evinde.
K10: 11 yılı aşkın bir süredir Türkiye’de eğitim görüyorum ve sürekli yurttta kaldım.
K17: İskeçe’de.
K28: İskeçe’de.
K29: Lise için Tekirdağ’da bulundum. Ama asıl ikamet yerim İskeçe Şahin köyü.
K30: İskeçe’de aile evinde.

6.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu gruptaki katılımcılardan biri hariç hepsi üniversite öncesinde İskeçe’de yaşadığını belirtmiştir. Üniversite öncesinde İskeçe dışında yaşayan katılımcının ikamet yeri ise Gümülcine’dir. Bu gruba ait bulgular şöyledir:

K1: İskeçe’de.

K7: İskeçe'de.
K11: İskeçe
K12: İskeçe
K14: İskeçe'de.
K16: İskeçe'de.
K18: İskeçe'de.
K19: Köyde.
K21: Gümülcine'de.
K22: İskeçe'ye bağlı Gökçepınar köyünde yaşıyordum.
K23: Ailem ile İskeçe'de yaşıyordum.
K26: Şahin köyünde.
K27: İskeçe'de.

6.3. Daha Önce Türkiye'de okuyan 40 yaş üstü kişiler: Bu yaş grubu kişilerin yaklaşık yarısı üniversite öncesi dönemde de Türkiye'de bulunmuşlardır. Diğer katılımcıların çoğu İskeçe'de, biri ise Gümülcine'de yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların cevapları şöyledir:

K2: İskeçe'de.
K15: Gümülcine'de
K13: Köyde
K20: İskeçe'de yurt ve evde
K24: İskeçe
K25: Lise eğitimim için İzmir'de, ortaokul eğitimim için Edirne'de yaşadım.
K31: Ailemle Yalova'da yaşıyordum.
K32: İzmit'te yaşıyordum.
K33: Üniversite öncesinde ortaokul ve lise eğitimim için İstanbul'da bulundum. İlkokul sürecim ise kendi köyümde geçti.

7. Mezuniyet sonrası İskeçe'ye döndünüz mü/dönmeyi düşünüyor musunuz? Neden? Açıklayınız.

7.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Elde edilen bulgulara göre şu an Türkiye'de üniversite okuyan öğrencilerin tamamı mezun olduktan sonra İskeçe'ye

dönmeyi düşünmektedir. Bununla birlikte katılımcıların önemli bir kısmı Türkiye’de aldıkları eğitimle kendi topraklarına, Batı Trakya’ya, hizmet etmek istediğini belirtmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar şu şekildedir:

K3: Türkiye’de elde ettiğim birikimleri toplumsal meselelerimiz için kullanmak üzere dönmeyi düşünüyorum.

K4: Mezun olduktan sonra İskeçe’ye döneceğim. En büyük nedenim ailemin orada olması. İş hayatımı İskeçe’de sürdürmek istiyorum. Kendi bölgeye hizmet etmek istiyorum.

K5: Dönmeyi düşünmüyorum. Orada mutlu olabileceğimi düşünmüyorum.

K8: Dönmeyi düşünüyorum çünkü hayatımı İskeçe’de sürdürmeyi ve mesleğimi burada icra etmeyi istiyorum.

K9: Dönmeyi düşünüyorum çünkü hem ailem burada hem de işimi burada devam ettirmek istiyorum.

K10: Evet düşünüyorum. Dönmemdeki ana sebep Batı Trakya Türk azınlığının bir bireyi olarak aldığım eğitimle buradaki soydaşlarıma hizmet etmek. Gazetecilik mesleğini seçmemin ana sebebi de budur.

K17: Mezun olduktan sonra tabii ki İskeçe’ye döneceğim. İskeçe’ye dönüp soydaşlarımıza Türklüğü, İslamiyet’i, İslamiyet’in doğruluğunu ve olduğu gibi korumamız gerektiğini anlatmamız, Batı Trakya Türk azınlığına hizmet etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

K28: Evet düşünüyorum. Türkiye’de aldığım eğitimle kendi toplumuma faydalı olmaya çalışacağım.

K29: Dönmeyi düşünüyorum. Kendi halkımıza hizmet etmek istiyorum.

K30: Dönmeyi düşünüyorum, memleketimde çalışmak istiyorum.

7.2. Daha önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubundan elde edilen verilere göre katılımcılardan yalnızca biri lisans eğitimi sonrası Türkiye’ye de yaşamaya devam etmektedir. Görüşmeye katılan kişilerin çoğunluğu ailesi ile birlikte olabilmek ve Batı Trakya’ya hizmet etmek isteğiyle üniversite sonrası İskeçe’ ye döndüklerini belirtmişlerdir. Elde edilen veriler şöyledir:

K1: Evet döndüm. Bunun elbette birçok sebebi vardır. Ancak iki temel sebep söyleyecek olursam:

a) Vefa duygusu: Bu topraklara hizmet etme derdi. Eğitim süreci boyunca hocalarımızın da buna teşvik etmesi ve buna göre yetişmem dönmemde etkili oldu.

b) Ailemin yanında olma, onlarla birlikte yaşama isteği.

K7: Evet, döndüm. Eşimle birlikte aldığımız karar sonucu kariyer planlamam bu yönde oldu.

K12: Evet döndüm. Çünkü hayatıma memleketimde devam etmek ve ailemin yanında olmak istedim.

K14: Evet, döndüm. Nedeni ailevi sebepler.

K16: Evet. Batı Trakya'mızın bizlere ihtiyacı olduğu kanaatindeyim.

K18: Eşimin yüksek lisans eğitiminden dolayı Türkiye'de ikamet etmeye devam etme durumunda kaldık. İlerisi için net bir cevap veremiyorum. İş olanaklarına göre İskeçe'ye dönme durumumuz değişir.

K19: Aslen Gümülcineliyim, İskeçe 'ye tayin olunca burada yaşamaya başladım.

K21: Batı Trakya Türk azınlığına hizmet etmek amacıyla ülkem Yunanistan'a döndüm.

K22: Mezuniyet sonrası İskeçe'ye döndüm. İskeçe küçük, sakin ve huzurlu bir yer. Birçok yakınımız ve akrabamızla bir arada yaşadığımız sıcak bir şehir. Burada doğup büyüdüğüm için olsa gerek ki İstanbul bana yorucu geldi. Bu sebepten dolayı İskeçe'ye dönüp buradaki soydaşlarıma hizmet edip hayatıma burada devam etmek istedim.

K23: Evet, döndüm.

K26: Memleketimi ve ailemi sevdiğim için döndüm.

K27: Evet, İskeçe'ye döndüm. Ailemin yanında ve doğduğum yerde olmak istedim.

7.3.Daha önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre 40 yaş üstü katılımcıların tamamı mezuniyet sonrası İskeçe'ye dönmüştür. Bir katılımcı evlilik yoluyla çifte vatandaşlıkla İskeçe'ye dönüş yapmıştır. Elde edilen bulgular şöyledir.

K2: Döndüm. Ata topraklarım olduğu için.

K15: Döndüm.

K13: İskeçe'ye döndüm ve burada yaşıyorum.

K20: Döndüm. Aile şartları onu gerektirdi.

K24: Mezuniyet sonrası İskeçe'ye döndüm. Amacım, iyi bir eğitimden sonra Batı Trakya Türk azınlık toplumuna hizmet etmektir. Hâlâ o amaç doğrultusunda çalışıyorum.

K25: Döndüm.

K31: İskeçe'ye döndüm. Benim burada yaşama sebebim evlilik yoluyla edindiğim çifte vatandaşlık.

K32: 10 sene Bursa'da çalıştıktan sonra 2003'te İskeçe'ye geri döndüm. Çalışma izin belgesini alamamıştım ve kaçak olarak çalışıyordum. Dolayısıyla sigortam da yoktu.

K33: Vatanımıza, insanımıza hizmet etme isteğiyle mezuniyet sonrası hemen döndüm.

8. Türkiye'de yaşamak ister miydiniz? Bu size nasıl bir avantaj sağlardı? Açıklayınız.

8.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Şu an Türkiye'de üniversite okuyan öğrencilerin Türkiye'de yaşamaya devam etme konusunda düşünceleri çeşitlilik göstermektedir. Ancak katılımcılardan çoğu Türkiye'de yaşamının onlara kendilerini geliştirme ve iş bulma noktasında daha fazla imkan sağlayacağını belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K3: Akademisyen olabilmek için Türkiye'de yaşamak isterdim.

K4: İstemezdim. Ancak Türkiye'de yaşasaydım manevi danışmanlık üzerine çalışma alanları daha fazla olduğu için avantajlı olacaktım.

K5: Türkiye'de yaşamak konusunda emin değilim. Avantajları ve dezavantajlarını düşünmedim.

K8: Türkiye'de yaşamak isterdim çünkü anavatanım. Bir yanımda hep Türkiye'deymiş gibi hissediyorum. Ana dilim Türkçe olduğu için iletişim kurma ve iş bulma olanakları

daha yüksek olurdu.

K9: Evet Türkiye'de de yaşamak isterdim. Türkiye'de kendimi daha çok geliştirebileceğimi düşünüyorum.

K10: Mesleki açıdan baktığımda Türkiye'de kalmak benim için daha avantajlı olur ancak yukarıda belirttiğim gibi amacım memleketime hizmet etmek.

K17: Türkiye'de yaşamak istemiyorum çünkü insan doğup büyüdüğü yerlere kendini ait hissedebilir. Benim Türkiye'de herhangi bir akrabam, desteğim yok. Ancak Türkiye'de kaldığım 6 yıl boyunca tanıdığım farklı kültürler, dolu dolu tarihi güzellikler, misafirperverlik, kardeşlik vb. hepsi beni çok zenginleştirdi.

K28: Türkiye’ de yaşamak istemiyorum fakat yaşasaydım kendimi geliştirme konusunda bana avantaj sağlardı.

K29: Türkiye’de yaşamayı istemiyorum.

K30: Türkiye’de yaşamayı istemiyorum.

8.2. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara bakıldığında grubun bu soruya verdiği yanıtlarda çeşitlilik görülmektedir. Ancak bu yaş grubu katılımcılar da şu an Türkiye’de eğitim gören İskeçeli bireyler gibi Türkiye’de kalmanın onlara eğitim, iş bulma gibi alanlarda daha fazla avantaj sağlayacağını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Evet, çok isterdim ve elbette ki birçok alanda avantaj sağlardı. Ama en önemlisi Türkiye anavatanımız, anavatanımın bayrağı altında yaşamak isterdim. Tabii gerek maddi gerek manevi anlamda da imkanlar Türkiye’de çok daha fazla. Örneğin. İlahiyat mezunuyum ama diplomam Yunanistan devleti tarafından tanınmıyor. Bundan dolayı burada herhangi bir akademik çalışma yapma imkanı da bulamıyorum.

K7: Hayır.

K11: Lisans eğitimim ile başlayıp 10 yıl İstanbul’da yaşama imkânım oldu. Lisans eğitimimden sonra yüksek lisansa devam ederken farklı eğitim kurumlarında İngilizce öğretmeni olarak ve sivil toplum kuruluşlarında eğitim ve proje koordinatörü olarak çalışma fırsatım oldu. İstanbul’da yaşamaya devam etmem kariyerimi daha da ileriye götürebilme konusunda büyük avantajlar sağladı.

K12: Pek düşünmedim.

K14: Evet, düşünebilirdim. Alanımla alakalı daha farklı eğitimler alabilir, belki çok daha erken iş imkanı olabilirdi.

K16: Açıkçası hiçbir zaman Türkiye’de yaşamak gibi bir isteğim olmadı. Dolayısıyla avantaj veya dezavantajlarını da düşünmedim. Dediğim gibi Batı Trakya’mızın bize ihtiyacı olduğunu düşündüğüm için her daim aklımda dönmek vardı.

K18: İlk hedefimiz Türkiye’de yaşamak değildi. Ekonomik şartlardan ötürü Türkiye’de yaşamaya karşı önyargılarımız vardı. Lakin şu anki iş ve yaşam koşulları bizi Türkiye’de tutmaya devam ediyor. Özellikle Türk diline daha hakim olduğumuzdan sosyal ilişkilerimizin de Türkiye’de daha kuvvetli olduğuna inanıyorum. Ayrıca eşimin ikinci yüksek Lisans veya doktora eğitimi almak istemesi durumunda Türkiye bizim için

daha avantajlı olacak. Avrupa ülkeleri veya Amerika gibi ülkelerde eğitimin çok yüksek paralar gerektirmesi bizi yine Türkiye’de eğitime yönlendirecektir. Bununla birlikte Yunanistan ve Türkiye kıyaslandığında ileriye yönelik çocuk yetiştirmenin, çocuklara değerler eğitimi ve kaliteli eğitim sağlamanın Türkiye’de daha mümkün olduğunu söyleyebilirim.

K19: Kesinlikle yaşamak istemezdim.

K21: Tabii ki isterdim fakat bir önceki soruda da belirttiğim gibi azınlığımıza faydalı bir birey olmak amacıyla dönüş yaptım.

K22: Türkiye’de yaşayacak olsam İstanbul’u seçerdim. Tam bir fırsatlar şehri. İş imkanları açısından ve kendimi geliştirme konusunda İskeçe’den daha fazla avantaj sağlardı.

K23: Türkiye’de yaşamayı hiç düşünmedim.

K26: Hayır.

K27: Türkiye’de iş imkanları İskeçe’ye göre daha fazla bu yüzden Türkiye’de de yaşamayı düşünmüştüm fakat dönmeye karar verdim.

8.3.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: bu yaş grubu katılımcılarda mezuniyet sonrası Türkiye’de kalmaya olumlu bakanlar olduğu gibi bunu istemeyenler de mevcuttur. Katılımcıların çoğu Türkiye’de kalmanın onlara çeşitli avantajlar sunacağı konusunda hemfikirdir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K2: Şu anda yaşadığım yerden memnunum.

K15: Düşünmedim. Kalsaydım mutlaka kişisel gelişimim için faydası olurdu.

K13: Türkiye’de yaşamak isterdim. Eğer Türkiye’de yaşasaydım, akademik kariyerimi yükseltebilirdim. Çünkü burada imkanlar daha fazla.

K20: Bunu düşünme durumum olmadı. Kariyer yapmak için büyük avantaj sağlardı.

K24: Türkiye’de sürekli olmamak kaydıyla yaşamak isterim. Zaten sıkça her yıl ziyarete veya farklı etkinliklere katılmak için gidiyoruz. Türk azınlık insanının Türkiye ile olan sıkı bağlarının devamından yanayım. Yoksa Türk Azınlık Yunanistan’da kimlik şuuru noktasında kayba uğrar.

K25: Yaşamak isterdim çünkü Türkiye bizim anavatanımızdır.

K31: Yaşamak isterdim. Kendi kültürümüzün yaşandığı bir ülke. Öncelikle ana dilimiz konuşuluyor ve Türk-İslam kültürü hâkim. Türkiye’de Müslüman olan bizler için yaşamda daha kolay.

K32: İsterdim. Böylelikle mesleğimi de rahatlıkla yapabilirdim.

K33: Türkiye bizim sevdamız, anavatanımız. Tabii ki yaşamak isteriz fakat kendi topraklarımıza hizmet etmek de bizim görevimiz. İstanbul’ da kalsaydım kariyer yapma, kendimi geliştirme imkanların çok daha fazla olurdu ancak İstanbul’da kaldığım takdirde milletimize hizmet etme şerefinden uzak kalacaktım.

9. Bundan sonraki hayatınızı nerede devam ettirmek istersiniz?

9.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an Türkiye’de üniversite okuyan öğrencilerin biri hariç tamamı gelecekteki hayatlarını İskeçe’de sürdürmek istediklerini ifade etmiştir. Bir katılımcı ise üniversite sonrasında Yunanistan’da veya Türkiye’de yaşamayı düşünmemektedir. Katılımcıların verdiği cevaplar şu şekildedir:

K3: İskeçe’de.

K4: İskeçe’de.

K5: Avrupa’da devam ettirmek isterdim. Belki İskandinav ülkeleri olabilir.

K8: İskeçe’de, kendi köyümde.

K9: İskeçe’de.

K10: İskeçe’de.

K17: Bundan sonraki hayatımı İskeçe’de devam ettirmek isterim. Ancak Türkiye’de elde ettiğim kocaman ailemle (akademik, dostluk, kardeşlik...) iletişimde kalma çabam olacağı kesindir.

K28: Bundan sonraki hayatıma ülkemde yani Yunanistan’da devam etmek istiyorum.

K29: İskeçe’de.

K30: İskeçe’de.

9.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubunun çoğunluğu bundan sonraki yaşamlarına İskeçe’de devam etmek istemektedir. Bir katılımcı ise bu konuda net fikrinin olmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Belirli bir yaşa kadar (50-55) İskeçe’de, ondan sonra Türkiye de hayatımı sürdürmek isterim.

K7: İskeçe’de.

K11: İskeçe’de

K12: Yunanistan’da

K14: İskeçe’de

K16: İskeçe’de

K18: Açıkçası bu soruya tam net bir cevabım yok. Türkiye, Yunanistan veya dünyanın herhangi bir ülkesi fark etmeksizin nerede daha faydalı bir birey olabileceksem orada yaşamak isterim. Ülke bazlı hedeflerimiz yok.

K19: İskeçe’de.

K21: İskeçe’de.

K22: İskeçe’de.

K23: Doğu büyüdüğüm şehirde, İskeçe’de.

K26: İskeçe’de.

K27: Şu an nişanlıyım ve nişanlımla evlilik sonrasında da İskeçe’de yaşamaya karar verdik.

9.3.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu gruptaki katılımcılardan büyük çoğunluğu bundan sonraki hayatına Batı Trakya’da devam etmek istediğini belirtmiştir. Bir katılımcı ise Türkiye ve Yunanistan dışında yaşamak istemektedir. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

K2: İskeçe’de

K15: Gümülcine’de

K13: İskeçe’de

K20: İskeçe’de

K24: Bundan sonraki hayatımı Yarı yarıya Türkiye ve Yunanistan’da devam ettirmek isterim.

K25: Gümülcine veya İskeçe

K31: Suudi Arabistan (Cidde), İngiltere veya ABD.

K32: Bundan sonraki hayatıma istemekten ziyade mecburiyetten Yunanistan’da devam edeceğim.

K33: Son nefesime kadar Batı Trakya’mıza hizmet etme şerefiyle İskeçe’de yaşamak isterim.

► Var Olan Dil Durumunun Tasviri

10. Her iki dilde de kendinizi yetkin hissediyor musunuz? Bir diliniz diğerinden baskın mıdır? Açıklayınız.

10.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an Türkiye’de üniversite okuyan öğrencilerin önemli bir kısmı Türkçenin Yunancaya göre daha baskın olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bazı katılımcılar hem Türkçenin hem Pomakçanın baskın olduğuna dair ifadeler kullanmıştır. Katılımcıların yorumları şu şekildedir:

K3: Yetkinim ama Türkçe daha baskın.

K4: Her iki dilde de kedimi yetkin hissetmiyorum. Türkçe ile kendimi daha kolay ve rahat bir şekilde ifade edebiliyorum.

K5: Yunancada çok yetkin hissetmiyorum, Türkçem daha baskın.

K8: Türkçe ana dilim olduğu için Türkçemin daha baskın olduğunu hissediyorum. Ama Yunancada da fena olmadığımı düşünüyorum.

K9: Evet her iki dilde de çok rahatım. Biri diğerinden daha üstün değil.

K10: Evet, kendimi yetkin hissediyorum. Ancak 11 yılı aşkın bir süredir Türkiye’de yaşamamın sonucu Türkçe daha baskın.

K17: Yunanca, Pomakça ve Türkçede kendimi yetkin hissediyorum.

K28: Türkçem Yunancaya göre daha baskın.

K29: Bende Yunancaya göre hem Türkçe hem Pomakça daha çok baskın. Bu iki dili daha çok tercih ediyorum ama Yunanca ile de kendimi ifade edebiliyorum. Şimdiye kadar yetersiz kaldığım bir zamanı hatırlamıyorum.

K30: Her iki dilde de kedimi yetkin hissetmiyorum ama Türkçem daha baskın.

10.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşme yapılan bu yaş grubu kişilerin önemli bir kısmı kendilerini hem Yunancada hem de Türkçede yetkin hissettiklerini ifade etmişler, bununla birlikte Türkçenin daha baskın olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların bu durumla ilgili görüşleri şu şekildedir:

K1: Yunancamın çok iyi olduğunu söyleyemem. Türkçem çok daha iyidir

K7: Evet, hissediyorum. Türkçem sosyal ilişkilerim ile alakalı daha baskın. Ayrıca lisans eğitimimi bir dönemliğine de olsa Türkiye’de tamamlamam bu konuda büyük katkıda bulundu.

K11: Evet yetkin hissediyorum. Ana dilim Türkçe olduğu için diğerinden bir miktar baskın olduğunu söyleyebilirim.

K12: Her iki dilde de kendimi yetkin hissediyorum. Her iki dili de rahatlıkla kullanabiliyorum.

K14: Kendimi açıklama noktasında her iki dilde de kendimi yetkin hissediyorum.

K16: Evet. Lakin Türkçeye Yunancaya kıyasen çok daha hakimim.

K18: Türkçeyi her anlamda daha etkin kullandığıma inanıyorum. Sosyal gerekse hayatımda Türkçe ile kendimi daha iyi ifade ettiğimi düşünüyorum. Bu da 15 yaşımdan beri Türkiye’de yaşamamdan kaynaklanıyor.

K19: Türkçe daha baskın. Günlük hayatta daha çok kullanıyoruz.

K21: Türkçem daha baskın.

K22: Her iki dilde de kendimi yetkin hissediyorum elbette ama Türkçe baskın.

K23: Evet, her iki dilde de kendimi yetkin hissediyorum. Tabii ki ana dilim olan Türkçe daha baskındır.

K26: Yunancamın zayıf olduğunu düşünüyorum.

K27: Türkçede daha iyiyim.

10.3.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu yaş grubu katılımcılardan tamamı kendilerinde Türkçenin daha baskın olduğunu ifade etmiştir. Bir katılımcı da Türkçe ve Yunanca yanında Pomakçayı da bilmektedir. Bulgular şu şekildedir.

K2: Türkçe dilinde kendimi daha iyi ifade edebiliyorum.

K15: Hayır yeterli değil, Türkçe daha baskın dilim.

K13: Türkçe dilinde yetkin hissediyorum. Yunancayı da biliyorum ama derdimi anlatacak kadar.

K20: Türkçe daha baskın.

K24: Her iki dilde de yetkinim ancak Türkçede daha iyiyim.

K25: Türkçe daha baskın.

K31: Türkçe daha baskın.

K32: Türkçem daha iyi durumda.

K33: Kendimi Türkçede daha yetkin hissediyorum. Yunancayı da orta derecede kullanabiliyorum. Pomakçaya Yunancadan daha çok hakimim.

a. Ailenizle (anne, baba vb.) iletişim kurarken hangi dili tercih ediyorsunuz?

10.1.a. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre şu an Türkiye’de üniversite okuyan öğrencilerin tamamı ailesiyle iletişim kurarken Türkçeyi tercih etmektedir. Bazı katılımcılar ise ailesiyle iletişimde hem Türkçeyi hem de Pomakçayı kullanmaktadır. Bir katılımcı da ailedeki üyelere göre dil seçtiğini ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Türkçe

K4: Özellikle Türkiye’de eğitim göremeye başladıktan sonra ailemle iletişimimde Türkçe dilini kullanmaya ağırlık verdim.

K5: Türkçe

K8: Türkçe

K9: Türkçe

K10: Türkçe

K17: Anneannem ve dedemle iletişim kurarken Pomakçayı, babamla iletişim kurarken Yunancayı tercih ediyorum. Annemle konuşurken her ikisini de tercih edebiliyorum.

K28: Türkçe

K29: Türkçe, Pomakça

K30: Türkçe

10.2.a. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu grup katılımcıların büyük çoğunluğu ailesiyle iletişim kurarken Türkçeyi tercih ettiğini ifade etmiştir. İki katılımcı ise aile üyeleriyle sadece Pomakça konuştuğunu belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir.

K1: Türkçe.

K7: Türkçe.

K11: Türkçe.

K12: Türkçe.

K14: Türkçe.

K16: Türkçe

K18: Türkçe
K19: Türkçe
K21: Türkçe
K22: Pomakça
K23: Türkçe
K26: Pomakça
K27: Türkçe

10.3.a. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu grupta görüşme yapılan kişilerde biri hariç hepsi ailesiyle iletişim kurarken Türkçeyi kullanmaktadır. Bir katılımcı ise aile üyelerine göre dil tercihi yapmaktadır. Elde edilen veriler şöyledir:

K2: Türkçe
K15: Türkçe
K13: Türkçe
K20: Türkçe
K24: Türkçe
K25: Türkçe
K31: Türkçe
K32: Türkçe

K33: Anne ve babamla iletişim kurarken Pomakçayı, eşim ve çocuklarımla iletişim kurarken Türkçeyi tercih ediyorum.

b. Arkadaşlarınızla iletişim kurarken hangi dili tercih ediyorsunuz?

10.1.b. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Elde edilen verilere göre şu an üniversiteye kayıtlı öğrencilerden yalnızca bir tanesi arkadaşlarıyla iletişim kurarken he Türkçeyi hem Pomakçayı tercih etmektedir. Diğer öğrencilerin tamamı yalnızca Türkçeyi kullanmaktadır. Yunancayı kullandığını ifade eden katılımcı ise mevcut değildir. Bu gruptakilerin görüşleri şu şekildedir:

K3: Türkçe
K4: Türkçe
K5: Türkçe

K8: Türkçe
K9: Türkçe
K10: Türkçe
K17: Türkçe
K28: Türkçe
K29: Türkçe, Pomakça
K30: Türkçe

10.2.b. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcıların büyük çoğunluğu arkadaşlarıyla iletişimde arkadaşlarıyla iletişimde sadece Türkçeyi kullanmaktadır. 2 katılımcı ise bu iletişim türünde hem Türkçeyi hem de Yunancayı kullanmaktadır. Pomakçayı kullandığını ifade eden katılımcı olmamıştır. Katılımcılardan elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Türkçe
K7: Her ikisini de.
K11: Türkçe
K12: Türkçe
K14: Türkçe
K16: Türkçe
K18: Türkçe, Türkçesi olmayan arkadaşlarımla Yunanca.
K19: Türkçe
K21: Türkçe
K22: Türkçe
K23: Türkçe
K26: Türkçe
K27: Çoğunlukla Türkçe.

10.3.b. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcılardan çoğu arkadaşlarıyla iletişimde sadece Türkçeyi tercih etmektedir. Türkçe ile birlikte yunaca ve Pomakçayı kullananlar mevcuttur. Elde edilen bulgular şöyledir:

K2: Türkçe ve Yunanca
K15: Türkçe

K13: Türkçe
K20: Türkçe
K24: Türkçe
K25: Türkçe
K31: Türkçe
K32: Türkçe
K33: Türkçe ve Pomakça

c. Telefonla yazılırken veya konuşurken hangi dili daha çok tercih ediyorsunuz?

13.1.c. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre bu grup katılımcıların tamamı telefonla iletişimde Türkçeyi tercih etmektedir. Bir katılımcı ise hem Türkçeyi hem de Yunancayı kullandığını ifade etmiştir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K3: Türkçe
K4: Türkçe
K5: Türkçe
K8: Türkçe
K9: Türkçe
K10: Türkçe
K17: Türkçe ve Yunanca
K28: Türkçe
K29: Türkçe
K30: Türkçe

13.2.c. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu kişilerin yanıtlarına göre sadece bir katılımcı telefonla iletişimde hem Türkçeyi hem de Yunancayı tercih etmektedir. Diğer katılımcılar sadece Türkçeyi kullandığını belirtmiştir. Bu gruptakilerden elde edilen veriler şu şekildedir:

K1: Türkçe
K7: Türkçe
K11: Türkçe

K12: Türkçe, Yunanca

K14: Türkçe

K16: Türkçe

K18: Türkçe

K19: Türkçe

K21: Türkçe

K22: Türkçe

K23: Türkçe

K26: Türkçe

K27: Türkçe

10.3.c. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki kişilerden yalnızca biri telefonla iletişimde Türkçenin yanında Yunanca ve Arapça da kullanmaktadır. Diğer katılımcılar telefon yoluyla iletişimde sadece Türkçeyi tercih etmektedir. Bulgular şöyledir:

K2: Türkçe

K15: Türkçe

K13: Türkçe

K20: Türkçe

K24: Türkçe

K25: Türkçe

K31: Türkçe

K32: Türkçe

K33: Türkçe, Yunanca. Az da olsa Arapça.

d. TV, video izlerken hangi dilde daha çok izliyorsunuz?

10.1.d. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre Türkiye’de şu an üniversite okuyan İskeçeli öğrencilerin hepsi TV, video izlerken Türkçeyi tercih etmektedir. Bir katılımcı ise Türkçeyle birlikte İngilizce ve Arapçayı da bu alanda tercih ettiğini belirtmiştir. Görüşme yapılan kişilerin görüşleri şu şekildedir.

K3: Türkçe

K4: Türkçe

K5: Türkçe
K8: Türkçe, İngilizce, Arapça.
K9: Türkçe
K10: Türkçe
K17: Türkçe
K28: Türkçe
K29: Türkçe
K30: Türkçe

10.2.d. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşme yapılan 40 yaş altı kişilerin büyük çoğunluğu bu soruya Türkçe yanıtını vermiştir. Bunun yanında bazıları Türkçe ile birlikte Yunanca ve İngilizceyi de tercih ettiğini belirtmiştir. Bir katılımcı ise TV, video bağlamında sadece Yunanca izlemeler yapmaktadır. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Türkçe.
K7: Türkçe.
K11: Türkçe.
K12: Yunanca.
K14: Türkçe, Yunanca.
K16: Türkçe
K18: Türkçe, İngilizce
K19: Türkçe
K21: Türkçe
K22: Türkçe, İngilizce
K23: Türkçe
K26: Türkçe
K27: Türkçe

10.3.d. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu yaş grubu katılımcıların tamamı TV, video izlerken Türkçe olanları tercih etmektedir. Bazı katılımcılar Türkçenin yanında Yunanca ve İngilizcede de TV, video izlemektedir. Veriler şu şekildedir:

K2: Türkçe

K15: Türkçe

K13: Türkçe, Yunanca

K20: Türkçe

K24: Türkçe, İngilizce

K25: Daha çok Türkçede izlerim. Bazen Yunanca haber veya dizi film izlerim.

K31: Türkçe

K32: Türkçe

K33: % 90 Türkçe, %10 Yunanca

e. Kendinizi tanımlarken, birisi ile tanışırken kendinizi hangi millete ait olarak tanıtlıyorsunuz?

10.1.e. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bulgulara göre şu an üniversite okuyan İskeçeli öğrencilerin hepsi tanışmalarda kendini Türk olarak tanıtmaktadır. Ancak katılımcıların çoğu biraz daha özelleştirerek soruya Batı Trakya Türkü, Balkan Türkü, Evlad-ı Fatihan vb. yanıtlar vermiştir. Bir katılımcı ise Türkiye’de Batı Trakya Türklerinin tanınmadığı ifade ederek kendini Müslüman olarak tanıttığını belirtmiştir. Elde edilen bulgular şöyledir:

K3: Türk.

K4: Kendimi birilerine tanıtırken Türk olduğumu, Osmanlı torunu olduğumu söylüyorum.

K5: Balkan Türkü, Yunanistan Batı Trakyalı.

K8: Batı Trakya Türklerine ait olarak tanıtlıyorum.

K9: Türk

K10: Türk.

K17: Türkiye’ye ilk geldiğimde Batı Trakya Türkü olarak tanıtlıyordum, zamanla Türkiye’deki kişilerin Batı Trakya Türklerini bilmediklerini anlayınca Yunanistan’da yaşayan Müslüman olarak tanıtmaya başladım.

K28: Yunanistan’da yaşayan Batı Trakya Türk toplumu mensubu olarak tanıtlıyorum.

K29: Evlad-ı Fatihan

K30: Müslüman Türk milletine ait olarak tanımlıyorum.

10.2.e. Daha önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Elde edilen verilere göre bu gruptakilerin tamamı kendini Türk olarak tanımlamakta ve tanıtmaktadır. Bununla birlikte biraz daha özelleştirerek soruya Garbî Trakya Türkü, Türk Müslüman azınlığı, Yunanistan’da yaşayan Türk vb. şeklinde cevap verme durumu bu grup katılımcılarda da görülmektedir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Osmanlı torunu/Türk.

K7: Genelde Batı Trakya azınlık Türklerinden olduğumu ifade ediyorum.

K11: Garbî Trakya Türkü

K12: Yunanistan Azınlık milleti

K14: Türk Müslüman azınlığı

K16: Türk

K18: Yunanistan’da yaşayan Türk azınlık topluluğuna dahil olduğumu söylüyorum.

K19: Yunanistan’da yaşayan Türk.

K21: Türk

K22: Türk kökenli

K23: Türkçe

K26: Batı Trakya Türkü

K27: Üniversiteye başladığım zaman “Yunanistan’daki Türklerdenim.” dediğim zaman bazen anlaşılmazdı. Batı Trakya’daki Türklerdenim diyorum.

10.3.e. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı 40 yaş üstü kişilerin tamamı kendini Türk milletine ait hissettiğini ifade etmiştir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K2: Türk milletine

K15: Türk soylu

K13: Türk

K20: Türk

K24: Türk

K25: Türk

K31: Türk

K32: Türk

K33: Müslüman Türk milletinin bir ferdi olarak tanıtmakla gurur duyuyorum.

f. Kendinizi hangi dilde konuşurken, yazarken daha rahat hissediyorsunuz?

10.1.f. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu gruptaki katılımcıların tamamı bu soruya Türkçe yanıtını vermiştir. Bulgular şu şekildedir:

K3: Türkçe

K4: Türkçe

K5: Türkçe

K8: Türkçe

K9: Türkçe

K10: Türkçe

K17: Türkçe

K28: Türkçe

K29: Türkçe

K30: Türkçe

10.2.f. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre 40 yaş altı katılımcılardan biri konuşurken ve yazarken kendini Yunancada daha rahat hissetmektedir. Diğer 12 katılımcı ise bu soruya Türkçe yanıtını vermiştir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K1: Türkçe

K7: Türkçe

K11: Türkçe

K12: Yunanca

K14: Türkçe

K16: Türkçe

K18: Türkçe

K19: Türkçe

K21: Türkçe

K22: Türkçe

K23: Türkçe

K26: Türkçe

K27: Türkçe

10.3.f. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu gruptaki katılımcıların tamamı yazarken ve konuşurken kendini Türkçede rahat hissetmektedir. Bir katılımcı ise Pomakçada da rahat olduğunu belirtmiştir. Bulgular şöyledir:

K2: Türkçe

K15: Türkçe

K13: Türkçe

K20: Türkçe

K24: Türkçe

K25: Kesinlikle Türkçe

K31: Türkçe

K32: Türkçe

K33: Tabii ki Türkçe, sonrasında Pomakça

g. Rüyalarınız hangi dilde görüyorsunuz? Düşünürken hangi dilde düşünüyor, hangisi ile kendi kendinizle konuşuyorsunuz?

10.1.g. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Görüşme yapılan İskeçeli öğrencilerin tamamı rüyalarını Türkçe olarak gördüğünü ifade etmiştir. Bazı katılımcılar Yunanca ve İngilizcede de rüya gördüğünü ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Türkçe

K4: Türkçe

K5: Türkçe

K8: Türkçe, bazen de İngilizce.

K9: Türkçe

K10: Türkçe

K17: Türkçe ve Yunanca ama daha çok Türkçe.

K28: Rüyalarımnda bazen Türkçe bazen Yunanca

K29: Türkçe

K30: Türkçe

10.2.g. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Elde edilen bulgulara göre bu yaş grubu katılımcılardan biri rüyalarını sadece Pomakçada görmektedir. Diğer katılımcıların hepsi soruya Türkçe yanıtını vermiş, iki katılımcı ise rüyalarını Türkçe ile birlikte Yunanca ve İngilizcede de gördüğünü ifade etmiştir. Bulgular şu şekildedir:

K1: Türkçe.

K7: Türkçe.

K11: Türkçe.

K12: Türkçe-Yunanca

K14: Türkçe

K16: Türkçe

K18: Türkçe, Yunanca, İngilizce karışık.

K19: Türkçe

K21: Türkçe

K22: Türkçe

K23: Türkçe

K26: Pomakça

K27: Türkçe

10.3.g. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu yaş grubu kişilerden biri rüyalarını hem Türkçe hem de Pomakça olarak gördüğünü ifade etmiştir. Diğer katılımcılar ise rüyalarını sadece Türkçe olarak görmektedir. Bulgular şöyledir:

K2: Türkçe

K15: Türkçe

K13: Türkçe

K20: Türkçe

K24: Türkçe

K25: Türkçe

K31: Türkçe

K32: Türkçe

K33: Türkçe ve Pomakça

h. Bir kitap yazmak (günlük, anı, şiir vb.) isteseydiniz hangi dilde yazmayı tercih ederiniz?

10.1.h. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Görüşmeye katılan İskeçeli öğrencilerden biri bir kitap yazsaydı bunu hem Türkçe hem de Yunancada yazmayı tercih edeceğini ifade etmiştir. Diğer katılımcılar soruyu sadece Türkçe olarak yanıtlamıştır. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K3: Türkçe

K4: Türkçe

K5: Türkçe

K8: Türkçe

K9: Türkçe

K10: Türkçe

K17: Türkçe

K28: Önce Türkçe yazardım, sonra aynı kitabı Yunancaya tercüme ederdim.

K29: Türkçe

K30: Türkçe

10.2.h. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre 40 yaş altı katılımcıların önemli bir kısmı kitap yazma konusunda Türkçeyi tercih edeceğini belirtmiştir. Bazı katılımcıların tercihi ise Yunanca ve İngilizcedir. Görüşmeye katılan kişilerin yanıtları şu şekildedir:

K1: Türkçe.

K7: Türkçe ve Yunanca.

K11: İngilizce.

K12: Yunanca

K14: Ben her iki dili de tercih edebilirdim. Kitabın bir kısmı Türkçe, bir kısmı Yunanca olabilir. Yunan kültür veya günlük tabirlerine yer vermek hoş olabilirdi.

K16: Türkçe

K18: Türkçe

K19: Türkçe

K21: Türkçe

K22: Daha önce Türkçe edebiyat yarışmasına katılıp deneme dalında birinci olmuştum. Yine bir şey yazacak olsam kesinlikle Türkçe olurdu.

K23: Türkçe

K26: Türkçe

K27: Türkçe

10.3.h. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı 40 yaş üstü katılımcıların hepsi Türkçede kitap yazmayı tercih edeceğini belirtmiştir. Bazı katılımcılar da hem Türkçe hem de Yunanca olarak yazmak isteyeceğini ifade etmiştir. Elde edilen veriler şöyledir:

K2: Türkçe.

K15: Türkçe

K13: Türkçe

K20: Türkçe, Yunanca

K24: Türkçe

K25: Türkçe

K31: Türkçe

K32: Türkçe

K33: Hem Türkçede hem de Yunancada yazmayı isterim.

i. Hangi dilde yapılan etkinliklere (tiyatro, konser vb.) katılmayı daha çok tercih edersiniz, istersiniz?

10.1.i. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite okuyan katılımcıların büyük çoğunluğu konser, tiyatro vb. aktivitelerde Türkçe dilinde olanları tercih edeceğini belirtirken iki katılımcı farklı dilde olanlara da yönelmektedir. Elde edilen veriler şu şekildedir.

K3: Fark etmez.

K4: Türkçe

K5: Türkçe

K8: Türkçe, Yunanca

K9: Türkçe

K10: Türkçe

K17: Türkçe

K28: Türkçe

K29: Türkçe

10.2.i. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı bu yaş grubu kişilerin konser, tiyatro vb. aktivitelerde tercih ettiği dil çeşitlilik göstermektedir. Bu bağlamda Türkçe ve Yunancanın yanınca İngilizce aktiviteler de tercih edilmektedir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K1: Türkçe.

K7: Tercihim özellikle değişmez. Sanat her iki dilde de icra edildiğinde cezbedicidir.

K11: İngilizce

K12: Yunanca.

K14: Türkçe, Yunanca.

K16: Türkçe

K18: Türkçe, Yunanca, İngilizce. Çok fark etmiyor.

K19: Hem Türkçe hem de Yunanca.

K21: Türkçe

K22: Türkçe

K23: Her iki dilde de tercih ederim.

K26: Yunanca

K27: Türkçe

10.3.i. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üst

Katılımcıların büyük çoğunluğu konser, tiyatro vb. aktivitelerde Türkçe dilinde olanları tercih edeceğini belirtirken iki katılımcı farklı dilde olanlara da yönelmektedir. Buğular şöyledir:

K2: Türkçe

K15: Türkçe

K13: Türkçe

K20: Türkçe, Yunanca

K24: Türkçe, İngilizce

K25: Türkçe

K31: İngilizce

K32: Türkçe

K33: Tabii ki Türkçe

j. Türkçe konuşurken araya Yunanca kelime kattığınız veya Yunanca konuşurken farkına varmadan Türkçe kelime eklediğiniz oldu mu?

10.1.j. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an Türkiye’de eğitim gören İskeçeli Öğrencilerin hepsi konuşurken iki dilin karıştığı durumlar yaşamaktadır. Bunu çoğu istemsizce yaşarken kasıtlı olarak iki dili karıştıranlar da bulunmaktadır. Bir katılımcı ise Yunanca-İngilizce arasında bu durumu yaşadığını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Yunanca konuşurken cümle yapısını farkında olmadan Türkçedeki gibi kullandığım oluyor. Yani fiili en sonda söyleyebiliyorum.

K4:Türkçe konuşurken Yunanca kelimeleri pek katmıyorum fakat Yunanca konuşurken dilim Türkçeye yatkın olduğu için Türkçe kelime kattığım çok oluyor.

K5: Genel olarak hayır. Yunanca konuşurken araya İngilizce kelimeler kattığım oluyor.

K8: Üniversiteye başlamadan önce çok sık oluyordu. Şimdi biraz daha düzeldi.

K9: Evet.

K10: Bazı durumlarda iletişimi kolaylaştırmak için kullanıyorum.

K17: Evet. Karşımdakinin o dillerin hepsini bildiğini bilirsem kelimeleri karışık bir şekilde kullanıyorum.

K28: Evet, oluyor.

K29: Evet, çok sık.

K30: Evet, oluyor.

10.2.j. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre görüşmelerin yapıldığı bu yaş grubu kişilerden yalnızca biri böyle bir durum yaşamamaktadır. Diğer katılımcıların hepsi konuşurken iki dil arasında kelime eklemeler yapmaktadır. Bir katılımcı da Yunanca ve Türkçeye İngilizce de karıştırmaktadır. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Hayır, hiçbir şekilde katmam hatta katanlardan da rahatsız olurum.

K7: Evet, olduğu zamanlar var.

K11: Evet oluyor. Her ikisine İngilizce de kattığım oluyor.

K12: Evet oluyor.

K14: Evet, günlük konuşma esnasında bu iki yönlü söylemleri yapabiliyorum.

K16: Yunanca konuşurken araya Türkçe kelimeler katıyorum.

K18: Evet, çok sık. Türkçesini hatırlayamadığım kelimelerin Yunancasını hatırlıyor veya Yunancasını hatırlayamadığım kelimelerin Türkçesini hatırlıyorum.

K19: Bazen oluyor.

K21: Evet, böyle durumlar oluyor.

K22: Evet, oldu.

K23: Çok nadir.

K26: Evet, oldu.

K27: Evet.

10.3.j. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki kişiler yalnızca biri konuşurken Türkçe ve Yunancayı karıştırmamaktadır. Diğer katılımcıların hepsi bu durumu yaşamaktadır. Bulgular şöyledir:

K2: Evet

K15: Hayır

K13: Bazen

K20: Evet, bazen oluyor

K24: Yunanlılarla konuşurken araya onların da kullandığı ve anladığı Türkçe kelimeler katıyorum.

K25: Nadir bir şekilde oluyor.

K31: Çok nadiren oluyor.

K32: Nadiren oluyor.

K33: Yunanca konuşurken farkına varmadan Türkçe kelime eklediğimiz oluyor.

► Türkçe Öğrenim Süreciyle İlgili Durum

11. Türkçe öğrenmeye ne zaman başladınız? İlk, orta veya lise sürecinde dil ile ilgili yaşadığınız bir anınız var mı?

11.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Görüşmelere katılan üniversite öğrencilerin çoğunluğu Türkçeyi küçükken aile ortamında öğrendiğini ifade etmiştir. Sadece bir katılımcı Türkçeyi okulda öğrenmiştir. Bununla birlikte dil ile ilgili anısını paylaşan da bir kişidir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K3: Ana dilim olduğu için evde öğrendim ama özellikle paylaşacak kayda değer bir anım yok.

K4: Türkçeyi, konuşmaya başladığım andan itibaren öğrendim. Dil ile ilgili yaşadığım bir anı hatırlamıyorum.

K5 Ana dilim Türkçe. Bilinçli bir çaba harcamadım.

K8: Türkçeyi daha anne karnında öğrenmeye başladım diyebilirim. İlkokula başladığım zaman Türkçeyi biliyordum.

K9: Ailede öğrendim, yaşadığım ilgi çekici anım yok.

K10: İlkokulda. Hatırladığım anım yok.

K17: Küçükken ama sağlam Türkçeyi üniversiteye geldiğimde öğrendim.

K28: Anadilim. Ders olarak ilkokulda öğrenmeye başladım.

K29: Türkçe ana dilimiz. İlkokula başladığımızda zaten biliyorduk.

Lise döneminde kendimde fark ettiğim bir durum var: Bazı kelimeleri Türkçe olmasa da Türkçe zannediyordum. Meselâ, “kanela” kelimesi yunanca “tarçın” demek, ben bu kelimeyi Türkçe zannediyordum çünkü ailemde Yunancası kullanılıyordu. Lisede Türkçesinin “tarçın” olduğunu farkına vardım.

K30: Ailemde başladım.

11.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki kişilerin çoğu Türkçeyi ana dili olarak ailesinde öğrenmiştir. İki katılımcı Türkçeyi tam olarak okul hayatında öğrendiğini ifade etmiş, bunlardan biri de ailesinde Pomakçanın hakim olduğunu özellikle belirtmiştir. Katılımcılardan hiçbiri dille ilgili bir anı paylaşmamıştır. Bu madde ile ilgili bulgular şu şekildedir:

K1: Türkçeyi ilk olarak ailemden öğrendim. Okul olarak cevaplandırarak olursam ilkokulda başladım.

K7: Çocukluk döneminde öğrendim. Anım yok.

K11: Ailemde başladım. İskeçe Azınlık ilkokul, ortaokul ve lisesinde Türkçe eğitim almaya devam ettim. Özel bir anım yok.

K12: Konuşmayı öğrendiğimden beri Türkçeyi de öğrenmeye başladım.

K14: Türkçe konuşulan bir evde dünyaya geldiğim için bebeklikten itibaren bu dili öğrenme sürecim başlamış oldu.

K16: Ailemde öğrendim. Ana dilim.

K18: Ailede hep Türkçe konuşuluyordu. Türkçe benim ana dilim.

K19: Ana dilim Türkçe. Küçükken ailede öğrendim.

K21: Anne ve babamdan ilk önce Türkçe konuşmayı öğrendim. Anım olarak; ilkokula başlamadan önce babam, Türkçe okuma ve yazma çalışmaları yaptırırdı.

K22: Ailem sürekli Pomakçayı kullandığı için onların Türkçeleri zayıftır. Buna rağmen Türkçeyi öğrenebilmem için benimle Türkçe konuşmaya çalışmışlar. Etrafımda üç farklı dil konuşularak büyüdüm. Türkçeyi asıl köyden çıkıp ortaokul ve liseye başladığımda öğrendim.

K23: Kendimi bildim bileli Türkçe konuşuyorum. Hatırladığım bir anım yok.

K26: İlkokul çağında öğrenmeye başladım.

K27: Asıl olarak ilkokulda başladım.

11.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcıların geneli Türkçenin anadili olduğunu ve ailesinde öğrenmeye başladığını belirtmiştir. Bir katılımcının ise aile ortamında hakim olan dil Pomakçadır. Görüşme yapılan kişilerden bazıları dille ilgili anısını da paylaşmıştır. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K2: Ailemde başladım.

K15: Ana dilim Türkçe, hep Türkçe konuştum ve konuşmaya devam ediyorum. Türkiye’de okurken kullandığımız farklı şiveden dolayı bazen alay konusu oluyorduk. (Biz Trakyalıyız bea !)

K13: İlkokuldan beri Türkçe öğrendik. Ortaokul ve lisede biraz zorlandık ama kısa sürede Türkçeye adapte olduk.

K20: Ana dilim, doğduğum andan itibaren başladım.

K24: Türkçeyi ilk annemin babamın bana okul öncesinden ana dili olarak Türkçe konuşmasıyla öğrenmeye başladım. Anı olarak: Türklerden hoşlanmayan Yunanlar okulda ve devlet dairelerinde aramızda Türkçe konuştuğumuzda bizlere “Burası Yunanistan, Türkçe konuşma!” demesidir.

K25: Ana dilim Türkçe. Doğduğum andan itibaren öğrendim.

K31: Doğduğum andan itibaren başladım. Bulgaristan`dan Türkiye`ye göç edince 3 aylık Türkçe dil eğitimi aldık. Sonra da okula başladık.

Okulda dil dersinde Türkçe cümleleri anlamadan ezberlediğimi hatırlıyorum. Yani kendim gösterilen kalıbı kuramıyordum, o yüzden ezberlemek zorunda kalıyordum.

K32: Tam anlamıyla öğrenmem ortaokul eğitimimde oldu.

K33: Tam anlamıyla ilkokul döneminde öğrenmeye başladım. Öncesinde babamın sayesinde biraz öğrendim. Annemle iletişimim tamamen Pomakça ile oluyordu.

İlkokulda Hayat Bilgisi, Türkçe, matematik derslerini hep babamla birlikte yapardım. Babam medrese mezunu. Maalesef annem hiç yardımcı olamıyordu. Bilhassa dilimizi, kültürümüzü sahiplenmemizde ve geliştirmemizde ailemizin teşviki çok oldu, Türkçemi geliştirmemde yaz tatillerinde, paskalya tatillerinde vb. İstanbul'a gitmem de büyük katkı sağladı.

12. Yunan öğrencilerle birlikte okudunuz mu? Onlarla birlikte okurken neler hissettiniz? Sizlere söylenen ya da yaşadığınız olumlu veya olumsuz bir durum oldu mu?

12.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Elde edilen verilere göre şu an Türkiye'de üniversite öğrencisi olan katılımcılardan yalnızca birisi Yunan öğrencilerle okumuştur. Diğer katılımcılar ise Türk azınlık okullarına okuduklarını belirterek böyle bir durumda kalmadıklarını söylemişlerdir. Elde edilen veriler şu şekildedir:

K3: Azınlık okullarında okuduğum için Yunan okul arkadaşım olmadı.

K4: Yunan öğrencilerle birlikte okumadım.

K5: Eğitim hayatım boyunca Türk azınlık okullarında okudum.

K8: Azınlık okulunda okuduğum için Yunan öğrencilerle birlikte okumadım.

K9: Yunan öğrencilerle birlikte okumadım.

K10: Hayır, okumadım.

K17: Evet, hep sağduyuluyduk. Herhangi bir sıkıntı yaşamadım.

K28: Azınlık okulunda okuduğum için Yunan öğrencilerle birlikte okumadım.

K29: Okumadım.

K30: Yunan öğrencilerle birlikte okumadım.

12.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcılardan üçü Yunan öğrencilerle birlikte eğitim almıştır. Bunlardan biri bu yaşantı ana okulu dönemine ait olduğu için çok hatırlayamadığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K1: Eğitimimi Türk azınlık okullarında ve belirli bir bölümünü Türkiye’de okuduğum dan dolayı Yunan öğrencilerle okuma fırsatım olmadı.

K7: Evet, okudum. Özellikle ilkokuldan sonra okul sürecinde Yunanca dilinde eksik kaldığımdan çekimserlik yaşadım. Bunun dışında yaşadığım olumsuz durum olmadı.

K11: Hayır okumadım. İlk, orta ve lise öğrenimimi İskeçe’deki Azınlık okullarında tamamladım.

K12: Hayır, okumadım.

K14: Bu konu ile ilgili bir yıllık bir tecrübem oldu. Bu bir yıllık süre zarfında bana derslerim konusunda da konuşma esnasında yaptığım yanlışları düzeltme konusunda da çok yardımcı olmuşlardı.

K16: Anaokulu haricinde eğitim hayatımda hep azınlık okullarında eğitim aldığım için Yunan öğrencilerle birlikte okumadım. Anaokulunu da detaylı hatırlamıyorum. Olumsuz hiçbir durumla karşılaşmadım.

K18: Hayır, okumadım.

K19: Okumadım çünkü azınlık okullarında eğitim aldım.

K21: Hayır, okumadım.

K22: Hayır, okumadım.

K23: Hayır, okumadım.

K26: Hayır, okumadım.

K27: Yunan öğrencilerle eğitim almadım. Eğitim hayatım boyunca Türk azınlık okullarında okudum.

12.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Elde edilen verilere göre 40 yaş üstü katılımcılardan ikisi Yunan öğrencilerle birlikte eğitim almıştır. Bunlardan biri küçük yaşta olduğu için Yunan öğrencilerin tutumlarını hatırlamadığını

belirtirken diğer katılımcı genelde mesafeli olduklarını ifade etmiştir. Elde edilen veriler şöyledir:

K2: Hayır, okumadım fakat yine de bazı durumlarda ayrımcılık hissettim.

K15: Hayır, okumadım.

K13: Hayır, okumadım.

K20: Hayır, okumadım.

K24: Yunan öğrencilerle birlikte İngilizce dil kurslarında birlikte okudum. İlkokul yaşlarındaki Yunan arkadaşlar Türkçe ismimden dolayı çoğu zaman mesafeli durmuşlardır. Türk arkadaşlarla aramızda Türkçe konuştuğumuzda da tepki çektiğimizi hatırlıyorum. Genelde dışlanırdık. Bugün de durum farklı değil. Üniversitelerde bile Türkçe konuşanlar uzaylı gibi karşılanıyor. Türk olduğunuzu söylediğinizde ise çıldıranlar oluyor. “Türkler Türkiye’ye gitsin!” diye saldıranlar oluyor.

K25: Hayır, okumadım.

K31: Ana okulunda Yunan öğrencilerle okumuştum. Çok küçük yaşta okuduğum için ne hissettiğimi hatırlayamıyorum ama olumsuz bir şey de aklıma gelmiyor.

K32: Hayır, okumadım.

K33: Hayır, okumadım.

13. Sizin Türk kimliğinizi ve Türk dilini yaşamanıza engel bir durum var mıdır? Hiç engellendiniz mi, baskı altında hissettiniz mi kendinizi?

13.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite okuyan katılımcıların bu konuya yaklaşımlarında çeşitlilik mevcuttur. Kendini baskı altında hissedenler doğrudan şahsına karşı olmasa da Türk azınlığına yönelik engellemeler olduğu görüşündedir. Katılımcıların bu soruya yanıtları şu şekildedir:

K3: Geçmiş nesillerde somut olarak vardı ama şu an var diyebileceğim kadar net engeller görmedim.

Yok. Sadece toplum içinde tepki görme kaygısı var, diyebilirim.

K4: Türk azınlığı olarak Yunan hükümeti çoğunlukla Türklüğümüze karşı çıkmaktadır. Ancak şahsi bir olay veya baskı altında hiç kalmadım.

K5: Kendimi hiç baskı altında hissetmedim, rahat bir şekilde Türk kimliğimi yaşadığımı düşünüyorum.

K8: Genelde sürekli baskı altında olduğumuz için pek farkında olmuyorum. Yani bu duruma alışkınım.

K9: Hiçbir sıkıntım olmadı.

K10: Türkçe basın açısından çeşitli baskılar uygulanıyor.

K17: Hayır. Ben Türklüğümü özgür bir şekilde yaşadım.

K28: Hayır, böyle bir durumla karşılaşmadım.

K29: Hayır.

K30: Benim yaşadığım bir durum olmadı.

13.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcıların önemli bir kısmı Türk kimliğine ve Türk diline yönelik engellemelerin olduğu görüşündedir. Bir katılımcı bunu doğrudan yaşadığını belirtirken diğerleri daha çok topluma yönelik baskının olduğunu ifade etmiştir. Diğer yandan herhangi bir baskı hissetmeyen katılımcılar da mevcuttur. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Bu sorunun cevabı bireysel olarak değil, azınlık toplumu olarak cevaplamak daha doğru olur. Bireysel anlamda bir sorunla karşılaşmadım ama Batı Trakya Türk azınlığımız bu konuda Yunan devleti tarafından ciddi engellemeler ve baskılarla karşı karşıya.

K7: Genel olarak cevap verecek olursam engeller ve baskı her zaman var.

K11: Yunanistan tarafında bölgemizde Türk kimliğinin inkârı, iki dilli ana okulu açılmasına izin verilmemesi, Türkçe eğitimin kalitesinin düşürülmeye çalışılması, velilerin Yunan okullarını tercih etmeye zorlanması gibi durumlar var.

K12: Hayır, öyle bir durumla karşılaşmadım.

K14: Hayır, hissetmedim.

K16: Şahsi olarak böyle bir şey yaşamadım. Doğrusu şükrediyorum bu konuda. Duygusal yapımdan dolayı bu tarz durumlardan kolayca etkilenebiliyorum.

K18: Vatandaşı olduğumuz devletin baskılarından dolayı sosyal medyada, sokakta ve özellikle resmî kurumlarda Türk olduğumuzu rahatça söyleyemediğimiz doğrudur. Özellikle üniversite yıllarımda sosyal medyada yaptığım bazı paylaşımlar ve katıldığım etkinliklerden ötürü aşırı sağcı bir Yunan gazetesinin ırkçı bir haber yazısında paylaşımlarıma yer verilmiş ve birçok kişi tarafından linç edilmişim. O günden önce daha rahat davranabiliyorken artık atacağım adımları ve söyleyeceğim sözleri iki defa

düşünüyorum çünkü şu anda sıradan bir vatandaşım. Batı Trakya’da öncü ve lider pozisyonda iseniz bu gibi meseleleri daha rahat konuşabilirsiniz. Fakat sıradan bir hayatınız varsa uğruna savaştığınız dava pek çok kişinin umrunda olmayacaktır (yani sizi koruyacak ve arkanızda duracak kimse olmaz). Burada sizi bir şekilde sustururlar ve tabiri caizse hayatınızı kaydırabilirler. Kısacası sadece ben değil bütün halk engelleniyor, korkutuluyor ve baskı altında hissettiriliyor. Bu durum aileye, iş hayatına, maddi hayata yansıtıldığında ise uğruna savaşacağımız bir Türklük davası da kalmıyor. Yunanistan’ın eski başbakanı Çipras ‘‘Müslüman Türk azınlığı vardır.’’ demişti, üç gün önce istifa etti. Buraya daha satırlarca şey yazabilirim fakat bu kadarı yeterli. Baskı altında olup olmadığımızı, engellenip engellenmediğimizi, özgürlüğümüzün var olup olmadığına sizler de yanıt verebilirsiniz artık.

K19: Bazı durumlarda evet. Milliyetçi bir Yunanla karşılaştığımda onun bize karşı olan bakışından rahatsızlık duyduğum oldu.

K21: Bu durum maalesef Batı Trakya’nın kadim bir sorunudur, Yunanistan bizim Türk kimliğimizi inkâr etmektedir, bunu medyadan da rahatlıkla öğrenebilirsiniz.

K22: Derneklerimizde hâlâ Türk kelimesi kullanılamıyor. Bizi Türk azınlık olarak değil de Müslüman azınlık olarak kabul ediyorlar. Onun dışında herhangi bir baskı ile ben karşılaşmadım.

K23: Şu ana kadar bir olumsuzluk yaşamadım fakat her zaman baskı altında hissediyorum.

K26: Hayır.

K27: Evet, baskı altında hissettiğim zamanlar oldu.

13.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşme yapılan 40 yaş üstü katılımcıların geneli Türk kimliğine ve Türk diline yönelik engellemelerin olduğu görüşündedir. Bazı katılımcılar yaşadıkları durumlarla ilgili örnekler vermiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K2: Evet.

K15: Bir engel yok ama psikolojik baskı her zaman var.

K13: Maalesef yaşadığımız Yunanistan’da bu tür engellerle karşılaşıyoruz. Hatta Türk demek suç sayılmaktadır. Türk kelimesi yer alan birliklerimiz kapatılmaktadır.

K20: Türk ve Müslüman olmak Yunanistan'da çoğu zaman aynı şeydir. Bazen Müslümanlıktan dolayı Türklüğe, bazen Türklükten dolayı Müslümanlığa her zaman, belki de fiilen görünmeyen ancak çok rahat hissettirilen bir psikolojik baskı var. Müslümanlık ve Türklük kimliğini tamamen ret edenlere karşı ya da Türklük kimliğini tamamen ret edenlere bu baskı hissettirilmez.

K24: Evet, ilkokul yıllarından liseye kadar Yunanistan'da Yunanların çoğunlukta olduğu eğitim merkezlerinde Türk kimliğimiz nedeniyle hep aşağılandık ve kötü muameleye maruz kaldık. Askerlik için Yunanistan'ın farklı bölgelerine gittiğimde de oradaki Türk karşıtı asker ve subaylar tarafından kötü muameleye maruz kaldık. Bizlere düşman muamelesi yapıldı. Bayram izni istediğimde komutanım bana "Osmanlı döneminde din özgürlüğü var mıydı ki ben sana aynı şekilde davranayım." demiş ve izin vermemişti. Batı Trakya Türk azınlığı Lozan Antlaşması ile kimliği, dili, dini, eğitim vs. hakları garanti altına alınmıştır. Ancak ne yazık ki 1923'te azınlık olarak bırakıldığımız günden beri Yunan devleti Türk azınlığı ve diğer etnik ve kültürel azınlıkları asimile etmek için politikalar uygulamıştır. Batı Trakya Türklerinin özel ve özerk olması gereken Türk azınlık okulları farklı bahanelerle kapatılmıştır. Türkçe eğitim yok edilmek istenmiş, okul binaları kasıtlı olarak yetersiz bırakılmıştır. Azınlığın taleplerine rağmen yeni okul inşa etme talepleri görmezlikten gelinmiş ve sorunlara çözüm üretilmemiştir. Bu şekilde Türk çocukları Yunan okullarına gitmeye zorlanmıştır. Bu politika halen yürürlüktedir. Son milletvekili seçimlerinde de kendilerini ve azınlığı Türk azınlık olarak tanımlayan azınlık milletvekili adayları sağ partiler ve özellikle merkez sağ partisi Yeni Demokrasi (Miçotakis) tarafından Türkiye'nin casusu olmakla suçlanmış ve hedef gösterilmişlerdir. Hatta Miçotakis'in parti yetkilileri kendilerini Türk olarak tanımlayan azınlık mensuplarının vatandaşlıktan atılmaları gerektiğini televizyonlarda açıklamışlardır. Bu açıklamalar, sağduyulu Yunan siyasetçiler ve aydınlar tarafından son derece tehlikeli ve provokatif açıklamalar olarak nitelendirilmiştir. Yunanistan'da Türk demek yasaklanıyor. İskeçe Türk Birliği gibi adında Türk kelimesi bulunan dernekler kapatılmakta ve yenilerinin kurulmasına izin verilmemektedir. Yunanistan, İskeçe Türk Birliğinin resmî statüsünü iptal ederek yasaklı hale getirdiği için 2013 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından mahkum edilmiş ve derneğe yasal statüsünü iade etmesi için Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi tarafından defalarca uyarılmıştır. Fakat Yunanistan milli mesele olduğu gerekçesiyle bu uyarıları göz ardı etmektedir. Batı Trakya Türkleri, kurumları, seçilmiş müftüleri, milletvekilleri, belediye başkanları, din adamları,

öğretmenleri ve Türkçe basınıyla kendisine yapılan haksızlık ve baskılara karşı birlik içinde insan hakları mücadelesini ulusal ve uluslararası platformlarda sürdürmektedir.

Yunanistan, Türk azınlığın seçtiği müftülere baskı yapmaktadır. Hapis ve para cezalarıyla yıldırmaya çalışmaktadır. Türk azınlık okulları ve Türkçe eğitim yok edilmek isteniyor. Azınlık haklarımız elimizden alınmak isteniyor. Son yıllarda Türk azınlık hakları noktasında toplumu bilinçlendiren yayınlarıyla azınlık davasına dinamizm kazandıran ve milli şuuru canlı tutan Türk azınlık basını da susturulmak için büyük baskılara maruz kalmaktadır. Özellikle Millet gazetesinin sahipleri çok büyük para ve hapis cezalarına çarptırılmıştır. Polisler ve aşırı sağcı kesimler tarafından tehditlere maruz kalmışlardır. Batı Trakya'nın tek haber radyosu Çınar FM 91.8'in defalarca antenleri saldırıya uğramış on binlerce euroluk zarara uğratılmıştır. Program yapımcıları ve sunucular Türkçe program yaptığı için ve Türk azınlığa yapılan haksızlıkları dillendirdikleri için ölümle tehdit edilmiştir. Aynı gerekçelerle Millet gazetesi yazarları ve gazete sahipleri yüzbinlerce euroluk tazminat ve aylarca hapis cezalarına çarptırılmıştır. Sahiplerinin banka hesaplarına haciz konmuş hesapları bloke edilmiştir. Yasalarda ön görülme-yen para cezaları nedeniyle ulusal ve uluslararası insan hakları kuruluşları ve aktivistler Yunanistan'ı kınamıştır. Millet gazetesi sahipleri bu cezalar nedeniyle kendi isimleriyle mal edinemedektedirler. Ödeyemeyecekleri tazminat cezaları sebebiyle mal edinemedekte ve mesleklerini büyük zorluklarla yapmaya zorlanmaktadır. Devletin bu baskılarla amacının, Türk azınlık basınına tamamen susturmak olduğu anlaşılmaktadır. Kısacası Yunanistan'da Türkçe konuşmak ve Türk olmak kolay değildir. Bunların Türk kamuoyu tarafından iyi bilinmesi gerekir inancındayız. Türkiye devleti özellikle son 20 yılda Türk azınlığa sahip çıkma noktasında önemli bir dış politika sergilemiştir. Bu çizginin muhafaza edilmesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye Lozan Antlaşmasına göre Türk azınlığın garantörüdür. Güçlü Türkiye, güçlü Türk azınlık demektir. Türkiyesiz bir Türk azınlık varlığı düşünülemez.

K25: Yunanistan'da bu durum hissedilir şekilde vardır. Türkçe konuşsanız da kendinizi Türk olarak tanımlayamazsınız.

K31: Türkiye' büyüdüğüm için böyle bir durum hissetmedim ama Bulgaristan'da geçmiş yıllarda uygulanan asimilasyon politikasından dolayı Türklerde bir eziklik hissi var.

K32: Bu bölgede Türklere karşı baskı, engelleme her zaman oldu.

K33: Tabii ki var. Her şeyden önce Türk kimliğimiz inkâr edilmektedir. Fakat bu durum bizim Türk kimliğimize daha da sahip çıkmamıza vesile olmaktadır. Mesela, okul

gibi ortamlarda Türkçenin kullanılmasından rahatsızlık duyulmaktadır. Bunu doğrudan bir söylem olarak dile getirmeseler de beden dillerinden anlayabiliyoruz. Her ne kadar böyle durumlar yaşansa da kimliğimizden taviz vermemeye özen gösteriyoruz.

14. Ebeveynlerinizden dinlediğiniz/öğrendiğiniz eğitimle, özellikle dil eğitimiyle ilgili bir anınız ya da tavsiye var mı?

14.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu gruptaki katılımcıların çoğu dil ile ilgili hatırladıkları anılarının olmadığını ifade etmiştir. Diğer yandan anısını paylaşan katılımcılar da vardır. Bulgular şu şekildedir:

K3: Bölgemizde söylenen bir söz olan “Çingene dili bile olsa mutlaka bir dil öğren.” sözünü babamdan çokça duymuşumdur.

K4: Ben ailemde üç dili birden öğrenmeye başlamıştım. Bu bir yandan çok iyi ancak sonrasında fark ediyorum ki hiçbir dili tam öğrenememişim. Bunun için tavsiyem, ilk olarak ebeveynlerin çocuklarına tek dille konuşmalarıdır.

K5: Herhangi bir anım yok, çift dilli olmanın en büyük avantajı diğer dilleri daha kolay kavıyor olmak.

K8: Hatırlamıyorum, belki küçüklüğümde olabilir.

K9: Özel konuşmalarımız olmuştur.

K10: Çok dil bilmenin hayatımı kolaylaştıracağı konuda tavsiyelerde bulundular.

K17: Yok.

K28: Hatırlamıyorum.

K29: Ailem, konuşmamdan hiç utanmamamı söylerdi. İlk Yunanca konuşmaya başladığımda, özellikle annemin “Gülerlerse gülsünler, sen konuş.” dediğini hatırlıyorum.

K30: Hatırlamıyorum.

14.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcıların bir kısmı anılarının olmadığını söylerken birkaçı da kendin de iz bırakan bir olayı, sözü anlatmıştır. Anısını paylaşanların geneli dili, Türkçeyi, korumanın önemine yönelik paylaşımlar yapmıştır. Elde edilen bulgular şöyledir:

K1: Sorunuza belki doğrudan cevap olmaz ancak dille ilgili bir düşüncemi paylaşmak istiyorum. Yakın bir zamanda zorunlu olduğu için burada askere gittim. Nöbet

esnasında Yunan bir arkadaşla dini konularda konuşma yapıyorduk. O konuşma esnasında kelimelere yüklediğimiz mananın, zihnimizdeki kavramların bizde oluşturmuş olduğu tasavvurun çok farklı olduğunu fark ettim. O konuşma sonrasında İbn Haldun’a atfedilen “Coğrafya kaderdir!” sözü aklıma geldi. Ben bunu o esnada kendi zihin dünyamda şöyle değiştirdim. Coğrafya kader olamaz ama dil kader olabilir. Tabii mesele biraz uzun. Din-dil ilişkisiyle ilgili. Sadece sahip olduğumuz dilin (Türkçe) ne kadar kıymetli olduğunun farkına varmamı sağlayan bir durumdu.

K7: Yok.

K11: Hayır, yok.

K12: Azınlık olmak zordur ama ayrıcalıklıdır da. Çünkü aynı anda iki dil, iki millet, iki kültür öğrenme fırsatı vardır.

K14: Aklıma gelen böyle bir anı yok şu an için.

K16: Ailem Türkçeye çok önem veriyordu. Yunanca ile ilk karşılaşmam ana okulunda olmuştu. O yaşta bu durum beni şaşkına çevirmişti. Aileme sorunca da bana “Türklüğümüzü korumamız gerek kızım.” demişlerdi. Tabii o yaşta anlamıyordum ama şimdi her şey çok net.

K18: Babam bizi, “Türklüğünüzü asla unutmayın, Türkçeye sıkı sıkı sarılın çünkü bu topraklarda dilini kaybeden dinini de kaybeder!” diye tembihleyerek büyüttü.

K19: Hatırlayamadım.

K21. Ebeveynlerimizin dille ilgili hassasiyetleri, tavsiyeleri oldu.

K22: Bebeklikte konuşulan dilin çok etkili olduğunu düşünüyorum. Bebekler taklitle öğrendiği için ebeveynler Türkçe konuşursa çocuğun dili daha yetkin olur.

K23: Hatırladığım bir anım yok.

K26: Yunanca dil eğitimine daha çok önem verilmeli.

K27: Ailem eğitimim konusunda çok ilgili değildi. Ailelerin bu konuda daha duyarlı olmasını tavsiye ediyorum.

14.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bu yaş grubu katılımcılardan ikisi bu maddeyle ilgili bir paylaşım yapmamıştır. Diğer katılımcılar da genel olarak ailesinden kimliğini, dilini korumaya yönelik söylemler duyduğunu belirtmiştir. Elde edilen bulgular şöyledir:

K2:

K15: Babam eğitimli birisi olduğu için bize yön verdi. Bize dinimizi ve dilimizi öğretmeye gayret etti.

K13: Batı Trakya’da azınlık olarak yer alan bizlerin, dilimize ve kimliğimize sahip çıkmamız şarttır. Türkçe dilimizi kaybedersek, dinimiz de gider. Onun için bizler Batı Trakya’da Müslümanlık ve Türklüğün etle kemik gibi iç içe olduğunu söyleriz.

K20: Evet, büyüklerimiz her zaman dilimize bağlı olma konusunda uyarırdı.

K24: Eğitim insanın dünyaya gelmesi ve hatta ondan önce anne rahminde başlamaktadır. Ebeveynlerin bilinçli, eğitimli olması, sağlıklı ve düzenli hayatı çok önemlidir. Türk azınlık elinden alınmış haklardan mahrum ve baskı altında birçok imkansızlık içerisinde evlatlarını en iyi şekilde Türkçe ve Türk kültürüyle yetiştirmek için mücadele etmişlerdir. Ekonomik sıkıntılar bunu daha da çetin hale getirmiştir. Ancak zorluklar Türk azınlığın varlık mücadelesini durduramamıştır. Mücadele devam ediyor. İnanç, azim ve gayretle ve Türkiye’nin sahip çıkmasıyla Türk azınlık bir gün Yunanistan’da haklarına ve beklediği saygıya kavuşacaktır. Pes etmek yok. Tavsiyem, gençlerin iyi bir eğitimle kendilerini en iyi şekilde yetiştirmeleridir. Gelecek, toplumun kendine yeten nitelikli, inançlı ve milli şuurla yetişmiş gençlerle inşa edilebilir ancak. Toplum olarak milli varlığımızın teminatı bunlarla olabilir. Bu sebeple bu hususlara her zaman öncelik vermek gerekiyor.

K25: Büyükbabam hayattayken onunla anım var. Yunanca müzik dinlediğimde bana çok kızardı, “Bre kızan (çocuk)! Rum mu olacaksın?” derdi.

K31: Maalesef aklıma bir şey gelmiyor.

K32: Hatırladığım bir anım yok.

K33: Babam öğrencilerin Türkçe eğitimiyle yetiştirilme hususunda gösterdiği gayret sebebiyle görevinden alınmıştı. Bu durum da bizim dilimize daha çok sarılmamıza vesile olmuştur.

15. İskeçe’deki Türkçe eğitimini yeterli buluyor musunuz? Açıklayınız.

15.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: İskeçeli Üniversite öğrencilerin bu madde ile ilgili cevaplarında çeşitlilik mevcuttur. Bir kısım katılımcı İskeçe’deki Türkçe eğitimini yeterli bulurken bazıları da Türkçe eğitiminin iyi olmadığını söylemiştir. Katılımcıların birkaçı da sorunun daha çok bireysel ve aile ile ilgili olduğunu ifade etmiştir: Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K3: Sadece ailede ve çevrede öğrenilen Türkçe yeterli olamaz. Okuldaki teknik öğretim de yeterli değildir. Bizde Türkçenin iyi olması kişinin bireysel çabasına bağlıdır.

K4: Yeterli buluyorum. Gayet iyi ve donanımlı öğretmenler olduğunu düşünüyorum. Bu kısımda işin daha çok ebeveynlerde bittiğini düşünüyorum.

K5: İlkokuldan liseye kadar dil fark etmeksizin sözel dersleri sevmezdim, bu yüzden bilinçli bir şekilde hiçbirine dikkat etmedim. Bunların dışındaki derslerin Türkçe anlatılması konusunda bir yetersizlik hissetmedim. Belki Türkçe diksiyon dersleri eklenebilir.

K8: Biraz kısıtlı olduğunu düşünüyorum.

K9: Hayır, bulmuyorum. Eski basım kitaplar gönderiliyor.

K10: Burada eğitim veren öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Azınlık okullarındaki öğretmenlerin öğrencilere daha düzgün bir Türkçeyle eğitim vermeleri gerektiği kanaatindeyim.

K17: Azınlık okulunda verilen Türkçe eğitimi yeterli buluyorum.

K28: Bana göre yeterli.

K29: Bence yeterli. Toplum zaten Türkçe konuşuyor, bir dilin yaşatılmasının en önemli etkeni bu. Okullardaki son durumlardan haberdar değilim. Ama kendi dönemimde yeterliydi.

K30: Yeterli bulmuyorum. Türkiye'deki gibi bir sistemimiz maalesef yok.

15.2.Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcıların İskeçe'deki Türkçe eğitiminin durumuna yönelik verdiği cevaplar çeşitlilik göstermektedir. Bazılarına göre verilen eğitim yeterlidir, bazıları için yeterli değildir. Birkaç katılımcıya göre devlet politikası sebebiyle Türkçe eğitimi iyi bir noktaya gelememektedir. Bazıları ise İskeçe'de Pomakçanın da ana dili olmasından kaynaklı bir gerilik yaşandığını belirtmiştir. Bu madde ile ilgili veriler şöyledir:

K1: Hayır, kesinlikle çok yetersiz. Bunun en büyük sebebi Türkçe öğretmenlerinin Yunan devleti tarafından seçilmiş, Selanik Akademi mezunu, kendi elemanları olması. Bu öğretmenlerin birçoğu yetersiz. (Yunan devleti Türkiye'de eğitim görmüş Türkçe öğretmenlerini azınlık okullarına tayin etmemektedir.)

K7: Evet.

K11: Azınlık Okulları ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla Türkçe eğitimi ayakta tutulmaya çalışılıyor. Fakat ülkemiz Yunanistan'ın izlediği politikalar her geçen yıl eğitimimizin kan kaybetmesine neden oluyor.

K12: Daha iyi olabilirdi.

K14: Bu alanda çalışmalar oldukça fazla, herkes üzerine düşeni fazlasıyla yapıyor.

K16: Evet, buluyorum. Türkiye'deki eğitim hayatımda bu vesileyle zorlanmadığımı düşünüyorum. Başka ülkelerden gelen arkadaşlarıma bakınca da bunu çok daha net anlayabiliyorum.

K18: Yeterli bulmuyorum fakat bunu bir nedene de bağlamak istemiyorum. Çünkü Batı Trakya'da aldığım eğitimler sürecinde hem iyi öğretmenlerim hem de bir şey öğrenemediğim öğretmenlerim olmuştu. Öğretmenleri de suçlayamam tabii ki çünkü özellikle ilkokulda eğitim veren öğretmenlerin birçoğu Yunan devletinin "Akademi" adı altına sunmuş olduğu üniversitede eğitim görmüş, bazıları Türkçe öğretmeni olmasına rağmen Türkçe konuşmaması için baskılanmış, bazıları tehditler ile bir şeyler öğretmemeye zorlanmış, bazıları ise bir şey öğretme aşkını kaybetmişti. Özellikle İskeçe bölgesi dışında, Balkan köylerinde eğitim veren öğretmenler yıllarca neredeyse hiç Türkçe eğitim vermemiş, buradaki öğrenciler de "Pomakça" dışında bir dil öğrenememiştir. Azınlık ortaokul ve liselerinde eğitim veren öğretmenlerin bu konuda daha yetkin olduğunu söyleyebilirim (Türkiye'de eğitim almış olmaları ve Yunan devletine bağlı olmamaları nedeniyle). Fakat ortaokul ve lisede sınıflarımızın çoğunluğunu neredeyse sadece "Pomakça" bilen öğrenciler oluşturduğundan her ne kadar iyi öğretmenler ile karşılaşsanız dahi bu sizin sınıf performansınızı etkileyecek ve sizin de geride olanlarla birlikte yavaş yavaş ilerlemenize neden olacaktır. Bu sadece Türkçede geçerli değil, Balkanda bulunan ilkokullarda eğitimin çok kötü olmasından kaynaklı bütün derslerde geriden gelme ve yeteri kadar o derslerde ilerleyememe görülür. Bu olayların farkında olan İskeçe çevresinde yaşayan ebeveynler ise kendi çocuklarını diğer derslerden de geri kalmamaları için Yunan okullarına gönderecek, böylece bu çocuklar da Türkçeyi asla etkili kullanamayacaklardır. Anlayacağınız hem Türkçe hem diğer dersler konusunda biz Türk Müslüman halkına multidisipliner bir şekilde cahilleştirme politikaları uygulanmaktadır. Bu konuda hem öğretmenler hem aileler hem Yunan okullarını tercih eden çocuklar hem de benim gibi İskeçe'deki eğitimin kötü olduğunu düşündüğünden dolayı Türkiye'ye öğrenim görmeye gelenler suçlu olabilir fakat mutlak bir suçlu vardır ki o da devlettir.

K19: İskeçe’de Türkçe dilinin kullanımını ve Türkçe eğitimini yetersiz buluyorum. Yunanca dışında anadili Pomakça olanlar var, üç dil birbirine karışıyor ve anlaşılması zor oluyor.

K21: Yeterli.

K22: Türk okullarındaki Türkçe eğitimi yeterli bulduğumu söyleyebilirim.

K23: Yeterli.

K26: Evet.

K27: Hocalarımızın elinden geleni yaptıklarına inanıyorum fakat bazı öğrencilerin evlerinde Türkçe dışında başka dillerin kullanılması (Pomakça gibi) başarının düşük olmasına sebep olmaktadır.

15.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki katılımcıların hiçbiri İskeçe’deki Türkçe eğitimini yeterli bulmamaktadır. Genel olarak bunun sebebi devlet politikasından kaynaklı öğretmen, okul binası ve ders saatleri yetersizliği olarak görülmektedir. Katılımcıların açıklamaları şöyledir:

K2: Hayır.

K15: Hayır, yeterli değil. Çok daha iyi olması gerekir. Esasında yeterli eğitici de yok

K13: Okullardaki Türkçe eğitimini yeterli bulmuyoruz. 1923’te imzalanan Lozan Antlaşması’ndan doğan Türkçe eğitim hakkımız maalesef elimizden her geçen yıl alınarak azaltılmaktadır.

K20: Kesinlikle yeterli değil. Dil sadece dil bilgisi değildir, dili oluşturan tarih ve kültür bütünüdür. Burada yaşayanlar bu konuda eğitim olarak çok eksik. Türkiye’de eğitim görenler istisna. Onlar bu hususta daha iyi.

K24: Türk azınlık okullardaki Türkçe eğitim Yunanistan’da mezun olmuş ve devletin tayin ettiği öğretmenlerin yetersizliği nedeniyle istenilen düzeyde değildir. Devlet bunu kasıtlı yapmaktadır. Devletin asimilasyoncu politikaları ve çıkardığı engellemeler yüzünden Türk azınlık okulları eğitim açısından zayıf okullar gibi gösterilerek Türk azınlık kendi okullarından uzaklaştırılmaya zorlanıyor. Türkiye bu konuda Yunanistan’a baskı yapmalıdır. Eksiklikler farklı azınlık derneklerinin açtığı yardımcı kurslar sayesinde giderilmeye çalışıyor ancak okullardaki durumun düzeltilmesi

için devletin baskıcı politikasından vazgeçirilmesi için çalışmalar yapılmalı ve bura en büyük görev Türkiye'ye düşmektedir. Azınlığın yapacakları sınırlıdır.

K25: Mevcut eğiti sistemine yeterli bulmuyorum. Türkçe ders saati daha fazla olabilir. Anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerin de sayısı yeterli değil.

K31: Türkçe eğitimini bilmiyorum ama diğer teknik konulardaki eğitim pek iç açıcı değil. Bunun da kasıtlı olarak böyle düşük seviyede tutulduğunu düşünüyorum.

K32: Yeterli değil.

K33: Kesinlikle yeterli değil. Özellikle ilkokullara Selanik Özel Pedagoji Akademisinden tamamen Yunanca eğitim alan kişiler tayin edilmiştir. Bu öğretmenler Türkçeyi kullanmakta kendileri zorlandığı hâlde Türkçe eğitimi vermiştir.

16. Tecrübelerinize dayanarak İskeçe'deki Türkçe eğitiminin önündeki engeller nelerdir? Açıklayınız.

16.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Bu grup katılımcıların bir kısmı İskeçe'deki Türkçe Eğitiminin önünde bir engel görmediğini ifade etmiştir. Bu konuda engel olduğunu düşünenler ise bunun daha çok hükümet, öğretmen, aile kaynaklı olduğu görüşündedir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Öğretmenlere dışarıdan bakıldığında bir edebiyat zevkine sahip olduğunun anlaşılması gerekir. Ancak böyle öğretmenler bir şeyleri geliştirebilir.

K4: Ben eğitim-öğretimim boyunca Türkçe eğitimi için bir engel görmedim.

K5: Gördüğüm ve duyduğum kadarıyla politik baskılar olduğunu var. Ben doğrudan herhangi bir şey tecrübe etmedim.

K8: Azınlık okullarında sürekli Türkçe ders saatlerini azaltmaya yönelik politika seyretilmekte. Aynı zamanda Türkçe dil kursları açılması konusunda engeller var.

K9: Hiçbir engel bulunmamaktadır, sadece gönderilen kaynaklar yetersiz ama o kaynaklarla da herkes iyi bir şekilde gelişebilir.

K10: Özellikle son dönemlerde gündeme gelen azınlık lisesi binasının yeterli kapasitede olmaması ve yetkililerin bu konuda hiçbir adım atmaması en büyük engellerden biridir.

K17: Yunanlılarla karma yaşam ve kültür etkileşimi.

K28: Türkçe eğitimi için önümüzde bir engel yok.

K29: Engel değil de ailelerin son dönemde düşüncelerinin değiştiğini düşünüyorum. Şöyle ki çocuğum zaten Türkçe anlıyor, konuşuyor; artık Yunancayı

öğrensin düşüncesine kapılıyorlar. Hiç Türkçe özel ders alan duymadım ama özel Yunanca ders alan çok öğrenci var.

K30: Engel olarak değil fakat çift dilli eğitim olmasından kaynaklı zaman zaman karışıklık yaşıyoruz.

16.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcılardan da birkaçına göre bu konuda herhangi bir engel yoktur. Türkçe eğitiminde engel olduğu görüşünde olanlar ise bunun sebeplerini hükümet, ailenin tutumu ve Pomakçanın da ana dili olması olarak görmüşlerdir. Bir katılımcı bu soruyu yanıt vermemeyi tercih etmiştir. Bu madde ile ilgili bulgular şu şekildedir:

K1: En büyük engeller devletin azınlığa karşı yaptığı kısıtlamalar ve bunların yarattığı sorunlardır.

K7: Dilin eğitiminde engel yok diye düşünüyorum.

K11: Yunanistan Devlet Politikaları. Sorun Batı Trakya’da Türk kimliğinin varlığını inkâr etmekle başlamaktadır. Devlet, kimliğini kabul etmediği bir toplumun ana dilinin eğitimi için engeller oluşturmaktadır. Toplumun dilini ortadan kaldırmaya çalışarak kültürünü ve kimliğini kaybetmesini sağlamaya çalışmaktadır.

K12: Hiç düşünmedim bilmiyorum ama okullardaki Türkçe hocaları bu konuda büyük rol oynuyor.

K14: Bu alanda çok yeni olduğum için doğru bir değerlendirme yapabilecek bir yetiye sahip olmadığım ve yanlış bir bilgi aktarmak istemediğim için bu soruya cevap veremedim.

K16: Engel bence biraz da kendimiz. Nedendir bilmiyorum ancak kaçmaya çalışıyoruz. Evet, Yunan devletinin de önümüze çıkardığı engeller mevcut. Bunu inkâr etmiyorum, edemem zaten. Fakat beraberce üstesinden gelmemiz gerekir.

K18: Bir önceki soruyu yanıtlarken bu soruya da cevap verdiğimi düşünüyorum.

K19: Burada Pomakçanın da azınlık içinde anadili olması.

K21: Bu konuya yeteri kadar önem verilmemesi.

K22: Bana göre İskeçe’deki Türkçe eğitiminin önündeki engellerden bir tanesi Yunan okulları ve bazı ebeveynlerin “Çocuğum Yunan okuluna gitsin, Yunancayı öğrensin, Türkçeyi zaten konuşuyoruz.” mantığı. Ne yazık ki bu şekilde düşünen ailelerimiz var ve gittikçe sayıları artıyor.

K23: Yunan toplumunun baskısıdır.

K26: Bana göre engel yok ama Türkiye'deki şartlar burada mevcut değil.

K27:

16.3. Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcıların görüşlerine göre İskeçe'deki Türkçe eğitiminin önündeki engeller şunlardır: Devlet politikası, yetersiz öğretmenlerin vazifelendirilmesi, okul binalarının yetersizliği, kişilerin bu konuya yeterince önem vermemesidir. Görüşmeye katılan kişilerin açıklamaları şu şekildedir.

K2: Yunan hükümetinin tutumları.

K15: Bu devlet politikası. Öğrenmemizi istemiyorlar. Kaliteli eğitici yok maalesef.

K13: Azınlık olarak bulunduğumuz Batı Trakya'da Türkçe derslerine kısıtlamalara gidiliyor. Var olan müfredat programına da ehil olmayan yetersiz öğretmenlerin vazifelendirilmesidir.

K20: Günümüz imkanlarında bir eğitimden mahrum kalmanın en öncelikli sebebi insanın kendisidir. Kendisine değer katan şeyleri kendi özünün dışında başka şeylerde aramasıdır. Türkçenin kıymetinin ve öneminin yeterince bilinmemesidir. Elindeki elmasın kıymetini bilmeyip basit ama renkli cam parçalarının kendi elmasından daha değerli olduğunu düşünmesidir.

K24: Türk azınlık okulları ve Türkçe eğitim yok edilmek isteniyor. Yunan devleti Türkçe eğitim ve Türk azınlık varlığından rahatsız. Bunun için de en büyük tehdit olarak gördüğü Türk kimliğini yok etmek için onun varlık sebebi Türk okullarını ve Türkçe eğitimini yok etmeyi bir devlet politikası olarak uygulamaktadır. Türk azınlığın yaşadığı köy ve bölgelerde Türk okullarına destek vereceği yerde tamamen Yunanca eğitim veren Yunan okulları açmaktadır. Türkçe eğitim kademeli olarak her yıl farklı baskıcı uygulama ve bahanelerle yok ediliyor. Türk azınlık öğrencileri Türk okullara rağbet ediyor. Ancak ortaokul ve lise binası yetersiz kalıyor. Devlet bu konuda yeni bina tahsis konusunda yardımcı olmak zorundayken, bu konuda hiçbir şey yapmamaktadır. Bu şekilde Türk öğrenciler Yunan okullarına gitmeye zorlanmaktadır. Ayrıca Türk okullarında Türkçe ve Türkçe dersleri azaltılarak içi boşaltılmaktadır. Bu okullardaki Yunan öğretmenler birer ajan gibi hareket ederek, öğrencileri Yunan okuluna gitmeye teşvik etmektedirler. Türkiye bu konuda Yunanistan'a baskı yapmak zorundadır. Yapmazsa birkaç yıl sonra Türk azınlık eğitimi ve okulları diye bir şey kalmayacaktır.

K25: Türkiye ve Yunanistan arasındaki antlaşmalara bağlı hareket edildiği için bu mesele bizleri aşan bir durum.

K31: Çok tecrübem olmasa da şunları söyleyebilirim: İnsan dili sevmesi için o dili kullanan milleti sevmesi hatta onunla övünebilmesi gerekir. Yani insan milleti ile iftihar edebilirse milletin diline karşı da muhabbet besler ve onu kullanmaktan çekinmez. Başka milletlere özentisi solmaz. Yüzyıllarca insanlığa hizmet etmiş ve ekseriyetle güzellikler sunmuş bir millet olduğumuzu hatırlamak ve hatırlatmak insanlarımızın dilimizi sevip kullanmasında etkili olacaktır.

K32: Özellikle okul binaları ve ilköğretim öğretmenleri çok yetersiz. Azınlık lisesinin binası içler acısı durumda. Bu da her türlü eğitimi olumsuz etkiliyor.

K33: Her şeyden önce Türk okullarına ve Türkçeye karşı ciddi bir devlet baskısı vardır. Çocuklarımızın hem milli hem manevi duygularının gelişmesi hususunda da engeller mevcuttur. Batı Trakya Türkleri olarak biz de bunlara karşı mücadelemizi devam ettirmekteyiz.

17. Daha iyi bir eğitim için önerileriniz nelerdir, nasıl olmalıdır? Açıklayınız.

17.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite okuyan katılımcılar bu konu ile ilgili şu maddelere dikkat çekmişlerdir: Azınlık okullarının bina şartlarının iyileştirilmesi ve ders kitaplarının yenilenmesi, Özellikle Türkçeyi iyi kullanan nitelikli öğretmenlerin olması, ailelerin bu konuda daha da bilinçlenmesi. Bu soruya yönelik katılımcı görüşleri şöyledir:

K3: Daha iyi bir eğitim için bir şekilde dilin yüksek kültür seviyesine çıkarılmasının amaçlanması, bunun için de edebiyat kitaplarına yetkinliğin kazandırılması gerekir.

K4: Daha iyi bir eğitim, ancak daha güzel bir farkındalıkla olur. Eğitim ailede başlar. Çocuğun hayatı boyunca öğreneceği bilgiyi işleyeceği, bilgiden bilgi üreteceği, bilgiden değer üreteceği ve kişiliğinin gelişeceği yer ailedir. Çocuğun davranışlarını şekillendirecek, bilginin kıymetini öğretecek, öğrenmeyi yaşam biçimi haline getirecek, çocuğa olumlu davranışlar kazandırılacak yer öncelikli olarak ailedir. Toplumu oluşturan aile ne kadar kültürlü olursa o ailede yetişen çocuk da o kadar ideal sahibi ve başarılı olur. Evin nitelikli eğitim yuvasına dönüştüğü, eğitimin ibadet olarak kabul edildiği,

değerlerimizin öğretildiği ve olumlu davranışların kazandırıldığı bir ailede yetişen çocuklar başarılı olur. Öğrenci başarısında en önemli faktörlerin; “ilgili veli” ve “nitelikli öğretmen” olduğu gibi, ülke eğitiminin gelişmesinde ve amacına ulaşmasında en önemli faktörler de nitelikli aile ve nitelikli öğretmenlerdir.

K5: Kişisel olarak ezber gerektiren çoğu şeyi sevmiyorum, dersler daha uygulamalı olursa öğrencilerin o konuyu daha iyi kavrayacağını düşünüyorum. Öğretmen ve alan yetersizliğin farkındayım, bu kısıtlılıklar aşılsa sınıf başına düşen öğrenci kapasitesi azaltılabilir ve öğretmen 20-25 kişiden ziyade 5-10 kişiyle daha iyi ilgilenip daha iyi bir eğitim verebilecektir. Teknoloji ile alakalı derslerin süresi ve kalitesi artırılabilir, ekonomi\finans konularında temel dersler olabilir.

K8: Azınlık okullarında eğitim için daha ferah bir alan tahsis edilmesinin, Türkçe eğitimin önünün açılmasının, gençlere eğitimi sevdirmek için gençlik kulüplerinin açılmasının büyük faydası olabilir.

K9: Daha yeni baskı kitaplar ve daha yeni bilgiler gerekli.

K10: En başta öğretmenlerin bilinçli olması ve öğrencilere Türkçeyi doğru bir şekilde kullanarak eğitim vermesi gerekiyor. Bir diğer husus, öğrencilerin asimile olmaması konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerek.

K17: Türkiye’nin Batı Trakya Türk azınlık okullarını yakından takip etmesi, eğitim veren kişilerin yeterli olup olmadıklarının ölçülmesi gerektiğini düşünüyorum.

K28: Daha iyi bir eğitim için okul donanımının iyileştirilmesi gerek. Bunun yanında öğretmenlerin de kendilerini geliştirmesi gerekir.

K29: Ortaokul ve lisede eğitimin tek taraflı olduğunu düşünüyorum. Yani daha çok öğretmen merkezli. Oysa öğrencinin de öğretmene verebileceği bir şeyler olmalı. Kompozisyon yazmak, müzakereler yapmak gibi dersi daha aktif tutacak etkinliklere ihtiyaç var.

K30: Dersler çoğunlukla çok etkinliklere dayalı işlenirse daha verimli olur.

17.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu gruptakilerden bir katılımcı bu soruya cevap vermemeyi tercih etmiş, biri ise çözüm noktasının Türkiye’de eğitim almak olduğunu söylemiştir. Katılımcıların bu konuda genel olarak önemli gördükleri maddeler şunlardır: Hükümetin bu husustaki engellemelerin son bulması, azınlık okullarının bina şartlarının iyileştirilmesi ve ders kitaplarının yenilenmesi, nitelikli öğretmen kadrosu ve ailelerin daha bilinçli olması. Bu madde ile ilgili bulgular şöyledir:

K1: Şu an en iyi çözüm Türkiye’de eğitim görmek. En çok uygulanan da budur.

K7: Eğitimin evden başladığını bildiğimiz göre, ilk olarak temelde ailenin iyi olma/iyileşme arzusu. Azınlık okullarının yapılarının iyileşmesi ve eğitimci kadronun en önemli faktörlerden olduğu kanaatindeyim.

K11: Azınlık okullarımızın asırlık binalarının, derslik ve donanımların yenilenmesi, öğretmenlerimizin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi, öğrencilerin modern metot ve tekniklerle eğitilmesi.

K12: Okullardaki eğitime büyük önem verilmelidir. Özellikle ilkokullardaki Türkçe öğretmenleri daha iyi olmalıdır.

K14: Bu alanda çok yeni olduğum için doğru bir değerlendirme yapabilecek bir yetiye sahip olmadığım ve yanlış bir bilgi aktarmak istemediğim için bu soruya cevap veremedim.

K16:

K18: Daha iyi bir eğitim için tek bir çözüm vardır ki o da Yunan devletinin azınlık Türk Müslüman halkının dil ve din eğitimlerini özgürce yaşamalarına izin vermesidir. Fakat bireysel olarak bir öğrenci için kendi çözümümü söyleyecek olursam: Batı Trakya’dan 15 yaşında ayrılıp daha iyi bir eğitim alabilmek için gurbette büyümektir.

K19: Çocukların Türkçeyi daha iyi öğrenebilmesi için azınlık okulları tercih edilmelidir ve çocukların küçük yaşta Türkçeyi çok iyi öğrenmesi için çaba gösterilmelidir, bu onların diğer dilleri daha kolay öğrenmelerini de kolaylaştıracaktır.

K21: Çocuklara öncelikle erken yaştan destek verilmeli, kitap okuma alışkanlığı onlara aşılanmalı, kelime haznelerini geliştirmek için çaba gösterilmeli. Okullarda nitelikli eğitim kadrosu olmalı, çocukların yetenekleri doğrultusunda yetişmesine yardımcı olunmalıdır.

K22: İskeçe için öncelikle daha büyük ve daha gelişmiş bir okul şart. Çocuğun okul dışında da dil konusunda daha çok desteklenmesi gerek. Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması ve kelime haznesinin zenginliği daha çok önemsenmeli.

K23:

K26: Bütün Türkçe öğretmenleri Türkiye’deki üniversitelerden mezun olmalı.

K27: Anne ve babaların çocuklarıyla daha çok ilgilenmesi, öğrencilerin yeteneklerine göre geliştirmelerinin başarılarına katkı sağlayacağını düşünüyorum.

17.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcıların önerileri çoğunlukla şunlardır: hükümetin engellemelerinin ve

baskının ortadan kalması, nitelikli öğretmenlerin tayin edilmesi, Türkçe ders saatlerinin arttırılması ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılması. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

K2: Özel sektör katkı sağlayabilir. Çocuklar Türkiye’de yazın eğitim kamplarına katılabilir.

K15: Anaokulundan itibaren Türkçenin önemini çocuklara aşılmalı ve bu dili öğretecek kaliteli eğitimciler olmalı.

K13: Lozan Antlaşması’ndan ve diğer anlaşmalardan doğan özerk eğitim hakkımızın iade edilmesini bekliyoruz. İlkokullarımızdan kaliteli Türkçe dersini verecek öğretmenlerin tayin edilmesi ve en büyük engel Türkiye’de eğitim görmüş öğretmenlerimize görev verilmemesidir.

K20: Bizlere elmas ile basit bir camı birbirinden nasıl ayırabileceğimizi öğretebilecek gerçek uzmanlara ihtiyaç var. Bunu maddi bir karşılıktan öte, bir dava uğruna yapabilecek uzmanlar gerekli. Ayrıca denetimi devamlı ve tavizsiz yapacak sistem olmalıdır.

K24: Yunan devletinin yukarıda belirttiğimiz asimilasyoncu politikalarla Türk öğrenciler Yunan okullarına gitmeye zorlanmaktadır. Ayrıca Türk okullarında Türkçe ve Türkçe dersleri azaltılarak içi boşaltılmaktadır. Bu okullardaki Yunan öğretmenler birer ajan gibi hareket ederek, öğrencileri Yunan okuluna gitmeye teşvik etmektedirler. Türkiye bu konuda Yunanistan’a baskı yapmak zorundadır. Yapmazsa birkaç yıl sonra Türk azınlık eğitimi ve okulları diye bir şey kalmayacaktır. Türk okulları tamamen Lozan Antlaşması’nın öngördüğü gibi Türk azınlığın kontrolüne bırakılırsa Türkçe eğitim olması gerektiği gibi olur. Sürekli haksız ve uluslararası hukuka aykırı müdahalelere son verilmezse Türk azınlık eğitimi yok olacaktır.

K25: Batı Trakya Türk azınlığın eğitimi maalesef kanayan bir yaradır. Ana dilimiz Türkçenin zarar görmesi bizi üzmektedir. Türkçe ders saatlerinin arttırılması bir öneri olabilir. Ayrıca lise binası şartları da iyileştirilmelidir.

K31:

K32: Bu konuda köklü değişiklikler gerekiyor ama azınlık eğitiminde bunları yapmak imkansız.

K33: İlk olarak Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinden mezun kişiler okullara tayin edilmelidir. Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak çocukların milli değerlerini geliştirecek faaliyetler düzenlenmelidir. Bunun dışında diplomatik olarak ciddi adımların atılması ve sizin gibi araştırmacıların bu bölgedeki sorunları ele alması gerek. Türkiye’deki eğitim faaliyetleri Batı Trakya Türk azınlığına da yansıtılmalıdır. Türkiye’de sosyal bilimler fakültelerinde okuyan her öğrencinin bu bölgeyi ziyaret etmeleri, burayı tanımaları önemli. Çünkü bu öğrenciler zamanı geldiğinde araştırmalar yapacak. Bununla birlikte karşılıklı kültür gezileri önemli. Ayrıca Kardeş Okul Projesi’nin uygulanmasına Yunan devleti izin vermemektedir, Kesinlikle bunun önü açılmalıdır.

► Türkiye’ye Gelip Eğitim Alma Süreciyle İlgili Yaşantılar

18. Türkiye’ye geldiğinizde Türk öğrenciler sizi nereye konumlandırırdı (Türk, Yunan, soydaş vb.)?

18.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite öğrencisi olan katılımcıların önemli bir kısmı Türk vatandaşı olan öğrencilerin kendilerini Yunan olarak konumlandırıldığını ifade etmiştir. Bazı öğrenciler bu durumla ilgili yaşadıklarını paylaşmıştır. Bu madde ile ilgili elde edilen veriler şu şekildedir:

K3: Türk olduğumu kanıtlamaya çalışsam da bir şekilde Yunan olduğuma inanmak istediler.

K4: Türk öğrencilere Türk olduğumu söylediğim andan itibaren beni hep Türk olarak konumlandırırdılar.

K5: Genel olarak Yunan, her seferinde mübadeleyi açıklamakla uğraştım. Sonrasında doğduğum yeri söylemeden “Balkan Türküyüm.” deyip geçmeye başladım.

K8: Maalesef benim Türk olduğuma inanmadı çoğu.

K9: Yunan

K10: Batı Trakyalıyım dediğimde tam olarak nereli olduğumu anlayamadıkları için Yunanistan diyordum ve bu yüzden Yunan olarak konumlandırıyorlardı ancak bu süreç beraber vakit getirdikçe düzeldi.

K17: Yunan hatta bir akademisyen rahibe olduğumu, ailemin Hristiyan olduğunu iddia etmişti ve dini (İslamiyet’i) araştırmaya gittiğimi düşündü.

K28: Türk olarak konumlandırırdılar.

K29: Yunan.

K30: Yunan

18.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye’de Yunan olarak konumlandırılmıştır. Bununla birlikte Türkiye’nin Batı Trakya Türklerinden habersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu grup katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K1: Ne acıdır ki Batı Trakya Türk azınlığını tanıyan neredeyse yoktu. Daha çok Yunan olarak konumlandırıldım.

K7: Yunan

K11: Yunan.

K12: Yunan.

K14: Her tanıştığım kişiye uzunca kendimi anlatma çabam olmuştu. Bizi unutan veya hiç tanımayan öğrenciler oluyordu.

K16: Kendimi bir şekilde ifade edene kadar hep ‘Yunan’ oldum.

K18: Bu konuda kendimi çok iyi ifade ettiğimi düşünüyorum. Arkadaş çevrem beni Türk olarak konumlandırırdı.

K19: Yunan.

K21: Yunan

K22: Türkiye’ye geldiğimde yabancı olarak konumlandırıldım Genelde ebeveynlerimden birisinin ya da ikisinin birden Yunan olduğu düşünülürdü.

K23: Yunan

K26: Soydaş

K27: Daha çok Yunan, Hristiyan olarak konumlandırıldım. Batı Trakya’da Türk olduğuna inanmayanlar bile oldu.

18.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcıların bu soruya yönelik cevaplarında bir alana yığılma yoktur. Diğer yandan Türkiye’de Yunan olarak konumlandırıldığını ifade edenler Türkiye’dekilerin Batı Trakya Türklerini tanımadığını da belirtmiştir. Elde edilen bulgular şöyledir:

K2: Türk

K15: Bazıları Türk dedi, bazıları Yunan dedi. Bazıları da Yunanistan’da Türk mü varmış, dedi.

K13: Türk

K20: Bunların her birini söylediler: Türk, Yunan, soydaş.

K24: Türk olarak konumlandırdı.

K24: Türk ve soydaş olarak konumlandırıldım.

K31: Maalesef başta sürekli Bulgar olarak nitelendirildiğimizi hatırlıyorum. Ama bu zamanla azaldı ve sonunda kayboldu.

K32: Türk

K33: Bazılarının soydaşın ne anlama geldiğinden bile bîhaber olduğuna şahit oldum. Yunanistan'daki Türk varlığının bilinmediğini gördük. Sürekli yönelttikleri “Siz Türk müsünüz, Yunan mısınız, ne diye aramıza geldiniz?” şeklindeki soruları da bizi hem zor durumda bıraktı hem de üzdü.

19.Siz kendinizi nereye konumlandırıyorsunuz (Türkiye’deki Türklerden biri, soydaş, Yunan vb.)?

19.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu grup katılımcıların tamamı kendini Türk olarak konumlandırıldığını ifade etmiştir. Bazı katılımcılar bu soruyu yanıtlarken daha özele inerek Balkan Türkü, Batı Trakya Türkü, yurt dışı Türkü, Evlad-ı Fatihan gibi tanımlamalar yağımıştır. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Sadece Türk’üm.

K4: Kendimi de Türkiye’deki Türklerden biri olarak konumlandırıyorum.

K5: Yunanistan’da doğan Balkan Türkü.

K8: Türkiye’deki Türklerden biri gibi görüyorum.

K9: Yurtdışı Türk’ü.

K10: Kendimi Batı Trakya Türk azınlığında bir soydaş, yani Türk olarak konumlandırıyorum.

K17: Batı Trakya Türk azınlığı

K28: Türkiye’deki Türklerden biri gibi görüyorum.

K29: Soydaş, Evlad-ı Fatihan

K30. Batı Trakya Türkü

19.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Şu an üniversite okuyan öğrenci grubuna nazaran bu yaş grubu katılımcılar kendilerini tanımlarken daha çok “Yunanistan vatandaşı Türk ve soydaş” ifadelerini kullanmıştır. Görüşme yapılan kişilerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Yunanistan’da yaşıyan Türk soydaşı

K7: Her ikisi de.

K11: Soydaş

K12: Yunan vatandaşı, Müslüman.

K14: Soydaş olarak tanımlamak daha doğru olur sanırım.

K16: Yunan görmediğim kesin. Türkiye’deki bir Türk de olamadım, buna da orası izin vermedi. Sanırım soydaş diye cevap vereceğim.

K18: Bu soruya cevap vermeden önce kendi aidiyet kavramımı yitirdiğimi söylemek istiyorum. Fakat yine de bir cevap vermem gerekirse Yunanistan’da yaşıyan Türk Müslüman topluluğuna ait olduğumu söyledim.

K19: Yunanistan’da yaşıyan Türk.

K21: Türk

K22: Türk kökenli Yunan vatandaşı olarak konumlandırıyorum.

K23: Soydaş

K26: Soydaş

K27: Batı Trakya Türk azınlığı mensubu.

19.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki kişilerin tamamı kendini Türk olarak konumlandırmaktadır. Bazı katılımcılar ise açıklamalarında biraz daha özeleştirerek bunu ifade etmiştir. Bulgular şöyledir.

K2: Türk

K15: Soydaş

K13: Türkiye’deki Türklerden biri, ana kucağında gibi

K20: Evlad-ı Fatihan

K24: Türkiye’deki Türklerden biri ve soydaş olarak konumlandırıyorum.

K25: Türkçe

K31: Hem Türk hem de Bulgar göçmeni Türk olarak konumlandırıyorum.

K32: Türk

K33: Yunanistan sınırlarında yaşıyan milli kültüre sahip Müslüman Türk olarak konumlandırıyorum.

20. Türkiye'ye geldiğinizde şaşırdığınız şeyler nelerdir (sosyal, kültürel, psikolojik vb.)?

20.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Türkiye'nin kalabalık olması (İstanbul ve diğer büyükşehirler), çalışma saatlerinin Türkiye'de uzun olması (siesta saatlerinin olmaması), Türkiye'dekilerin sıcakkanlı ve samimi olması, sürekli politika konuşmaları, asabi ve kaba olmaları, kalabalık ailelere sahip olmaları, Türkiye dışında yaşayan Türkleri tanımamaları ve dışlamaları gibi durumlar halihazırda Türkiye'de üniversite okuyanları şaşırtmıştır.

K3: Türkiye'ye gelene kadar şaşılacak çok bir şey yoktu. Gerek medyadan gerek sürekli gidip gelmelerimizden gerekse de diğer çevrelerden Türkiye'yi tanıyorduk. Ama Türkiye'nin bizi pek de tanımadığını görünce şaşırdık elbette ki.

K4: Türkiye'ye ilk geldiğimde en çok şaşırdığım şey kalabalığı oldu. Aynı şehirde yaşayan aile, akrabalar vardı fakat birbirlerini görmüyorlardı. Ayrıca çok fazla çalışma saatleri var. Yunanistan'a göre bu da çok şaşırtıcıydı. İnsanlar hep bir koşuşturmaca içerisinde.

K5: İnsanların fazla sıcakkanlılığı.

K8: Başta insanlar çoğu asabi geldi bana.

K9: Sürekli politika konuşulması.

K10: Açıkçası şaşırdığım pek bir şey olmadı, kültür açısından herhangi bir farklılık yaşamadım.

K17: Şaşırdığım tek şey, daha dindar bir toplum beklerken öyle olmadığının farkına varmak oldu. Geriye kalanların çoğu aynı kültüre sahip olduğumuz için tanıdık. Bir de Türkiye'de bilinmediğimizi anlamak, dışlanma hissi üzmüştü.

K28: Türkiye'ye geldiğimde kişilerin bana karşı davranışları beni çok şaşırttı. Hemen hemen hepsi kaba davrandı.

K29: Bizim toplumumuzda 3-4 çocuğa sahip aileler azdır ama Türkiye'de çok çocuklu aileler bana sayıca fazla gelmişti.

K30: Türkiye'deki sosyal faaliyet alanlarının fazla olması beni şaşırtmıştı.

20.2. Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu gruptaki kişilerin önemli bir kısmı Türkiye'de şaşırdığı bir şeyin olmadığını ifade etmiş, bir kısım katılımcı ise Türkiye'de yeterince tanınmamalarının kendilerini şaşırttığına vurgu yapmıştır. Öte

yandan Türk vatandaşlarının çıkarıcı tavırları ve para odaklı davranışları şaşkınlık veren diğer hususlardır.

K1: Pek şaşırdığım şeyler olmadı çünkü aynı kültürü taşıyan, paylaşan insanlarız.

K7: Şaşırdığım bir şey yok.

K11: Bizim Batı Trakya’da varlık mücadelesi verdiğimizizi bilmemeleri üzmüştü ve şaşırtmıştı.

K12: Çok fazla çıkarıcılık olması beni şaşırtmıştı.

K14: Küçük yaşlardan itibaren gelip gitme durumumuz olduğu için şaşırdığım veya yadırgadığım bir şey olduğunu söyleyemem.

K16: Şaşırdığım bir şey olmadı.

K18: Beni en çok şaşırtan espri anlayışlarımızın tamamen farklı olmasıydı. Bu da sanırım kültürel farklılıklardan kaynaklanıyor. Ayrıca arkadaşlık ve dostluk ilişkileri büyüdüğüm ortamdan çok daha farklıydı. Büyüdüğüm çevrede arkadaşlıklardan çok büyük fedakârlıklar beklenmezken Türkiye’deki arkadaşlık ortamlarımda benden birçok şeyden fedakârlık yapmam istendi, bu da beni psikolojik olarak çok yormuştu. Fakat yıllar geçtikçe davranış ve tutumlarımın nasıl olması gerektiğini öğrendim. Böylece sosyal açıdan asla baskı altında hissetmedim.

K19: İnsanların çok fazla para odaklı konuşmaları ve bunu günlük hayatlarına yansıtmaları beni çok şaşırtmıştı. Bununla birlikte kişilerin sürekli kredi kartıyla alışveriş yapmaları ve birçok insanın borçlu olması öğrenciyken beni şaşırtan diğer hususlardı.

K21: Şaşırdığım çok bir şey olmadı.

K22: En çok şaşırdığım şey; oradaki Türklerin bizlerden tamamen habersiz olmaları. Batı Trakya’da yaşayan Türklerin varlığından haberi olan kimseyle karşılaşmadım desem yalan olmaz. Her tanıştığım kişiye durumu anlatmak zorunda kaldım.

K23: Türkiye’de çok fazla şaşırdığım bir durum olmadı.

K26: Yunanlar daha rahat insanlar. Türkiye’ye gelince bu karşılaştırmayı yapabildim.

K27: Batı Trakya’daki Türk varlığının bilinmemesi beni şaşırttı.

20.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: 40 yaş üstü katılımcıların Türkiye’deki şaşırdıkları durumlar arasında insanların trafikteki agresif

tavırları, Batı hayranlığı, ideolojik kavgalar, ülkenin ekonomik refah seviyesinin düşüklüğü, Türkiye’de yeterince tanınmamak ve ülkedeki sosyal faaliyetlerin çokluğu bulunmaktadır.

K2: İnsanların trafikte çok agresif olmaları.

K15: Türkiye bizim için ideal bir ülkedir. Hayran olduğumuz bir ülke. Hayran olduğumuz o ülkenin eksikliklerini gördüğümüzde hayâl kırıklığına uğramıştık

K13: Sosyal ve kültürel çevre hemen hemen aynı, bu yüzden şaşırtıcı bir şeyle karşılaşmadım.

K20: Türkiye’deki Türklerin Batı’daki medeniyet zannettiklerine duydukları hayranlık şaşırttı.

K24: En çok şaşırdığım şeyler; özellikle ideolojik kavgalar ve bir kesimin körü körüne Batı hayranlığı, kendi kültürlerine karşı duyarsızlaşmaları. İnsanların kendi ülkelerinin tarihi büyüklüğünü unutmuş olmalarıydı.

K25: On iki yaşımdan itibaren üniversiteden mezun olana kadar Türkiye’de bulundum. Bu durumun da etkisiyle kültürel, sosyal, psikolojik olarak bir farklılık hissetmedim ve şaşırdığım bir durum olmadı.

K31: Türkiye’ye ilk geldiğimiz zamanlarda ülkenin maddi refah seviyesinin yüksek olduğunu zannediyordum. Durumun hiç de böyle olmadığını görmek beni şaşırtmıştı. Ayrıca dışlanmamız da bana garip gelmişti. Yani bir Türk olarak geldiğiniz yerde sürekli Bulgar olarak tanımlanıyorsunuz. Bu pek hoş değil.

K32: Şaşırdığım hiçbir şey olmadı, kendimi evimde gibi hissettim.

K33: Türkiye bizim anavatanımız, bizim için güvenli liman. Türkiye’ye geldiğimizde sevdalandığımız, bağlandığımız unsurlar var. Örneğin; Türkiye’de okunan ezanlar, Türkiye’deki kütüphaneler, camiler... Bununla birlikte sosyal faaliyetler de Türkiye’de çok fazla.

21. Türkiye geldiğinizde ek Türkçe dersleri görmek istediniz mi ya da buna ihtiyaç duydunuz mu? Kendinizi Türkçe konusunda yeterli hissediyor musunuz?

21.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Bu yaş grubu katılımcılardan sadece biri Ek Türkçe dersi aldığını belirtmiştir. Diğer katılımcılar buna ihtiyaç görmediklerini ifade etmiştir. Bu soruyla ilgili bulgular şu şekildedir:

K3: Tamamen yeterliyim.

K4: Türkiye'ye geldiğimde ek olarak Türkçe dersleri görme ihtiyacı duymadım.

K5: Türkçe konusunda kendimi yeterli hissediyorum.

K8: Kendimi Türkçe konusunda yeterli hissediyorum.

K9: Evet, yeterliyim.

K10: Gerek duymadım.

K17: Evet, bir yıl boyunca akademik Türkçe eğitimi aldım.

K28: İhtiyaç duymadım. Kendimi yeterli hissediyorum.

K29: Kendimi yeterli hissediyorum.

K30: İhtiyaç duymadım. Kendimi yeterli hissediyorum.

21.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu kişilerin hiçbiri Türkiye’ye geldiklerinde ek Türkçe dersi almamıştır. Bazı katılımcılar ise birtakım sorunlar yaşasa da böyle bir girişimde bulunmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular şöyledir:

K1: Türkiye’ye lise yıllarında ilk geldiğimde Türkçe konuşma, iletişim kurma açısından zorluk yaşadım elbette. Şöyle bir gerçek var; her ne kadar dili aileden, çevreden öğrenmiş olsak da dil kullanımı bakımından kısır bir çevrede büyüdük yetiştik. Bu durum dili kullanmamıza çok yansımıştır. Tabii bu zamanla bulunduğumuz ortam, yaptığımız okumalarla değişmiştir.

Evet, kendimi Türkçe konusunda yeterli hissediyorum. Ancak yine de çocukluk yıllarımızda aile, okul ve toplumda dilin kullanılmayışının; kelimelerin, kavramların kısır olduğu ortamda büyümemizin getirdiği eksikler var.

K7: Böyle bir ihtiyacım hiçbir zaman olmadı. Kendimi yeterli hissediyorum.

K11: Hayır, ek Türkçe derslerine ihtiyaç duymadım. Başta Trakya şivemden dolayı alay konusu olsam da zamanla İstanbul ağızıyla Türkçe konuşabilme yetisine sahip oldum.

K12: Hayır, ihtiyaç duymadım.

K14: Hayır ihtiyaç duymadım.

K16: Hayır, istemedim. Türkçe konusunda kendimi her zaman yeterli gördüm, asla bir zorluk yaşamadım.

K18: Türkiye'ye geldiğimde eğitimime devam etmek için Türkçem gayet yeterliydi. Tabii yıllar geçtikçe de çok fazla ilerleme gösterdim fakat ek bir derse hiç ihtiyaç duymadım.

K19: Gerek duymadım, kendimi yeterli hissediyorum.

K21: Gerek duymadım.

K22: İhtiyaç duymadım.

K23: İhtiyaç duymadım.

K26: Ek ders almadım ama Türkçe konuşurken yeterince akıcı olmadığımı düşünüyorum.

K27: Ek derse çok ihtiyacım olmadı ama tabi ki anlamadığım bilemediğim kelimeler deyimler oldu.

21.3. Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre 40 yaş üstü katılımcılardan sadece biri zorunlu olarak Türkçe dersi almıştır. Diğer katılımcılardan bazıları ihtiyaç hissetse de bu sorunu kendi çabalarıyla aşmaya çalışmıştır. Bulgular şöyledir:

K2: Evet, yeterliyim.

K15: Türkçem yeterliydi.

K13: Ek Türkçe dersi görmedik. Türkçemiz yeterliydi.

K20: Gerek duymadım.

K24: Yeterli hissediyordum, gerek duymadım.

K25: Ek Türkçe dersi almadım ama ilkokulda aldığımız eğitim yeterli olmadığından ortaokul eğitimi için Türkiye'ye geldiğimde zorlandım.

K31: Türkiye'ye ilk geldiğimizde zorunlu 3 aylık Türkçe kursuna gittik. Tabii şimdi kendimi yeterli hissediyorum.

K32: Bir kursa gitmedim ama kaldığım pansiyondaki öğrenciler bana çok yardımcı olmuşlardı.

K33: Türkiye'ye geldiğimde özellikle ortaokul döneminde Türkçe konusunda zorlandım ama bu yönde gayret göstererek bu sorunları aştım.

22. Türk arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıldır? Konuşurken sizi anlamadıkları zamanlar oluyor mu? Ya da sizin anlamadığınız kelime, cümle, deyimlerle karşılaştınız mı?

22.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite okuyan İskeçeli öğrencilerin önemli bir kısmı Türkiye’deki kişilerle konuşurken bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Bazı katılımcılar birtakım sorunlar yaşasa da iletişim kurmayı engelleyecek bir durum olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K3: Hiç olmadı.

K4: Türk arkadaşlarım ailem gibi oldular. Zaman zaman sohbet esnasında konuşmamda onlara göre tabii ki de farkım oluyordu. Yabancı bir ülkeden geldiğimi anlardı. Fakat eğitim-öğretimim boyunca Türkçem çok daha fazla gelişti ve bundan dolayı da çok mutluyum.

K5: Gayet rahat iletişim kuruyorum, anlamadığım kelime olunca da soruyorum.

K8: Pek olmaz. Arada bir bazı kelimeleri anlamadığım oldu ama bu da çok az.

K9: Hayır olmuyor. Her şey çok açık ve net.

K10: Hayır.

K17: Türk arkadaşlarımla kardeş gibiyiz. Kendimi ifade edemediğim durumlar oldu fakat bana destek oldular. Anlamadığım kelime ve cümleyle karşılaştım, zamanla Türkçe kelime haznemi zenginleştirdim. Evet, anlamadığım deyimler de oldu ve bu konuda çok eksik olduğumu hissettim. Kendimi Türk olarak tanımlayıp Türk tarihini, deyimlerini bilmediğim için utanç duymuştum. Zamanla kendi özünü Yunan kültüründe kaybetmeye meyilli biri olduğumu hissedip kendime kızmıştım.

K28: Arkadaşlık kurabildiklerimle aram iyidir.

K29: Türkçeyi anlamakla ilgili bir sorunum olmadı.

K30: Türk arkadaşlarımla iletişimim çok iyi. Benim onları anlayamadığım veya onların beni anlamadığı durum olmadı.

22.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcıların geneli Türkiye’deki arkadaşlarıyla iletişimlerinin güzel olduğunu ifade etmiştir. Diğer yandan bazı katılımcılar zaman zaman anladıkları deyimlerin olduğunu belirtmiştir: Elde edilen veriler şöyledir:

K1: Çok şükür iyiydi. Evet, bazen olurdu. Batı Trakyalıların kendilerine özel cümleleri vardır. Zaman zaman komik anlar yaşadık bu yüzden.

K7: İlişkilerimiz çok iyi. Genel olarak anlaşıyoruz. Bazen anlamadığım deyimler olmuştur.

K11: Yunanistan'dan gelmiş olmam başta bir soğukluk oluşturmuş olsa da zamanla çok iyi arkadaşlar olduk. Beni gayet güzel anlıyorlardı. Anadolu'da kullanılan bazı deyimleri ve yemek adlarını bilemediğimde kendilerine soruyordum. Onlar da açıklıyorlardı.

K12: Genel olarak ilişkilerim iyidir. Evet, çok az da olsa böyle bir durumla karşılaştığım olmuştur.

K14: Gayet iyi. Hayır hiç öyle bir sorun yaşamadık.

K16: Her zaman gayet iyi anlaştım. Genelde yurt dışından olduğumu öğrendiklerinde verdikleri tepki hep şaşkınlık oldu.

K18: Özellikle deyimler konusunda çok fazla sıkıntı çektiğim doğrudur fakat ne demek olduğunu sorduğumda cevaplamayacak veya benimle dalga geçecek biriyle karşılaşmadım. Bu yüzden benim için zorlayıcı da olmadı.

K19: Genelde hiç fark yok, anlaşabiliyoruz.

K21: Arkadaşlarımla iletişim sorunu yaşamadım. Bazı kelime ve cümlelerle ilk defa Türkiye'de karşılaştım.

K22: İlişkilerimiz gayet iyiydi. Dil açısından beni anlamadıkları zaman olmadı.

K23: Türk arkadaşlarımla aram çok çok iyidir. Birbirimizi anlamadığımız durumlar olmadı.

K26: Hayır, böyle bir durum olmadı.

K27: Türkiye'de güzel arkadaşlıklar kurduk, hâlâ sosyal medya hesaplarında iletişim halindeyiz. Şivemi farklı buldukları oluyor tabii.

22.3. Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşme yapılan bu grup kişilerin geneli Türkiye'deki arkadaşlarıyla ilişkilerinin iyi olduğunu ifade etmiştir. Bunun dışında bazı katılımcılar zaman zaman karşılıklı olarak birbirlerinin konuşmaları yadırgadıklarını belirtmişlerdir. Bulgular şöyledir:

K2: Hayır.

K15: Anlaşmada sıkıntı çekmedik. Bazen devrik cümleler kursak da çok problem olmadı.

K13: Zaman zaman şive farklılığından dolayı anlaşılamayabiliyorduk. Mesela: üç, üj gibi.

K20: Arkadaşlık ilişkilerimiz çok iyiydi. Sadece yöresel farklılıktan dolayı anlayamadığım kelime, cümle oluyordu.

K24: Genelde sorun yaşamadım.

K25: Gayet iyi anlaştığımızı söyleyebilirim.

K31: Herhangi bir problem olmadı çünkü ömrüm onların arasında geçti. Artık çoğu göçmen olduğumu anlayamıyor bile. Nadir olmakla birlikte çok kullanılmayan deyim, atasözü vb. duyarsam takıldığım oluyor.

K32: Türk arkadaşlarımla ilişkilerim çok iyiydi.

K33: Türk arkadaşlarımızla ilişkilerimiz çok iyiydi, arkadaşlıklarımız hâlâ da devam ediyor. Ortaokuldan bu yana otuz yılı aşkın süredir devam eden arkadaşlıklarım var.

Tabii zaman zaman bizim konuşmalarımızı garip buldukları zamanlar oldu. Türkiye’de de yöreden yöreye Türkçeyi kullanma biçimi değiştiği için bizim de onları anlayamadığımız zamanlar oldu ama karşılıklı anlayış gösterdik.

23. Uluslararası öğrenci (Türkiye ve Yunanistan dışından) arkadaşınız var mı? Onlarla bir aradayken kendinizi Türkiye’deki arkadaşlarınıza mı yabancı arkadaşınıza mı kendinizi daha yakın hissettiniz? Neden?

23.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: İskeçeli öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlarda çeşitlilik mevcuttur. Bulgulara göre bazıları kendini Türk vatandaşı olan arkadaşlarına, bazıları ise uluslararası olanlara yakın hissetmektedir. Kendini uluslararası öğrencilere yakın hisseden katılımcıların genel olarak gerekçeleri kader ortaklığı, gurbetçi olma durumudur. Bazı katılımcılar ise çok fark hissetmediğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K3: Türkiye’deki arkadaşlarıma çok daha yakınım ama kamusal alanda diğer yabancılarla da Türkçe konuşuyoruz zaten, pek bir şey fark etmiyor. Yine de yabancılarla daha özel alanda sorunlar çıkabileceğini düşünüyorum. O yüzden Türklerle daha iyi anlaşıyorum diyorum.

K4: Uluslararası bir sürü arkadaşım oldu. (Bosna, Almanya, Arnavutluk gibi) fakat her daim Türk arkadaşlarıma kendimi daha yakın hissettim. Çünkü ben de bir Türkü’m ve kültür açısından da kendimi daha yakın hissediyorum.

K5: Yakınlık konusunda herhangi bir fark hissetmedim, kaldığım yurttan zaten bir sürü farklı millettten öğrenci olduğundan arkadaşım sayım fazla diyebilirim.

K8: Birkaç arkadaşım oldu. Özbek ve Marokan arkadaşlarım oldu. Türkiye’dekiyle daha yakın hissettim kendimi çünkü diğerlerinin kültürel yapıları bana çok farklı geldi.

K9: Evet, oldu. Onlara kendimi yakın hissetmedim.

K10: Evet yabancı arkadaşım var, kendimi herkese yakın hissediyorum.

K17: Evet, yabancı arkadaşlarım oldu. Yaşam koşulları ve aynı duyguları paylamamız sebebiyle onlara daha yakın hissettim. Hasretlik ve aile eksikliğini ortak yanlarımız.

K28: Evet, uluslararası arkadaşım var. Ona kendimi daha yakın hissediyorum çünkü ikimiz de gurbetteyiz.

K29: Avrupa’dan gelen Türk kökenli arkadaşlarıma kendimi daha yakın hissediyordum. Onlarla gerek para birimi, gerek çikolatalar, Avrupa sorunları, Avrupa’da İslâm gibi konuları tartışabiliyorduk.

K30: Evet, var. Kendimi Türkiyeli arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum. Türkçeyi kullanma şeklim de onlara yakın.

23.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş altı kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcılarının bir kısmın uluslararası arkadaşı varken bazılarının ise yoktur. Uluslararası arkadaşı olan kesimde de çeşitlilik vardır. Kendini uluslararası öğrencilere yakın hissedenler çoğunlukla gurbetçi olma durumunun etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar için de çok bir fark yoktur. Elde edilen veriler şöyledir:

K1: Evet, var. Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesinde okudum. Okuduğum dönemde 62 farklı ülkeden öğrenci kardeşlerimiz vardı. Dil ve kültür anlamın da yerli Türk arkadaşlarla daha yakın hissedirdim doğal olarak. Ancak her ne kadar Türk olsam da yurt dışından gelmemin, gurbetçi “yabancı statüsünde” sayılmamın diğer yabancı arkadaşlarla da yakın bir ilişki kurmam konusunda etkisi oldu.

K7: Her ikisi de.

K11: Uluslararası öğrenci arkadaşım olmadı.

K12: Evet, var. O arkadaşım ile iletişimin farklıdır, kendimi her zaman ona yakın hissettim.

K16: Evet, oldu. Sanırım ben her iki tarafın yanında da kendimi hep çok iyi hissettim. Her ikisine de ayak uydurabildiğimi düşünüyorum.

K18: Türkiye'deki arkadaşlarıma daha yakın hissederim. Gözlemlerime göre diğer milletlerden olan arkadaşlarım kendilerini Türkiye'de ve Türklerin yanında daha fazla gurbette hissederken, ben yabancı bir yerdeymişim gibi hissetmiyordum.

K19: Uluslararası öğrenci arkadaşım olmadı.

K21: Böyle bir arkadaşım Makedonya'dan oldu sadece. O yüzden kıyaslama yapma şansım fazla yok.

K22: Ben beş yıl boyunca hep yabancı arkadaşlarla aynı odalarda kaldım. Örneğin, öğrenciliğimin ikinci senesinde oda arkadaşlarım Sırbistanlı, Vietnamlı ve Sudanlı idi. Onlarla mecburen İngilizce konuştuk. Ama hem Türk arkadaşlarımdan hem de yabancı arkadaşlarımdan bulunduğu ortamlarda yaşadığımız gurbetlik (aileden uzakta olmak) açısından yabancı arkadaşlarıma daha yakın, dil açısından ise Türk arkadaşlarıma daha yakın hissettim.

K23: Uluslararası öğrenci arkadaşım olmadı.

K26: İkimiz de Türkiye'de yabancı konumunda olduğumuz için uluslararası öğrencilere daha yakın hissettim.

K27: Evet. Bazı konularda Türkiye'deki, bazı konularda ise uluslararası arkadaşlara daha yakın hissettim. Mesela; Türk olsak da bize yabancı, Yunan, Hristiyan olarak bakıldı. Uluslararası öğrencilerle benzerdik bu anlamda. Yemek, gelenek konusunda ise Türkiye'deki arkadaşlara daha yakın hissettim.

23.3. Daha Önce Türkiye'de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşme yapılan bu gruptaki kişilerin önemli bir kısmının uluslararası arkadaşı olmuştur. Bu kişilerin çoğu kendini Türk vatandaşı arkadaşlarına yakın hissettiğini ifade etmiştir ancak uluslararası öğrencilere yakın hissettiğini belirten de mevcuttur. Bunun sebeplerinden biri kader ortaklığı, gurbeti olma durumudur. Bulgular şöyledir:

K2: Hayır.

K15: Evet, oldu. Onlarla uluslararası öğrenci oluşumuz dolayısıyla ayrı bir bağımız oldu tabii. Sonuçta aynı kaderi paylaşıyoruz. Ama Türk öğrencilerle de çok iyi dostluklarımız oldu.

K13: Yoktu.

K20: Evet, oldu. Yakınlık hissi millete göre değil, kişiye göre değişti.

K24: Türkiye'deki arkadaşlara daha yakın hissediyorum. Sebebi basit: inanç, kültür ve alışkanlıklar.

K25: Hayır, yok.

K31: Böyle arkadaşlarım var. Kendimi Türk vatandaşı arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum. Sanırım düşünme işlemimi Türkçe üzerinde yaptığım için. Ayrıca kültür ortaklığından kendimi onların yanında daha rahat hissediyorum.

K32: Daima kendimi Türk arkadaşlarıma yakın hissettim. Onları hiçbir zaman unutmam.

K33: Her zaman Türk olanlara kendimi yakın hissettim.

24. Bir Yunan arkadaşınızın olduğu bir grup içinde kendinizi Türk olanlara mı Yunan olana mı yakın hissediyorsunuz?

24.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Elde edilen verilere göre bu grup Katılımcılarda Yunan arkadaşı olmayanlar mevcuttur. Yunan arkadaşı olanların ise çoğunluğu kendini Türk olanlara yakın hissetmektedir. Bir katılımcı ise bu durumun kişiye göre değiştiğini belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

K3: Türk olanlara.

K4: Hiç Yunan arkadaş grubum olmadı.

K5: Türk olanlara.

K8: Türk olana daha yakın hissediyorum.

K9: Yunan arkadaş grubum olmadı.

K10: Türk olanlara.

K17: Türk olanlara.

K28: Bu kişiye göre değişen bir durum.

K29: Türk olanlara.

24.2. Daha önce Türkiye'de okuyan 40 yaş altı kişiler: Bu yaş grubu katılımcılardan ikisinin Yunan arkadaşı bulunmamaktadır. Yunan arkadaşı olanlardan bir katılımcı ise bu durumun kişiye göre değiştiğini ifade etmiştir. Diğer katılımcıların tamamı kendilerini Türk olanlara yakın hissettiğini belirtmiştir. Elde edilen veriler şu şekildedir.

K1: Türk olanlara.

K7: Yunan arkadaşım yok.

K11: Türk olanlara.

K12: Yunan vatandaşı Türk'e

K14: Türk.

K16: Yunan arkadaş grubum olmadı.

K18: Arkadaşa göre değişiyor açıkçası.

K19: Türk olanlara.

K21: Türk olanlara.

K22: Kesinlikle Türk olanlara daha yakın hissediyorum.

K23: Türk olanlara.

K26: Türk olanlara.

K27: Genellikle Türk olanlara daha yakın hissediyorum fakat yakınlık hissi değişkenlik gösterebiliyor. Duygularımızın kaynağı, onların bize karşı olan tavırları, tepkileri, davranışları.

24.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcıların geneli Yunanlıların da olduğu ortamlarda kendilerini Türk olanlara yakın hissetmektedir. Bir kişi ise bunun o kişinin karakterine göre değişeceğini belirtmiştir. Bulgular şöyledir:

K2: Türk olanlara.

K15: Yunan arkadaş gurubum yok.

K13: Kendimizi hep Türk arkadaşlarımıza yakın hissederdik.

K20: O kişinin insanlığına göre değişir.

K24: Kesinlikle Türk olana daha yakın hissediyorum.

K25: Türk olanlara daha yakınım.

K31: Elbette Türk olanlarla daha yakın hissediyorum.

K32: Türk olanlara.

K33: Yunan grubun olduğu ortamlarda çok bulunmam. Böyle durumlarda birbirimize karşı mesafeliyizdir.

25. Yabancı olduğunuz için Türk arkadaşlarımızın sizlerle yakın arkadaşlık kurmaktan çekindiler mi, kendinizi yabancı biri olarak hiç hissettiniz mi, düşündüğünüz mü?

25.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Türkiye’de üniversite okumakta olan İskeçeli öğrencilerin çoğunluğu kendilerini burada yabancı hissetmediğini belirtirken bazıları ise bu duyguyu yaşamıştır. Katılımcılar arasında Yunanistan’dan geldiği için daha fazla ilgi gördüğünü söyleyenler de mevcuttur. Elde edilen bulgular şöyledir:

K3: Tam tersi, “Yunan”ım ya(!) manasız bir ilgiyle karşılaştım ama bu daha çok yabancı hissettirdi.

K4: Benimle arkadaşlık yapmaktan çekinen kimse olmadı. Fakat lisans hayatımda Sınıftayken uluslararası öğrencileri ayrı bir şubeye toplamışlardı. O zamanlar Türk vatandaşı olan diğer öğrenciler bize kolaylık sağlandığını ve hocaların sınavlarda bize yardım ettiklerini düşünmüşlerdi. Bu bizi çok üzmüştü.

K5: Kendimi yabancı biri olarak hiç hissetmedim. Yunanistan’da doğdum dediğimde meraklı sorularla genel olarak karşılaştım.

K8: Yakınlık kurmaktan çekinmediler. Başta biraz kendimi yabancı biri olarak hissettim çünkü bulunduğum bölgeye ilk defa gelmişim. Alışınca bu yabancılık gitti.

K9: Hayır, hiç öyle bir durum ile rastlamadım.

K10: Hayır.

K17: Çok hissetmedim ama zaman zaman hissettirdiler. Bu durum beni çok üzdü çünkü doğup büyüdüğüm yerde, dedelerimiz Türkiye’nin bizden haberi olduğunu ve ana vatanımız olduğunu söylerdi hep.

K28: Arkadaşlık kuranlar var tabii ama genelde yabancı olduğum için bana karşı mesafeli oldular.

K29: Hayır.

K30: Böyle bir durum yaşamadım, bu sayede kendimi yabancı olarak hissetmedim.

25.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: 40 yaş altı katılımcıların önemli bir kısmı kendilerini Türkiye’de yabancı hissetmediklerini ve Türkiye’dekilerin arkadaşlık kurmaktan çekinmediklerini söylemiştir ancak bunun tersi

durumları yaşadığını ifade eden katılımcılar da mevcuttur. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

K1: Hayır, hissetmedim. Öyle bir zorluk da oluşmadı.

K7: Hayır.

K11: Evet başta çekindiler. Bu durum başta biraz beni üzmüştü. Fakat zamanla beni tanıdıklarında çok iyi arkadaş olduk. Türkiye’deki birçok arkadaşım hala sık bir şekilde iletişim kurmaktayım.

K12: Evet, çekindiler. Yabancı olarak hissediyorum.

K14: Hayır hiç böyle bir yabancılık hissetme durumum söz konusu olmadı.

K16: Aksine yabancı olduğumu öğrendikleri zaman hakkımda detaylı bilgi edinmek için soru yağmuruna tutuluyorum, merak ediyorlar.

K18: Hayır, öyle bir durum yaşamadım.

K19: Pek hissetmedim, arkadaşlık konusunda yabancılık çekmedim.

K21: Olumsuz bir durum yaşamadım.

K22: Öyle bir durum yaşamadım.

K23: Hayır, hiçbir zaman böyle hissetmedim.

K26: Çekinmediler ama kendimi yabancı olarak hissettim.

K27: İskeçe’den veya Batı Trakya’dan arkadaşlarım olduğu için çok yabancılık hissetmedim. Türkiyeli arkadaşlarımızın tutumları beni çok fazla etkilemedi fakat Yunan olarak tanımlanıp olumsuz tepki almak üzücü bir durumdu.

25.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre bu gruptaki kişilerden yalnızca biri öyle durumlar yaşamıştır. Diğer katılımcıların tamamı yabancılık hissetmediğini belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

K2: Hayır.

K15: Hayır, asla. Çok iyi dostluklar kurduk.

K13: Hiç hissetmedik. Tam tersine çok yakın ilgi gördük. Hâlâ arkadaşlığımız sürüyor.

K20: Hayır

K24: Hiçbir zaman Türkiye’deki soydaşlarım benimle arkadaşlık kurmaktan çekinmediler. Beni her zaman kendilerinden biri olarak gördüler. Benim Batı Trakya Türk azınlık mensubu olduğumu ben söyleyince öğrendiler. Türk Azınlık ilkokulu ve

lisesine devam etmem Türkçemin ilerlemesinde, Türkiye’de Türk gibi muamele görmemde etkili oldu.

K25: Türkiye’de kendimi “yabancı” olarak hiç hissetmedim.

K31: Böyle anlarım oldu.

K32: Hayır

K33: Çekinmediler. Yaşama biçimimizi, yetiştirme tarzımızı gördükçe, yani tanıdıkça yakınlık gösterdiler. Her türlü sosyal aktivitede birlikte bulunduk. Bu anlamda bize kucak açan okul ve yurt idarecilerine, hizmetli kadrosuna müteşekkirimiz. Onlar bize sahip çıktı, bizi misafir gibi gördü. Bu da bizim daha kolay uyum sağlamamıza vesile oldu. Kendimi asla bir yabancı gibi hissetmedim.

26. Türkiye’de karşılaştığınız ve birlikte yaşadığınız insanların size karşı tutumları nasıldır? Türkiye’deki insanlar sizlere ön yargılı davranıyorlar mı?

26.1. Halihazırda Türkiye’de Üniversite Okuyanlar: Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplarda çeşitlilik mevcuttur. Bazıları önyargıyla karşılaşmadığını söylemiş, bazıları ise böyle durumlar yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şöyledir:

K3: Ön yargıdan kasıt Yunan olduğum yönünde oluyor ama zamanla öğreniyorlar.

K4: Hayır.

K5: Ön yargılı davranana hiç denk gelmedim ama dolandırılma ihtimalime karşı özellikle taksicilere “Yunanistan değil, Balkan Türkü’yüm.” diyorum.

K8: Aslında bazıları okuduğum fakülte yüzünden bana ön yargılı davranmıştı. “Yunanistan’dan gelip bula bula ilahiyat bölümünü mü buldun?” diyenler de olmuştu. Bu beni çok şaşırtmıştı.

K9: Hayır, aksine benim hakkında daha çok bilgi edinmek istiyorlar.

K10: Hayır.

K17: Çoğu kardeşim gibi hissettirdi, karaktere bağlı olarak farklı durumlar oldu.

K28: Tanışma aşamasında önyargılı olanlar var. Durum anlaşıncaya ön yargı kalkıyor.

K29: Hayır ama başıma bir kez böyle bir olay geldi. Üniversitede ailesi aşırı sol görüşlü olan bir kızla oda arkadaşı olmuştum. Yunanistan’dan geldiğimi söyleyince beni dine mesafeli zannetmişti. Ama tam tersi olunca birbirimizden pek hoşlanmadık.

Türkiye'nin şimdiki durumunun kötü olduğunu ve bunun sebebinin İslâm olduğunu söylemişti. Beni dindar olarak gördüğü için aramıza mesafe koymuştu.

K30: Bana karşı hep iyidiler. Benimle daha fazla iletişim kurmaya çalıştılar.

26.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bu yaş grubu katılımcılardan da hem ön yargıyla karşılaştığını ifade eden hem de böyle bir durum yaşamadığını söyleyenler olmuştur. Katılımcıların cevapları ve verdikleri örnekler şu şekildedir:

K1: Genelde “Nerelisin?” diye sorulduğunda “Yunanistanlıyım.” dediğim zaman ciddi şaşırma oluyor. Klasik ilk soru da hemen beraberinde geliyor, “Sen Yunan mısın?” Maalesef toplumun büyük bir kısmı Batı Trakya Türk azınlığından habersiz. Hiç unutamadığım bir olay olmuştu. Yolda yürürken polis kimlik istedi. İkametimi verdim. Polisin o anki yüz ifadesini hiç unutmam: “Kardeşim, sen Batı Trakya Türküsün. Sana niye yabancı ikamet veriyorlar, böyle bir şey olur mu?” diye kızdı. Ben de polise sevinçli bir şekilde: “Allah sizden razı olsun. Sekiz yıldır buradayım. Daha önce bize tanıyan, duyanla karşılaşmadım. Sizinle ilk defa karşılaşmış oldum.” diyerek kendisine teşekkür ettim.

K7: Gayet iyi. Hayır.

K11: Evet başta bir ön yargıları oluyordu ve bundan dolayı biraz soğuk davranıyorlardı. Beni tanıdıkça tutumları olumlu yönde değişiyordu.

K12: Farklı bir gözle bakıp yabancı gibi davrandıkları olmuştur hatta Yunanistan hakkında hoş olmayan yorumlar yapmışlardı ve ön yargılı davranıyorlardı.

K14: Ön yargılı davranacak kimselerle karşılaşmadım sanırım. Genel olarak herkes, her zaman çok sıcakkanlı ve sarıp sarmalayıcıydı.

K16: Bu tarz bir şey de yaşamadım, karşılaştığım herkes ile çok iyi geçindim, eğitim hayatım boyunca da güzel anılar biriktirmeme vesile oldular.

K18: Her zaman iyiydi. Ayrıca kendimi her zaman Türk olarak tanıttığım için kimsenin bana ön yargıyla yaklaştığını hissetmedim.

K19: Hayır, gayet normal. Biraz aşırı ilgili olan arkadaşlarım oldu, yabancı hayranlığı olanlarla karşılaştım.

K21: Ön yargılı değildiler, gayet sıcak davrandılar.

K22: Türkiye’de dış görünüşümden yabancı uyruklu olduğum anlaşılmıyordu. Konuştuğumda aksan farklılığından dolayı nereli olduğumu sorarlardı. Ya da “Bosnalı mısın?” diye sorarlardı. Yunanistan deyince garipsenirdi. Üniversitedeki hocalarım soy ismimden dolayı evli olduğumu düşünürdü. Türk olup yabancı biriyle, Yunan vatandaşıyla, evli olduğumu zannederlerdi. Bunun sebebi de kimlikte ismimin Latin alfabesi ile biraz farklı yazılıyor olmasıydı.

K23: Hayır, öyle bir ön yargı ile karşılaşmadım.

K26: Hayır.

K27: İyi ki geldin, diyenler oldu. Yunanistan’da Üniversite mi yoktu niye geldin, aileden kim Hristiyan ya da Yunan, diye soranlar oldu. Ben burslu okumuştum burslu olduğum için sanki onların hakkını yiyormuşum gibi davrananlar oldu, orada bulunmamızdan rahatsız olanlar oldu. Sizi İzmir’de nasıl denize döktük, diyen oldu, Batı Trakya’da Türk mü var, deyip inanmayalar oldu. Türkçe bilmeme şaşırانlar oldu. Hem olumlu hem de olumsuz.

26.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı 40 yaş üstü katılımcıların bir kısmı Türkiye’ye geldiklerinde kendilerine yönelik hiçbir ön yargı hissetmediğini ifade ederken birkaç katılımcı da böyle durumlar yaşadığını belirtmiştir. Bu katılımcılar ön yargının sebebini de Türkiye’de Batı Trakya Türklerinin tanınmamasına bağlamıştır. Elde edilen bulgular şöyledir:

K2: Bilgisiz olan kesim bizi farklı bir yere konumlandırıyor.

K15: Bizi tanıyanlarla problem yok ama tanımayanlar mesafeli tabii.

K13: Hayır, hatta bazen “Siz bizden daha asil Türk’sünüz.” diyenler bile oldu.

K20: Hayır, gayet olumlu.

K24: Türkiye’de karşılaştığım insanlar bana hiçbir zaman olumsuz tutum takınmadılar. Kendilerinden biri olarak muamele ettiler. Hatta Batı Trakya Türk azınlık mensubu olduğunu öğrendiklerinde pozitif ayrımcılık yaptılar. Beni hep el üstünde tuttular, sürekli yardımcı olmaya çalıştılar.

K25: Yunan vatandaşı olduğumuzu öğrenip şaşırانlar oldu. Durumumuzu anlatma gereği duyduğum anlar yaşadım. Varlığımızla ilgili bilgi sahibi olmayanlar bile var.

K31: Türkiye'ye göçümüzün ilk yılında böyle durumlar yaşadık. Onun dışında diğer insanlara gösterdikleri muameleden farklı bir davranış görmedim.

K32: Hayır, böyle bir durum yaşamadım.

K33: Maalesef hem İstanbul insanının hem de Anadolu'dan gelen çoğu insanın Balkanlarda yaşayan Müslüman Türk nüfustan haberdar olmadığını, oradaki etnik yapıyı bilmediklerini gördük, bu da bizi üzmüştür. Batı Trakya dediğimizde Türkiye'nin Trakya Bölgesi'ni zannedenler oldu. Hele de "Biz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değiliz." dediğimiz zaman "Siz neysiniz, necisiniz, nereden geldiniz, nasıl geldiniz?" tarzındaki sorular çok olmuştur ve bunlar bizi zor durumda bırakmıştır. Ön yargılı davranan insanlar da yerine göre oldu ama bizim içinde bulunduğumuz insanlarda bu anlamda duyarlılık ve bilinç hakimdi.

27. Yunanistan'dan geldiğinizi söylediğinizde ve Türkçe konuştuğunuzda şaşırın, olmaz öyle bir şey diyen oldu mu?

27.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Şu an üniversite okuyan İskeçeli öğrencilerin tamamı Türkiye'dekilerin kendilerinin Türkçe konuşmalarına şaşırdığını ifade etmiştir. Bazıları bu durumu Türkiye'dekilerin Batı Trakya Türklerini tanımamalarına bağlamıştır. Bulgular şöyledir:

K3: "Türkçeyi nereden öğrendin?" diye soran oluyor, bazen de "Türkçeyi nasıl bu kadar iyi konuşabiliyorsun?" diye soranlar var.

K4: Evet. Yunanistan'da yaşayan Türklerin olduğunu bilmeyen bir sürü arkadaşım vardı. Türk'üm dediğimde genelde "Baban mı Türk yoksa annen mi Türk?" gibi sorularla karşılaştım.

K5: Mübadeleyi bilmeyen kişiler "Türkçen aynı bizim gibi, nasıl oluyor?" diye şaşıyor.

K8: Şaşırın oldu fakat olmaz öyle bir şey diyen olmadı.

K9: Evet.

K10: Bazı durumlarda oldu.

K17: Evet hatta konuşmamdan dolayı "Yunan Türkü" diyen bile oldu.

K28: Zaman zaman oluyor.

K29: Çok oldu, hâlâ da oluyor.

K30: Evet, oluyor.

27.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: Bulgulara göre bu yaş grubu katılımcılardan biri hariç hepsi böyle bir durumla karşı karşıya kalmıştır. Şu an üniversitede okuyanlarda olduğu gibi bazıları bu durumu Türkiye’dekilerin Batı Trakya Türklerini tanımamalarına bağlamıştır. Bulgular şöyledir:

K1: Evet, çok fazla.

K7: Evet.

K11: Evet oldu. “Türkçeyi nerde öğrendin? Nasıl böyle güzel Türkçe konuşabiliyorsun?” soruları ile çok karşılaştım. Dilimin döndüğünce Batı Trakya Tarihi dersi vererek durumu anlatmaya çalıştım.

K12: Evet çok kez.

K14: Evet, oldu.

K16: Şaşıran değil de yıllardır Yunanistan’da yaşadığımı öğrenen ‘Sen artık Yunan olmuştun.’ tarzında cümleler kurdular. Bizim tarihimiz konusunda biraz daha araştırma yapmaları gerektiği görüşündeyim.

K18: Hayır. Halk bizim Türkçe bilmemize ve konuşmamıza gayet alışkın.

K19: Evet, küçük bir kısmında oldu, Yunanistan’da yaşayan Türk olduğunu bilmeyenler vardı.

K21: Şaşıranlar oldu fakat durumu izah ettikten sonra anlayışla karşıladılar.

K22: Yukarıda da bahsettiğim gibi çok oldu. Ebeveynlerimden birinin Türk, diğerinin Yunan olduğunu düşünürlerdi.

K23: Evet, oldu.

K26: Özellikle ilk zamanlar oldu.

K27: Evet, oldu.

27.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Görüşmelerin yapıldığı bu gruptaki kişilerin tamamı Türkçe konuşmalarına Türkiye’deki kişilerin şaşırdığını ifade etmiştir. Katılımcıların geneli bu durumu Türkiye’dekilerin özelde Batı Trakya Türklerini, genel anlamda ise Balkan Türklerini tanımamasına bağlamıştır. Elde edilen veriler şu şekildedir.

K2: Bazen oluyor.

K15: Oldu tabii.

K13: Batı Trakya Müslüman Türk azınlığını bilmeyenler evet şaşıyorlardı. Ancak Batı Trakya'yı tanıdıkça zamanla bu da kalktı.

K20: Oldu tabii.

K24: Türkiye'deki soydaşlarımız, Yunanistan'da Türk yaşadığını bilmiyorlar. İlk defa duyduklarını belirtiyorlardı. Şaşırdıkları nokta, Türkçemin onlar kadar iyi olmasıydı. Bu dışında bazı Batı Trakyalı arkadaşlarım için Yunanistan'dan geldikleri için onların Yunan olduklarını düşünenler olduğunu biliyorum.

K25: Evet, oldu. Türkçeyi nasıl ve nereden öğrendiğimi soranlar oldu. Batı Trakya Türklerinden bahsetmemiz gerekti.

K31: Ben küçükken Bulgaristan'dan göçle Türkiye'ye gittiğimiz için biz daha farklı durumlar yaşadık.

K32: Bazen oluyor.

K33: Tabii şaşıranlar oldu.

28. Kendi kültürünüzü (adetleriniz, yaşam biçiminiz vb.) nereye (Türk, Yunan, karma vb.) konumlandırıyorsunuz? Açıklayınız.

28.1. Halihazırda Türkiye'de Üniversite Okuyanlar: Bu gruptaki kişilerin büyük bir kısmı kendi kültürünü Türk kültürü olarak konumlandırıdığını söylemiştir. Bunun yanında karma kültüre sahip olduğunu ve tam olarak kültürler arasında ayırım yapamadığını belirtenler de mevcuttur. Bu madde ile ilgili bulgular şöyledir:

K3: Tamamen Türk kültürü.

K4: Kültür ve adetlerimizle Türkiye'deki kültür, adet arasında pek fark görmedim. Sadece Türkiye'de de şehirler, bölgeler arasında adet farkları olduğu gibi Batı Trakya'ya ait adetler de var.

K5: Daha çok Türk olarak konumlandırıyorum ama yıllarca iç içe yaşadığımızdan hangi adetin bize hangi adetin Yunanlara ait olduğunun ayırımını yapamadığım zamanlar da oluyor.

K8: Yaşam biçimimizi Türk kültürüne daha yakın görüyorum.

K9: Karma. Sebebi, her iki devletin insanların senelerdir aynı topraklarda yaşamış olmaları.

K10: Türk.

K17: Tabii ki tamamı Türk kültürü.

K28: İskeçe'nin bölgelerine göre adetlerimiz değişebiliyor ama genel olarak bakıldığında Türk kültürü diyorum.

K29: Adetlerimiz Türk adetleriyle birebir aynı. Sadece bazı adetlerin kendi bölgemize has olduğunu Türk arkadaşlarımı tanıdıkça gördüm. Meselâ, düğünden sonra bizde damat sofrası yapılır, o sofrada damat altınla tabak kırmaya çalışır. Bu gelenek bize has bir gelenek.

K30: Türkiye ile Batı Trakya Türklerinin dini inancının ve adetlerinin ortak olduğunu görüyorum. Bu yüzden kendi kültürüm Türk kültürü.

28.2.Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Altı Kişiler: 40 yaş altı gruptan biri bu konuda kendini tam olarak bir yere konumlandıramadığını söylerken bir katılımcı da karma kültüre sahip olduğunu ifade etmiştir. Diğer katılımcıların tamamı kendi kültürünü Türk kültürü olarak konumlandırmaktadır. Bu madde ile ilgili bulgular şu şekildedir.

K1: Türk.

K7: Türk. Yaşadığımız bölge ve toplum bunu gerektirmekte.

K11: Dil, giyim kuşam, yemek, düşünce, yaşam tarzı vb. bakımlardan hep Türk.

K12: Karma bir kültüre sahip olduğumuzu düşünüyorum.

K14: Kendi adet ve göreneklerimizi hem yaşamayı hem de yaşatmayı çok seviyorum.

K16: Bu soruya cevabım Türk kültürü. Genel anlamda, her şeyiyle oraya daha yakın kültürüm.

K18: Bu konuda kendimi gerçekten bir yere konumlandırmıyorum fakat arkadaşlarım genelde sosyal yaşantımın ve kişisel sınırlarımın Avrupalı olduğunu söylerler.

K19: Türk kültürü tabii ki.

K21: Her zaman Türk örf ve adetlerine göre yaşadım.

K22: Kendi yaşam biçimimi daha çok Türk kültürüne uygun olarak konumlandırıyorum. Bayramlarda, düğünlerde uyguladığımız adetler Türk kültürünü yansıtır. Yunan kültüründen alışkanlıklarım da var elbette ama Türk kültürü ağır basıyor her konuda.

K23: Doğup büyüdüğüm yerin adetleri, kültürleri ve yaşam biçimi bana daha yakındır.

K26: Türk kültürü

K27: Türk adetlerine göre konumlandırıyorum. Bölgeden bölgeye farklılıklar olabiliyor.

28.3. Daha Önce Türkiye’de Okuyan 40 Yaş Üstü Kişiler: Bulgulara göre 40 yaş üstü katılımcıların hepsi kendi kültürünü Türk kültürü olarak konumlandırmaktadır. Görüşme yapılan kişilerin yorumları şu şekildedir:

K2: Türk.

K15: Türk kültürü. Hatta Osmanlı kültürü

K13: Biz her zaman kendimizi Müslüman Türk adetlerine yakın hissederiz.

K20: Türk kültürü.

K24: Kendi kültürümü tamamen Türkiye’deki Türk kültüründe konumlandırıyorum. Hatta Yunan kültürü de 500 yıllık Osmanlı hakimiyetinde neredeyse tamamen Türk kültürü içerisinde konumlandırılabilir. Yunan mutfağı ve dili ağırlıklı olarak Türk kültürüyle yoğrulmuştur. Biz Batı Trakya Türkleri 1923’te Lozan Antlaşması ile Yunanistan’ın Batı Trakya Bölgesinde (İskeçe, Rodop, Dedeğaç) azınlık olarak bırakılana dek bölgede çoğunluk ve hâkim nüfustu. Bugün Türkler ve Yunanlar bölgede yarı yarıya nüfusa sahip hatta Rodop’ta yüzde 60 daha fazla. Bu sebeple Türk kültürü halen bölgede hakimdir.

K25: Türk kültürü. Aile yaşantımız ve bana yakın insanlar bunda temel etken.

K31: Kendi durumumu %70 Türk %30 Batı kültürü olarak görüyorum.

K32: Türk kültürü.

K33: Tabii ki Türk İslam kültürü. Milli ve dini kültürümüzü koruma hassasiyetimizi de son nefesimize kadar sürdüreceğiz.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

İskeçe' den Türkiye'ye üniversite eğitimi için gelen öğrenciler geçmiş yıllarda olduğu gibi günümüzde de mevcuttur. Daha önce Türkiye'de üniversite okuyan 40 yaş altı ve üstü kişiler üniversite eğitimi için daha çok Marmara Bölgesi'nde bulunmuştur. Şehir olarak ise katılımcılar en fazla İstanbul'u, üniversite olarak da Marmara Üniversitesini tercih etmiştir. Halihazırda Türkiye'de üniversite okuyanların eğitim için toplandığı belirli bir şehir yoktur. Muhtelif şehirlerde eğitimlerine devam etmektedir. Zaman içerisinde Türkiye'deki üniversitelerin daha da gelişmesiyle İskeçeli öğrenciler farklı üniversiteleri seçme eğilimine girmiştir.

İskeçeli katılımcıların tercih ettikleri fakültelere bakıldığında ise 40 yaş altı mezun öğrencilerin bitirdikleri fakültelerde çeşitlilik görülürken 40 yaş üstü kişilerin mezun oldukları fakülteler ilahiyat, eğitim ve mühendislik fakültesi olarak üç gruptan oluşmaktadır. Halihazırda Türkiye'de üniversite okuyan öğrencilerin çoğunluğu ilahiyat fakültesinde eğitim almaktadır, 10 katılımcının 6'sını ilahiyat fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Burada din faktörünün İskeçe Türk azınlığı için bütünleştirici etkisi görülmektedir. İslamiyet, gayrimüslim bir ülkede Türklerin tutunduğu bir değer olmuştur. Azınlığın dinî ve millî inanışlarını, doğrularını toplumuna aktarma isteği de katılımcıların eğitim fakültesine yönelmelerinde bir etkidir.

Lisans sonrası eğitime devam etme durumu ile ilgili 40 yaş altı ve üstü katılımcıların durumu benzerdir. Bu yaş grubu kişilerde lisans üstü eğitime devam edenlerin sayısı oldukça düşüktür. Halihazırda Türkiye'de üniversite okuyan İskeçeli öğrenciler ise lisans sonrasında da eğitimlerine devam etmekte ya da devam etmek istemektedir. Burada günümüzdeki imkanların (ulaşım, teknoloji, konaklama vb.) geçmişe nazaran daha iyi olması etkilidir. Ayrıca eğitim faaliyetlerinin daha da yaygınlaşmasıyla insanların hayata bakışları değişmiştir.

Katılımcıların konaklama durumu incelendiğinde şu an üniversite öğrencisi olan kişilerin genellikle devlet yurtlarında barındıkları görülmektedir. Yurtta kalanlar yurttaki arkadaşlarıyla, kişisel evlerde barınanlar ise ya tek başlarına ya da aileleriyle yaşamaktadır. 40 yaş üstü ve altı katılımların tamamı ev ortamında aileleriyle

yaşamaktadır. Bu grup kişiler hem evlilik hayatına geçtiklerinden hem de ekonomik olarak bağımsızlıkları elde ettikleri için bu konaklama şekli oldukça olağandır. Üniversitede öğrencileri açısından da ekonomik faktörler konaklama biçimini doğrudan etkilemektedir.

Üniversite öncesi yaşam da bu çalışmada sonuçlara etki eden bir faktör olduğu için katılımcılardan bununla ilgili de veri alınmıştır. Halihazırda Türkiye’de üniversite okuyan İskeçeli öğrencilerin ve 40 yaş altı katılımcıların önemli bir kısmı üniversite öncesinde kendi şehirlerinde ikamet etmiştir ancak üniversite çağı öncesinde Türkiye’ye gelen ve burada erken yaşlardan itibaren eğitim almaya başlayan öğrenciler de mevcuttur. 40 yaş üstü katılımcıların ise önemli bir kısmı üniversitede öncesi dönemde de Türkiye’de bulunmuştur. Katılımcılar arasındaki bu farklılığın sebeplerinden biri İskeçeli bireylerin geçmiş yıllarda ortaokul ve lise eğitimi için de Türkiye’ye gelmesidir. Ortaokuldan itibaren burada eğitim alan katılımcılar uzun yıllar Türkiye’de kalmıştır.

Üç gruptaki katılımcılar tam olarak Türkiye’ye yerleşmenin onlara eğitim, iş vb. alanlarda avantaj sağlayacağı konusunda hemfikirdir ancak genel olarak eğitim hayatı sonrasında burada kalmayı düşünmemektedirler. Eldeki verilere göre de İskeçeli bireyler üniversite hayatı sonrası Batı Trakya’ya dönmüş veya dönmeyi istemektedir. Aile büyüklerinin Batı Trakya’da ikamet etmesi, o bölgenin doğup büyüdüğüleri yer olması ve Yunanistan vatandaşı olmaları katılımcıları üniversite sonrası Batı Trakya’ya döndüren faktörlerdir.

Batı Trakyalı Türkler çift dilli ve çift kültürlü bir ortamda yaşamaktadırlar. Böyle ortamlarda ana dilinin durumu, canlılığını devam ettirmesi önemli bir meseledir. Çalışmada buna yönelik bulgulara da ulaşılmıştır. Bu amaçla katılımcıların Türkçeyi öğrenme ortamına dair bilgi veri elde edilmiştir. Üç grupta da büyük çoğunluk Türkçeyi aile ortamında öğrenmiştir ancak ana dili Pomakça olan katılımcılar da mevcuttur. Ana dili Pomakça olanlar ise Türkçeyi çoğunlukla ilkokul döneminde okulda öğrenmiş, ortaokul ve lisede de ilerletmiştir. İskeçe’de azınlık grupta yöresel ağız kullanımının yaygın olması, özellikle Pomakçanın da evlerde fazlasıyla kullanılıyor olması Türkçe öğretimini zorlaştıran bir faktördür. Bu durum Bulgaristan’da da görülmektedir. Hatta Bulgar hükümeti Pomak öğrencilerin Bulgar sayıldıkları için Türkçe dersi almalarına gerek görmemiştir (Çına Kara, 2023). Eryılmaz (2020), ana dili Türkçe öğretiminde yöresel ağız kullanımının Kosova’da görülen bir sorun olduğuna vurgu yapmıştır.

Türkçe ve Yunancanın azınlığın hayatlarındaki yerine bakıldığında ise üç grup katılımcıda da Türkçenin Yunancaya göre daha baskın olduğu görülmektedir, Türkçe, azınlığın Yunancaya nazaran daha çok benimsediği ve kullandığı bir dildir. Öyle ki aile üyeleriyle iletişimde katılımcılar Türkçeyi tercih etmektedir. Bazı kişilerin ise aile iletişiminde Pomakçayı kullandığı görülmektedir.

Arkadaşlarla iletişim kurma hususunda da hem 40 yaş altı ve üstü grup hem de halihazırda üniversite okuyan öğrenciler ağırlıklı olarak Türkçe kullanmaktadır. Türkçe ile birlikte Yunanca ve Pomakça kullananlar da mevcuttur. Arkadaşlarla iletişimde katılımcıların daha çok Türkçeyi tercih ediyor olması Türk azınlığın arkadaşlıkta Türkleri seçtiğini göstermektedir.

Telefonla iletişimde tüm katılımcıların ağırlıklı olarak Türkçeyi kullandığı görülmektedir. Yunanca ile telefonda iletişim kurduğunu ifade edenler de mevcuttur ama bunlar oldukça azdır. Bu durum katılımcıların edindiği çevrenin Türk ağırlıklı olduğunu göstermektedir. Halihazırda üniversite okuyanların diğer gruplarla yaş farkı olmasına rağmen onların da bu husustaki yaklaşımı farklı değildir.

İskeçeli katılımcılardan üç grup da video, TV izleme faaliyetlerinde daha çok Türkçe yayınlara yönelmektedirler. Türkçenin dışında Yunanca, İngilizce ve Arapçada da izlemeler yapılmaktadır. Yunanca haricinde bazı katılımcıların İngilizce ve Arapça dilinde yayınları da tercih etmesi kişisel gelişime önem verdiklerinin işaretidir.

Bilinç altındaki düşünce, duygu ve deneyimlerin yansıması olan rüya konusunda da İskeçeli katılımcılarda Türkçe ön plana çıkmaktadır. Rüyalar günlük hayatın işlenmesidir. Görüşme yapılan İskeçelilerin tamamı rüyalarını Türkçe olarak görmektedir. Bazı katılımcılar Pomakça, Yunanca ve İngilizcede de rüya gördüğünü ifade etmiştir. Buradan görüşme yapılan kişilerin günlük hayatında en büyük yere Türkçenin sahip olduğu anlaşılmaktadır. Pomakça da bazı katılımcıların ana dili olduğu için rüyaların Pomakça olarak da görülmesi kaçınılmazdır.

Konser, tiyatro vb. aktivitelerde de özellikle halihazırda üniversite okuyanların ve 40 yaş üstü katılımcıların dil tercihi Türkçe olmaktadır. 40 yaş altı kişilerde ise Türkçe ağırlıklı olsa da Yunancanın ve İngilizce aktiviteler de tercih edenlerin sayısı da dikkat çekicidir. Bu durumda yine kişisel gelişimin etkisi görülmektedir.

Dil yetkiliği bağlamında katılımcıların konuşma ve yazma becerisindeki durumuna bakıldığında tüm gruplarda Türkçe dilinde yetkinlik görülmektedir. Türkçe ile birlikte Pomakçada yetkin olan katılımcılar da mevcuttur. Özellikle de konuşma berisi pratik gerektirdiğinden bu durumu bakarak katılımcıların gün içerisinde daha çok Türklerle sözlü olarak iletişim kurdukları anlaşılmaktadır.

Kitap yazma durumunda da İskeçeli katılımcılar genel olarak Türkçeyi tercih etmektedirler. Diğer yandan bazıları Yunanca dilinde de kitap yazmak isteyebileceğini ifade etmiştir. 40 yaş altı grupta Türkçe ve Yunanca tercihlere İngilizce de eklenmiştir. Buradan Türk azınlığın Türkçeye bağlı olmakla birlikte Yunancaya da hayatlarında yer verdikleri anlaşılmaktadır.

Çok dilli ve çok kültürlü ortamlarda dillerin karıştırılması kaçınılmaz bir durumdur. İskeçeli katılımcılarda da bu durumun karşılığı görülmektedir. Şu an Türkiye’de eğitim gören İskeçeli öğrencilerin hepsi konuşurken iki dilin karıştığı durumlar yaşamaktadır. Bunu çoğu istemsizce yaşarken kasıtlı olarak iki dili karıştıranlar da bulunmaktadır. 40 yaş altı katılımcıların geneli konuşurken iki dilin karıştığı durumlar yaşamaktadır. 40 yaş üstü katılımcılar ise genelde konuşurken iki dili karıştırmamaktadır.

İskeçe’de birçok Türk azınlık okullarında eğitim almış veya almaktadır. Bu açıdan onların bu okullardaki eğitimin yeterliliğine yönelik değerlendirmeleri oldukça önemlidir. Şu an üniversite okuyan katılımcılardan bir kısmı İskeçe’deki Türkçe eğitimini yeterli bulurken bazıları da Türkçe eğitiminin iyi olmadığını söylemiştir. Katılımlıların birkaçı da sorunun daha çok bireysel ve aile ile ilgili olduğunu düşünmektedir. 40 yaş altı kişilerin bazılarına göre verilen eğitim yeterlidir, bazıları için yeterli değildir. 40 yaş üstü katılımcıların hiçbiri İskeçe’deki Türkçe eğitimini yeterli bulmamaktadır.

İskeçe’deki Türk azınlık okullarındaki eğitim biraz daha özele inilerek incelenmiş ve bu okullardaki Türkçe öğretimine yönelik katılımcılardan değerlendirme alınmıştır. Böylelikle Türkçe öğretimine yönelik bulgular elde edilmiştir. Halihazırda üniversite okuyan katılımcıların bir kısmı İskeçe’deki Türkçe Eğitiminin önünde bir engel görmediğini ifade etmiştir. Bu konuda engel olduğunu düşünenler ise bunun daha çok hükümet, öğretmen, aile kaynaklı olduğu görüşündedir. 40 yaş altı katılımcıların da birkaçına göre bu konuda herhangi bir engel yoktur. Türkçe eğitiminde engel olduğu görüşünde olanlar ise bunun sebeplerini hükümet, ailenin tutumu ve Pomakçanın da ana dili olması olarak görmüşlerdir. 40 yaş üstü katılımcıların tamamına göre Türkçe

eğitimine y6nelik engeller vardır ve bu engeller şunlardır: Devlet politikası, niteliksiz 6đretmenlerin vazifelendirilmesi, okul binalarının yetersizliği, kişilerin bu konuya yeterince 6nem vermemesi. Bu bağlamda katılımcıların hemfikir olduğu maddeler ise ř6yledir: H6k6metin tutumu, niteliksiz 6đretmen ve ailedir.

Çalışmada katılımcılardan T6rk azınlık okullarındaki eğitimi iyileştirmeye y6nelik 6neriler de alınmıştır. Halihazırda T6rkiye’de 6niversite okuyanların daha iyi bir eğitim için 6nerileri şunlardır: Azınlık okullarının bina şartlarının iyileştirilmesi ve ders kitaplarının yenilenmesi, 6zellikle T6rkeyi iyi kullanan nitelikli 6đretmenlerin olması, ailelerin bu konuda daha da bilinçlenmesi. 40 yaş altı katılımcıların ise daha iyi bir eğitim için 6nerileri şunlardır: H6k6metin bu husustaki engellemelerin son bulması, azınlık okullarının bina şartlarının iyileştirilmesi ve ders kitaplarının yenilenmesi, nitelikli 6đretmen kadrosu ve ailelerin daha bilinçli olması. 40 yaş 6st6 katılımcılar da 6nerileri çoğunlukla şu şekilde sıralamıştır: H6k6metin engellemelerinin ve baskının ortadan kalması, nitelikli 6đretmenlerin tayin edilmesi, T6rke ders saatlerinin arttırılması ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılması. T6m katılımcıların ortak olarak vurguladığı maddeler şunlardır: Okul binası şartlarının iyileştirilmesi, h6k6metin tutumunun değişmesi, nitelikli 6đretmenlerin arttırılması.

İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi binasının eski ve yetersiz oluşuna literat6rdeki diğer çalışmalarda da dikkat çekilmiştir (H6seyinoğlu, 2021; Kaya, 2016; Kelağa Ahmet, 2005). Yunanistan y6netimi okul binasının iyileştirilmesine m6saade etmediği gibi yenisinin yapımına da izin vermemektedir. Ayrıca azınlık mensupları izin alınamadığı için çocuklarını g6nderebilecekleri kendilerine ait yuva ve anaokulu aamamakta ve Yunan okullarına g6ndermek zorunda kalmaktadır. Kosova’da da Priştine’deki okullarda fiziksel imkânların yetersiz olmasının yanında bu okullara ulaşım konusunda sıkıntılıların da var olduğu g6zlemlenmiştir (6zdemir, 2013). Sırbistan’da ise yabancılara T6rke 6đretimi alanında benzer sorun g6r6lmektedir. Novi Pazar ‘da Yunus Emre Enstit6s6n6n m6stakil bir yapıda olmaması fiziki imkan problemine sebep olmaktadır (6zdamar, 2015).

Genelde Batı Trakya’da, 6zelde ise İskeçe’de nitelikli 6đretmen sorunu yaşandığı çeşitli araştırmalarda vurgulanmıştır (H6seyinoğlu, 2021; Kaya, 2016; Kelağa Ahmet, 2005). 6zellikle Selanik 6zel Pedagoji akademisi mezunu 6đretmenler T6rke eğitimi konusunda yeterli değildir. Benzer sorun diğer balkan 6lkelerinde de g6r6lmektedir.

Makedonya, Kosova ve Romanya’da Türkçe dersi veren öğretmenlerden bir kısmının öğretmenin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yetersiz olduğu, azınlık grubundaki öğrencilerin eğitime ilişkin olumsuz tutuma sahip olduğunu bilinmektedir (Açık ve Yavuz, 2019). Bulgaristan’da nitelikli öğretmen problemi görülmektedir ve Bulgaristan devlet yönetimi Türkiye’den Türkçe öğretmeni görevlendirmeyi istememektedir (Çelik, 2016). Sırbistan’daki Belgrad Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde ise seçmeli Türkçe derslerine talep olsa da yoğunluğu karşılayacak kadro bulunmamaktadır. Sırbistan’ın Novi Pazar ve Sancak bölgesinde yabancılara Türkçe öğretimi alanında eğitimci yetersizliği söz konusudur. Türkçe dersi veren eğitimciler Türkiye’deki bir üniversiteden mezun olsalar bile bu eğitimcilerin çoğunun alanı Türkçe eğitimi değildir (Yayla, 2023). Arnavutluk’ta da öğretmenlerin alanlarına göre atanması yaygındır ancak öğretmen eksikliğinden dolayı bazen öğretmenler alanlarına yakın olan derslere de girebiliyorlar (Dyla, 2022).

İskeçe’de ders kitaplarının niteliği ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorun değişik şekillerde diğer Balkan ülkelerinde de görülmektedir. Makedonya’da Türkçe öğretiminde genel olarak materyal sıkıntısı, özellikle de ders kitabı sorunu bulunmaktadır. Kitapların sadece sayı olarak değil, içerik olarak da yetersizdir (Altay, 2022; Bilgin, 2012; Kayadibi, 2016; Rahman, 2012). Türkçe ders kitabı sorunun görüldüğü başka bir Balkan ülkesi de Bulgaristan’dır. Ülkedeki Türkçe ders kitapları eski basım olduğundan günümüzde güncelliğini yitirmenin yanına oldukça da yıpranmıştır. Ayrıca birçok köy okulunda bu kitaplardan sınıfta bir iki tane bulunmakta, öğretmenler genellikle fotokopilerle derslerini işleyebilmektedirler (Çelik, 2016). Kosova’da ise 6 ve 7. sınıf Türkçe ders kitapları mevcuttur, 8 ve 9. sınıf kitaplarının ise basılmamıştır. Bu duruma bağlı sorunları ise öğretmenler, Türkiye’den gelen yayınlarla ve internet kaynaklarına dayalı fotokopilerle aşmaya çalışmaktadır. Bunlar da Kosova’nın kullandığı Türkçe ders kitaplarının yapısıyla uyuşmamaktadır (Eryılmaz, 2020).

Araştırma İskeçe’den Türkiye’ye üniversite okumaya gelen kişilerle gerçekleştirildiği için onların Türkiye’deki tecrübeleri de incelenmiştir. Türkiye’deki kişilerin kendilerini kimlik olarak nereye konumlandığına bakıldığında halihazırda üniversite okuyan katılımcılar ve 40 yaş altı grup Türkiye’deki kişiler tarafından daha çok Yunan olarak konumlandırıldığını belirtmiştir. 40 yaş üstü grupta ise bu bağlamda çeşitlilik görülmektedir. Buradan Türkiye’nin Batı Trakya Türklerini yeterince tanımadığı

anlaşılmaktadır. Özellikle de yaş grubu olarak günümüze yaklaştıkça bu durum daha çok belirginleşmektedir.

İskeçeli katılımcıların Türkiye’de kendilerini yabancı hissedip hissetmediklerine yönelik düşüncelerine de bakılmış ve üç grubunda çoğunlukla Türkiye’de kendilerini yabancı hissetmedikleri görülmüştür. Ancak bunun tersi duyguyu yaşayanlar da vardır. Katılımcıların kendilerini Türkiye’de yabancı hissetmeyişinde bazılarının üniversitede öncesinde Türkiye’ ye gelmiş olması, dil ve din ortaklığı gibi sebepler etkili olmuştur.

Genel olarak Batı Trakya’dan özelde ise İskeçe’den Türkiye’ye üniversite eğitimi için gelen kişilerin alışma sürecinde, kendilerini burada yabancı hissedip hissetmemelerinde Türkiye’dekilerin yaklaşımı, bu öğrencilere karşı ön yargılı olunup olunmaması etkilidir. Üç grup katılımcıdan da Türkiye’de ön yargı ile karşılaşan olmuştur. Bunun en önemli sebebi Türkiye’deki kişilerin Batı Trakya Türklerini yeterince tanımıyor olmasıdır.

Türkiye’de yabancı uyruklu öğrenci statüsünde bulunan veya bulunmuş İskeçeli katılımcıların uluslararası öğrencilere ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrencilere yaklaşımı da araştırmada incelenmiştir. Üç gruptaki katılımcılar da bazılarının uluslararası arkadaşı olmuştur. Her grupta da kendini Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrencilere yakın hissettiğini söyleyen olduğu gibi uluslararası öğrencilere de yakın hissedenler mevcuttur. Kendini uluslararası öğrencilere yakın hisseden katılımcıların genel olarak gerekçeleri kader ortaklığı, gurbetçi olma durumudur. Buradan da görülüyor ki İskeçeli katılımcıların yaşam içerisinde bulundukları konumlar onları duygusal olarak etkisi altına almaktadır. Bu da oldukça olağan bir durumdur.

İskeçeli Türkler eğitim dışı sebepler için de Türkiye’ye gelmiş olsalar da burada yaşamak onlar için farklı bir tecrübedir. Bu yüzden Türkiye’de olumlu ve olumsuz olarak şaşırdıkları, garip buldukları durumlar olması mümkündür. Katılımcıların görüşleri bu çerçevede de alınmıştır. Türkiye’nin kalabalık olması (İstanbul ve diğer büyükşehirler), çalışma saatlerinin Türkiye’de uzun olması (siesta saatlerinin olmaması), Türkiye’dekilerin sıcakkanlı ve samimi olması, sürekli politika konuşmaları, asabi ve kaba olmaları, kalabalık ailelere sahip olmaları, Türkiye dışında yaşayan Türkleri tanımamaları ve dışlamaları gibi durumlar halihazırda Türkiye’de üniversite okuyanları şaşırtmıştır. 40 yaş altı katılımcılar Türkiye’de yeterince tanınmamalarının kendilerini şaşırttığına vurgu yapmıştır. Öte yandan Türk vatandaşlarının çıkarıcı tavırları ve para

odaklı davranışları şaşkınlık veren diğer hususlardır. 40 yaş üstü katılımcıların Türkiye’deki şaşırdıkları durumlar arasında insanların trafikteki agresif tavırları, Batı hayranlığı, ideolojik kavgalar, ülkenin ekonomik refah seviyesinin düşüklüğü, Türkiye’de yeterince tanınmamak ve ülkedeki sosyal faaliyetlerin çokluğu bulunmaktadır.

Türkiye’de uluslararası öğrenci statüsünde bulunan İskeçeli öğrencilerin kendilerini hangi kimlikten hissettikleri araştırma açısından önemli bir veridir. Bununla ilgili bulgulara bakıldığında üç grubun da kendini Türk olarak konumlandığı görülmektedir. Bazıları kendi hakkında Balkan Türkü, Batı Trakya Türkü, yurt dışı Türkü, Evlad-ı Fatihan gibi tanımlamalar yapmaktadır. Bununla birlikte katılımcılar kültürünü de Türk kültürü olarak tanımlamaktadır. Böylelikle Türk kültürünün, dilinin hâlâ Yunanistan topraklarında yaşadığı görülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hem Balkan ülkelerinde hem de diğer bazı Avrupa ülkelerinde Türkçe öğretimi çeşitli olumsuzluklara rağmen yapılmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma kapsamında da Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinin İskeçe şehrindeki Türkçe öğretimi ve Türk varlığının durumu ele alınmıştır. Bu bağlamda halihazırda Türkiye'de üniversite öğrencisi olan 10 öğrenci, daha önce Türkiye'de üniversite okumuş 40 yaş altı 13 kişi ve 40 yaş üstü 9 kişiyle görüşmeler yapılmış, katılımcıların ifadeleri değerlendirilmiş ve bölgedeki Türkçe eğitiminin durumlarıyla ilgili bazı sonuçlar elde edilmiştir:

- İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesi bina ve imkanlar olarak yetersiz kalmaktadır. Yeni bina yapımına ve var olan okulun onarımına izin verilmemektedir. Bu da öğrencilerin ve velilerin Yunan okulu tercihini arttıran bir faktördür. Buna bağlı olarak öğrenciler Türkçe öğretiminden mahrum kalmaktadır ve Türk kültüründen uzaklaşmaktadır.

- Türkçe ders kitaplarının çok eski basım olup güncel kitapların okullara gelmemesi Türkçe öğretiminde yaşanan ciddi sorunlardan biri olarak görülmektedir.

- Türkçe öğretmenlerinin elinde belirli bir Türkçe öğretim programı ve yıllık plan bulunmamaktadır. Bu çerçevede verilen eğitimin verimli olmasında öğretmenlerin mesleki yeterliliği çok büyük rol oynamaktadır. Öğretmen ise kendi planını tamamen ders kitabına göre yapmaktadır. Ayrıca ders saatleri de bu kitapları bitirmek için yetersiz kalmaktadır.

- Toplumda genel olarak okuma kültürünün yaygın olmaması, bazı ailelerin ana dilinin önemini tam olarak idrak edememesi öğrencileri olumsuz olarak etkilemekte ve ana dilini yeterince önemsememesine sebep olmaktadır.

- İskeçe merkez ve köyleri arasında yaşam şartları ve ailenin bilinçli olması açısından farklılıklar bulunmaktadır. Buna bağlı olarak öğrencilerin akademik başarı durumları çok değişkenlik göstermektedir. Bu öğrenciler İskeçe Azınlık Ortaokulu ve Lisesinde aynı seviyede ders işlemektedir.

- Öğrencilerde yöresel ağız kullanımı yaygındır. İskeçe’de özellikle Pomakçanın da evlerde fazlasıyla kullanılıyor olması Türkçe öğretimini zorlaştırmaktadır. Öyle ki bazı öğrenciler Türkçeyi ilkokulda öğrenmeye başlamaktadır.

- Öğrencilerin ilkokuldan ortaokula eksik gelmeleri, hazır bulunuşluk seviyelerinin düşük olması sık karşılaşılan bir durumdur.

- İskeçe’de Türk azınlık içerisinde ekonomik sorun yaşayan ailelerin sayısının fazla olması etkili bir faktördür. Bu sebeple ailede babanın çalışmak amacıyla yurt dışında (Almanya, Hollanda, Fransa vb.) olma durumu sık görülmektedir.

- Genel olarak Batı Trakya Türk azınlık halkın azınlık olma durumundan kaynaklanan çekingen tavırları eğitim hayatını da etkilemektedir. Çocuklar; soru sorma, bir girişimde bulunma gibi davranışlarda çekimser davranmaktadırlar.

- Özellikle tamamen Yunanca eğitimin yapıldığı Selanik Özel Pedagoji Akademisi mezunu ilkokul öğretmenlerinin Türkçeyi kullanmada yetersiz olması, dolayısıyla ana dili öğretiminde başarısız kalması var olan kadim bir sorundur.

- Batı Trakya’da öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim gibi faaliyetler yapılmamaktadır. Okullarda görev yapan öğretmenlerin nitelikli olup olmadığı önemsenen bir durum değildir.

- Yunanistan Türk azınlık grubunun eğitim açısından ilerlememesi için kısıtlayıcı politikalar uygulamaktadır. Buna bağlı olarak da eğitimde ilerleme gösterilememektedir.

- Batı Trakya Türk azınlık eğitiminin durumu antlaşmaya ve karşılıklılık ilkesine dayandığı için söz konusu engelleri aşmak oldukça zordur. Bu anlamda Türkiye’den diplomatik destek beklenmektedir. Başka bir beklenti ise Türkiye’deki araştırmacıların bölgenin sorunlarını ele almasıdır.

- Bölgede okul öncesi dönemde Yunanca eğitim esas olandır. Türk azınlık öğrencilerinin de ilkokula başlayabilmeleri için tek dilli (Yunanca) okul öncesi eğitimi almaları zorunludur. Bu durum o yaş grubu çocukların ana diline karşı olumsuz tutum geliştirmelerine sebep olabilmektedir.

Çalışmada katılımcılara kimlik ve kültürle de bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Dilin kültür ve kimlikle ayrılmaz bir bütün olduğu düşünüldüğünde katılımcıların görüşleri Türkçenin İskeçe’deki durumuna yönelik belirleyici olmaktadır. Bu görüşler incelendiğinde Türkçenin bölgedeki varlığının güçlü bir şekilde devam ettiği görülmektedir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar şunlardır:

• Batı Trakya Türk Azınlığının önemli bir kısmı devletin Türk kimliğine yönelik engelleme ve baskıcı tutumunun olduğu görüşündedir. Buna rağmen azınlık kendini hâlâ Türk olarak konumlandırmakta, kültürünü de Türk kültürü olarak tanımlamaktadır. Bu durum elbette ki Türkçenin ve Türk kültürünün bölgedeki varlığı ve geleceği için önemli ve olumlu bir durumdur.

• Şu an Türkiye’de üniversite okuyan öğrenciler mezuniyet sonrası İskeçe’ye dönmeyi planlamakta ve Türkiye’de aldıkları eğitimle Batı Trakya’ya hizmet etmek istemektedir. Daha önce Türkiye’de üniversite eğitimi alanların geneli de şu an İskeçe’de ikamet etmekte ve burada çalışma hayatındadır. İskeçelilerin üniversite eğitimi için Türkiye’ye gelmeleri onların Türk kültürünü ve Türkçeyi daha iyi öğrenmesine vesile olmaktadır. Bu kişiler mezuniyet sonrası İskeçe’ye döndüğü için bölgede hem Türkçenin hem de Türk kültürünün devamını sağlamaktadırlar.

• Türk azınlığı günlük hayatı içerisinde (Tv, video izleme, aile ile iletişim, arkadaşlarla iletişim vb.) ağırlıklı olarak Türkçe konuşmaktadır ve Türkçe dil düzeylerinin yetkin olduğu görüşündedirler.

• İskeçeli öğrenciler üniversite öncesinde de ya ortaokul ve lise eğitimi için ya da gezme amaçlı Türkiye’ye gelmişlerdir. Bu vesileyle Türkçe ve Türk kültürüyle bağlarını korumuşlardır.

• İskeçe’de yaşayan Türk azınlığı çoğunlukla Türkçeyi aile ortamında öğrenmektedir. Azınlık arasında ana dili Pomakça olanların çoğu da Türkçeyi okul döneminde öğrenmiştir.

• Batı Trakya Türk Azınlığı Türkiye’yi anavatanı olarak görmekte ve buraya büyük bir sevgi duymaktadır.

Konuya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Batı Trakya Türk Azınlığına yaklaşımı açısından bakıldığında da katılımcı görüşleri sayesinde şu sonuca ulaşılmıştır: Türkiye’deki kişiler maalesef Batı Trakya Türk Azınlığını tanımamaktadır, orada Osmanlı Devleti’nden kalan Türk varlığından habersizdir. Durum böyle olunca da İskeçe’den Türkiye’ye gelen kişilerin Türkçe konuşmalarını, kendilerini Türk ve Müslüman olarak tanıtmalarını yadırgamaktadır.

Batı Trakya Türk Azınlık eğitiminin durumunu iyileştirmeye yönelik şu öneriler sıralanabilir:

• Ders kitapları güncellenmeli ve bina şartları iyileştirilmelidir.

- Öğretmenlerin niteliği arttırılmalıdır. Türkiye üniversitelerinden mezun kişilerin ataması yapılmalı, meslekte olan öğretmenler yönelik de hizmet içi eğitim gibi faaliyetler uygulanmalıdır.

- Her derse yönelik çağa uygun öğretimi programı hazırlanmalıdır.

- Batı Trakya Türk Azınlığının talebi olan okul öncesine yönelik çift dilli (Türkçe ve Yunanca) eğitim hayata geçirilmelidir.

- Batı Trakya Türk azınlığının uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan eğitimdeki özerk statüsü korunmalıdır.

- Batı Trakya ve Türkiye arasında “kardeş okul” projeleri uygulamaya konulmalıdır.

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Batı Trakya’daki Türk nüfusu tanıyabilmesi için özellikle üniversite öğrencilerine yönelik kültür gezileri düzenlenmelidir.

- Bölgedeki sorun doğrudan diplomasiye dayanmaktadır, çözümler için de bu yönde adımların atılması şarttır.

KAYNAKÇA

- Açık, F., & Yavuz, R. İ. (2019). Balkanlarda öğretmenlerin gözünden Türkçe öğretimi. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (48), 299-326.
- Ahmet, İ. K. (2006). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) azınlık eğitim sistemi içinde iki dilli (Türkçe-Yunanca) Azınlık İlkokulları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 1-12.
- Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Aksan, D. (2006). *Dil Şu Büyüklü Düzen*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Alp, İ. (2005). Batı Trakya Türkleri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 11(33), 613-652
- Altıparmak Yılmaz, H.M. (2020). *Avusturalya'da Yaşayan Türklerin Dil Görünümlerinin İki Dillilik Bağlamında İncelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu (2023). Eğitim Özerkliği. <https://www.abttf.org/temel-konular.php?id=29> adresinden alınmıştır.
- Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu (2023). Hamidiye Köprüsü. <https://www.abttf.org/bati-trakya.php?id=61> adresinden alınmıştır.
- Azınlıkça (2020). İskeçe Saat Kulesi. <https://azinlikca1.net/yunanistan-bati-trakya-haber/item/37641> adresinden alınmıştır.
- Azınlıkça (2022). Gümölcine Celal Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi. <https://azinlikca1.net/yunanistan-bati-trakya-haber> adresinden alınmıştır.
- Babayonuz, B. (2012). *Kosova'da Türkçe Eğitim Kapsamında Verilen Tarih Eğitiminin Program ve Ders Kitapları Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Baetens Beardsmore, H. (1986). *Bilingualism: Basic Principles: Vol. 2nd ed. Multilingual Matters*.
- Baker, C. (1996). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism: Vol. 2nd ed. Multilingual Matters*.
- Baker, C. (2000). *A Parents' and Teachers' Guide to Bilingualism: Vol. 2nd ed. Multilingual Matters*.
- Baker, C. (2001). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism: Vol. 3rd ed. Multilingual Matters*.
- Balaban, A. (2014). Arnavutluk'ta Yaşayan Türk Çocuklarının Türkçe Dil Gelişimine Etki Eden Faktörler ve Bazı Öneriler. *Proceedings Book*, 192.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Batı Trakya Haber Ajansı (2023).Gümölcine (Komotini). <https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-sehirleri/rodop/gumulcine-komotini.html> adresinden alınmıştır.
- Batı Trakya Türk Azınlığı İskeçe Müftülüğü (2021). Batı Trakya İskeçe Cami ve Mescitleri. Bursa: Osmangazi Belediyesi Yayınları
- Batı Trakya Haber Ajansı (2023). Batı Trakya Haritası. <https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-genel-bilgiler/cografi-konum.html> adresinden alınmıştır.

- Bekar, B. (2023). Almanya’da Türk Dili Çalışmaları (ilköğretim, ortaöğretim ve lise). Ö. Çangal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 3: Dünyada Türkçe Öğretimi* içinde (s.273-283).Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in Development: Language, Literacy, and Cognition*. Cambridge University Press.
- Bican, G. (2017). *Danimarka’da Türkçe-Danca konuşan öğrencilerin dil görünümünün iki dillilik temelinde incelenmesi*. Yayımlanmış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bican, G. (2021). Danimarka’da Türkçe Ana Dili Öğretimi. F.B. Süverden (ed.). *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* içinde (s. 85-105). İstanbul: GAV Perspektif Yayınları
- Bilgin, Ö. (2019). *Türkiye - Makedonya İlişkileri ve Makedonya Türklerinin Durumu (1991-2018)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: H. Holt.
- Bozdağ, İ. (2009). *Atatürk’ün Evrensel Boyutları*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Burma, M. (2008). *Lozan’dan Günümüze Batı Trakya’da Azınlık Eğitimi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Canan, S. (2020). *Değişen Beynim*. İstanbul: tutikitap
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 285-307.
- Çelik, M.E. (2016). *Bulgaristan’daki Türk Çocuklarının Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınar Kara, N. (2023). *1989 Bulgaristan Türklerinin göçü sonrasında eğitim sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlke ve İlkeleri Enstitüsü, İzmir.
- Çulha, İ. (2008). *Kosova’da Türk Topluluğunun Tarihsel Gelişimi ve Sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Demircan, C., & İnandı, Y. (2008). Köy Enstitüleri Programlarında Anadilinin Önemi ve Türkçe Öğretimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-13.
- Dyla, M. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar: Arnavutluk Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisan tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Eastern Macodania & Thrace (2023). İskeçe Sünne Camii. <https://www.emtgreece.com/tr/mosques/sunne-camii> adresinden alınmıştır.
- Ekmekçi, V. (2012). *Belçika’da Türkçe Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Erdem, C. (2018). Hırvatistan Örneğinde Balkan Coğrafyasına Ait Bir Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi Kaynakçası. *Türkbilig*, (35), 191-198.

- Erdem Nas, G. (2023) . Hırvatistan’da Türk Dili Çalışmaları. Ö. Çangal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 3: Dünyada Türkçe Öğretimi* içinde (s.273-283). Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Erkınay Tamtamış, H.K.(2023). İngiltere’de Türk Dili Çalışmaları (Londra Yunus Emre Enstitüsü ve Cambridge üniversitesi). Ö. Çangal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 3: Dünyada Türkçe Öğretimi* içinde (s.273-283).Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Eryılmaz, R. (2020). Kosova’da Türkçe Öğretimi. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- François Grosjean. (2008). *Studying Bilinguals*. OUP Oxford
- François Grosjean. (2010). *Bilingual : Life and Reality*. Harvard University Press.
- Gerçek, Ş.(2023). Romanya’da Türk Dili Çalışmaları. Ö. Çangal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 3: Dünyada Türkçe Öğretimi* içinde (s.273-283).Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Gezme Keyfi (2022). İskeçe Ahiriyan Camii. <https://www.gezmekeyfi.net/bati-trakya/> adresinden alınmıştır.
- Giasar, V. (2022). Yunanistan’da Azınlık Olmak ya da Batı Trakya’da Uygulanan Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi. *Olgu Sosyoloji Dergisi*, 1(2), 44-51.
- Hamers, J. F., & Blanc, M. (2000). *Bilinguality and Bilingualism: Vol. 2nd ed*. Cambridge University Press.
- Hoffmann, C. (1991). *An Introduction to Bilingualism* . London: Routledge.
- Hayrullah, P. (2012). *Eğitim Denetimi Türkiye-Yunanistan-Bulgaristan Örneği*. Gümülcine: BAKES
- Hayrullah, P., Hüseyinoğlu, A., Kabza, C. (2014). Batı Trakya Türk Azınlığı Hakkında Bir Rapor. Gümülcine: BAKES
- Hayrullah, P. (2020). *Balkan Savaşlarından Sonra Batı Trakya Türklerinin Sosyo-Kültürel Hayatı ve Eğitim Tarihi*. Komotini: BAKES Yayınları
- Hüseyinoğlu, A. (2014). Balkanlar’daki Azınlıklar ve Siyasi Katılım: Batı Trakya Türkleri (Yunanistan) Örneği. *Bildiri Kitabı*, 133.
- Hüseyinoğlu, A. (2021). Yunanistan’da Türkçenin Eğitim ve Öğretimi. F.B. Süverden (ed.). *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* (s.375-407). Ankara: GAV Perspektif Yayınları
- Ismail, A. (2012). *Yunanistan’da Azınlık Hakları: Batı Trakya Türk Azınlığı Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İğci, A. (2019). Türkiye Türkçesi Coğrafyası içinde Karadağ sahası. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 8/1 2019
- İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü (2021). Tercihim Türkçe Projesi. <https://istanbul.meb.gov.tr/www/tercihim-turkce-projesi/icerik/3985> adresinden alınmıştır.

- Jılta, G. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğrenene Yönelik Dil İhtiyaç Analizi: Kosova Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Karahan, S., Uca, S., & Güdük, T. (2022). Nitel Araştırmalarda Görüşme Türleri ve Görüşme Tekniklerinin Uygulanma Süreci/Interviews and Interviewing Techniques in Qualitative Research. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78-101.
- Kayadibi, N. (2021). Kuzey Makedonya’da Türkçe Eğitim. F.B. Süverden (Ed.) *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* (s. 341-373). Ankara: GAV Perspektif Yayınları
- Kırbaç, S. (2021). İsveç’te Ana Dili Türkçe Öğretimi. F.B. Süverden (ed.). *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* içinde (s. 85-105). İstanbul: GAV Perspektif Yayınları
- Koçak, A. (2023). Slovenya’da Türk Dili Çalışmaları. Ö. Çangal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe Öğretimi 3: Dünyada Türkçe Öğretimi* içinde (s.273-283).Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Küçük Dünya (2023). Dedeagaç (Alexandroupolis) Gezi Rehberi. <https://kucukdunya.com/dedeagac-alexandroupolis-gezi-rehberi/> adresinden alınmıştır.
- Küçük Dünya (2023). İskeçe (Xanthi) Gezi Rehberi. <https://kucukdunya.com/iskece-xanthi-gezi-rehberi/> adresinden alınmıştır.
- Meriç, C. (2017). *Bu Ülke*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Molali, N. (2005). *Romanya Türk Toplulukları Örneğinde İki Dillilik*. Yayımlanmış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nas, G. E (2023). Hırvatistan’da Türk dili çalışmaları. *Yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi* 3, 67.
- Ntoukiantzi, M. (2022). *Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığın Din ve Eğitim Sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Önkaş, N. A. (2010). Ana Dili Öğretimine Yeni Yaklaşımlar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 121-128.
- Özdamar, F. (2015). Yeni Pazar’da Türkçe Öğretimi: Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 15/1
- Özdemir, O. (2013). *Kosova’da İlköğretim İkinci Kademedeki Türk Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rahman, R. (2012). *Makedonya’da Türk azınlık ve Makedonya-Türkiye İlişkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sancak,K. (2022). Balkanlardaki Türkçe Öğretimi Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi Perspektifinden Analizi. *Paradigma, İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi* ,11(2), 56-66.
- Serdar, A. (2014). Tarihsel Süreç İçerisinde Batı Trakya Türklerinin Ekonomik ve Demografik Gelişimi. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi-Trakya Üniversitesi*, 3(2), 97-126.
- Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Bilingualism or Not: The Education of Minorities*. Multilingual Matters.

- Sztlárd, S. (2015). Romanya Türkleri ve Türkçe. *Electronic Journal of Political Science Studies June*, 6(2).
- akir, H. (2012, Temmuz). *skee Muzaffer Salihoğlu Ortaokulunda Uygulanan ift Dilli Eğitim Programı*. İki Dilli Eğitim ve Azınlık Okullarında Uygulanması Kongresi'nde sunuldu, Gmlcine.
- en, . (2016). İki dilli Türk ocuklarına Türkçe ğretiminde ğretmen Yetiştirme Sorunu ve niversitelerdeki Mevcut Durumun Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 518-529.
- Timebalkan (2023). *skee Azınlık Ortaokulu ve Lisesi*. <https://timebalkan.com> adresinden alınmıştır.
- Toprak, . (2020). *Kosova Türklerinin Azınlık Hakları (1974-2008)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Trakya'nın Sesi (2022). *skee Amine Hatun Camii*. <https://www.trakyaninsesi.com/haber> adresinden alınmıştır.
- Trakya'nın Sesi (2022). *skee ınar Camii*. <https://www.trakyaninsesi.com/haber> adresinden alınmıştır.
- Trakya'nın Sesi (2022). *skee Hürriyet Camii*. <https://www.trakyaninsesi.com/haber> adresinden alınmıştır.
- Trakya'nın Sesi (2022). *skee Selveli Camii*. <https://www.trakyaninsesi.com/haber> adresinden alınmıştır.
- Tunalp, M. (2012, Temmuz). *Gmlcine Celal Bayar Lisesinde Uygulanan ift Dilli Eğitim Programı*. İki Dilli Eğitim ve Azınlık Okullarında Uygulanması Kongresi'nde sunuldu, Gmlcine.
- Türkiye Cumhuriyeti Dııleri Başkanlığı (2022). *Balkanlar*. <https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?a4652a89-e587-4528-907b-84ed8f33b97c> adresinden eriilmitir.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (2000). *skee*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/iskece> adresinden alınmıştır.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (24), 543-559
- Uluçay, M. (2023). *Bosna Hersek'te Türk Dili alımaları (Mostar, Zenica, Tuzla ve Rajlovac)*.). . angal & Y. Yılmaz (ed). *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe ğretimi 3: Dünyada Türkçe ğretimi* içinde (s.273-283). Kırklareli & Erzurum. FENOMEN & RumeliYA Yayıncılık
- Uluçay, M. *Bosna Hersek'te Türk Dili alımaları (Mostar, Zenica, Tuzla ve Rajlovac)*. *Yurt Dışında Türkoloji ve Türkçe ğretimi* 3, 15.
- nal, N. (2007). *Lozandan günümüze Batı Trakya Türkleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Yalap, H. (2015). Sırbistan'da Türkoloji Eğitimi ve Türkçe ğretimi. *International Journal of Languages Education* 501(3), 2
- Yalçın, H. (2022). *Bir Araştırma Deseni Olarak Fenomenoloji*. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(zel Sayı 2), 213-232.

Yapar, B. (2007). *Yunanistan'daki Türk eserlerinde kitabeler (Dedeğaç, Dimetoka, İskeçe, Gümölcine, Selanik, Kavala, Yenice-Karasu)*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yediyıldız, M. B. (2021). Fransa’da Ana Dili Türkçe öğretimi. F.B. Süverden (ed.). *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* içinde (s. 85-105). İstanbul: GAV Perspektif Yayınları

Yılmaz, I. (2021). Belçika’da Türkçe Ana Dili Öğretimi. F.B. Süverden (ed.). *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi* içinde (s. 85-105). İstanbul: GAV Perspektif Yayınları

Wei, L. (2000). *The Bilingualism Reader*. London: Routledge.

ÖZGEÇMİŞ

